

Bulletin slovenskej advokácie

**Culpa in
contrahendo
v slovenskom práve
a nároky z jej porušenia**

**Inštitút
„representations
and warranties“
v slovenskom práve**

Nie je všetko zlato,
čo sa blyští **a/alebo**
**pár poznámok
k jednému
novotvaru**

**Niekoľko úvah
o advokátskej etike**

KONFERENCIA ADVOKÁTOV 2013

V súvislosti
s blížiacou sa konfe-
renciou advokátov
**uverejňujeme
prihlášku
na konferenciu
a informáciu
o divadelnom
predstavení**

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Zefektívnenie civilného procesu je možné iba na základe zmeny od začiatku
- 4 NEPREHLIADNITE – Prihláška na konferenciu a muzikál
- 4 Tipy na niektoré hotely v Bratislave
- DISKUSIA**
- 7 Ad: Opäť k pojmu „požadovaný podiel“ pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v súvislosti s určením výšky súdneho poplatku
- 10 Ad: Účinky odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti a zápis odstúpenia od zmluvy do katastra nehnuteľností – záver diskusie
- 14 Rekodifikácia európskeho nariadenia Brusel I
- 15 Nový termín seminára advokátskych koncipientov

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 16 Culpa in contrahendo v slovenskom práve a nároky z jej porušenia
JUDr. Jana Mitterpachová
- 26 Inštitút „representationsand warranties“ v slovenskom práve
JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.
- 36 Nie je všetko zlato, čo sa blyští a/alebo pár poznámok k jednému novotvaru
JUDr. Ondrej Bukna LL.M.
- JUDIKATÚRA**
- 40 Preukázanie oprávnenia na zastupovanie účastníka v odvolacom konaní

ADVOKÁCIA

SAK

- 42 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 42 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 43 POZVÁNKA – Šachový turnaj
- 44 Advokácia v spomienkach advokátov
- 48 Spolupráca s klientom – predloženie vyjadrenia súdu

ZAHRANIČIE

- 50 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE
- 51 *Bulletin advokácie* prináša...
- 54 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb
- 55 POZVÁNKA – Karlovarské právnické dni

ZAUJÍMAVOSTI

- 52 Niekoľko úvah o advokátskej etike
Mgr. Viktória Hellenbart
- 58 **LITERATÚRA**
Advokát Pavol Országh Hviezdoslav
- 61 Historická mozaika
JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Milé kolegyně, milí kolegovia,

s radosťou sa k Vám opäť prihovám na stránkach nášho stavovského časopisu a verím, že jeho čítanie sa stalo alebo aspoň pomaly stáva Vaším zvykom.

Nadviažuc na úvodník JUDr. Jozefa Brázdila, predsedu Redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie, z posledného čísla minulého roka, predovšetkým na pozitívne konštatovanie, že naši kolegovia advokáti, najmä mladšia generácia, sa nám pekne „rozpísali“ a Bulletin slovenskej advokácie sa teší stále väčšej pozornosti prispievateľov, pisateľov rôznych odborných článkov, ktoré sú stále na vyššej odbornej úrovni. Pripájam osobnú skúsenosť z jedného z posledných seminárov advokátskych koncipientov, kde zaznela z úst prednášajúcej z radov justície pochvala na adresu nášho časopisu, ktorý si vždy rada prečíta.

Verím, že nielen kolegovia z justície, ale aj my, advokáti, to cítime rovnako. Na svoj časopis môžeme byť právom hrdí a všetci máme priestor pracovať na jeho „zveládovaní“.

Slovenská advokátska komora ako najväčšia stavovská organizácia na Slovensku môže o sebe oprávnene tvrdiť, že má obrovský intelektuálny a osobnostný potenciál, ktorý chce využiť v prospech spoločnosti, v ktorej žijeme.

Všetkým nám prajem veľa úspechov v našej i keď náročnej, ale súčasne krásnej a tvorivej práci.

Mgr. Viktória Hellenbart

ROZHOVOR

Zefektívnenie civilného procesu je možné iba na základe zmeny od začiatku

Uverejňujeme druhú časť rozhovoru s **doc. JUDr. Marekom Števčekom, PhD.**, predsedom Rekodifikačnej komisie pre Občiansky súdny poriadok, v ktorom sa pýtame na zmeny, ktoré sa plánujú v novej právnej úprave.

■ Možno očakávať zásadné zmeny aj v systéme mimoriadnych opravných prostriedkov?

Práve to bola jedna z najdiskutovanejších otázok v komisii, na ktorej sa jednoznačná zhoda nedokázala nájsť, a tak sa zvolilo kompromisné (navrhované) riešenie. Vzhľadom na to, že širšie spoločensko-ekonomické podmienky nám neumožňovali rátať s nejakou (akoukoľvek) reformou súdnej sústavy, zachová sa model dvojínštančnosti tejto sústavy, a teda jedi-

ného riadneho opravného prostriedku. Návrh legislatívneho zámeru zavádza jednu veľkú zmenu – vypustenie mimoriadneho dovolania v systéme mimoriadnych opravných prostriedkov v sporovom konaní. V mimo sporovom konaní (doteraz známe ako nesporové) sa počíta s ponechaním podobného inštitútu – dovolania generálneho prokurátora. Toto riešenie väčšina komisie považuje za konformné zo štrasburskou judikatúrou a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Momentálne (polovica februára 2013) legislatívny zámer prechádza dôkladnou oponentúrou odbornej verejnosti, nasledovať bude medzirezortné pripomienkové konanie, tak uvidíme...

■ Plánujete zosúladienie účinnosti nového OSP s rekodifikovaným Občianskym zákonníkom?

Ideálom je nastavenie účinnosti oboch, či vlastne všetkých kódexov k jednému dátumu, nielen preto, aby to dobre vyzeralo (a s trochou hyperbolizácie – kolegovia „trestniaci“ by nám tak mohli vyčítať, že po nich opakujeme), no predovšetkým kvôli vnútornej komunikácii a koherencii týchto ťažiskových kódexov. Nevieam, či kolegovia, a vôbec širšia odborná verejnosť už zachytila správu o odchode pána profesora Lazara z postu predsedu rekodifikačnej komisie pre Občiansky zákonník – aj na tomto mieste by som mu rád vyjadril úprimnú vďaku za všetko, čo pre myšlienku rekodifikácie na Slovensku urobil. Novým predsedom sa stal pán docent Anton Dulak a rád konštatujem, že pokračujeme v úspešnej komunikácii oboch komisií, aby sme vytvorili niečo, čo bude mať nielen rovnaký „dizajn“, ale aj rovnaký hodnotový a ideový základ.

■ Uvažuje sa nad alternatívou vyčlenenia správneho súdnictva z OSP a vytvorenia osobitného procesného predpisu pre túto oblasť?

Koncepcia rekodifikácie civilného práva procesného, ktorá predpokladá množstvo na seba nadväzujúcich krokov, sa

dotýka systémových zmien nielen legislatívnej povahy. Odčlenenie úpravy správneho súdnictva do nového samostatného právneho predpisu sa javí byť nevyhnutným krokom, po ktorom volajú odborníci a ktorý má oporu aj v právnych úpravách iných štátov. Vyčlenenie správneho súdnictva je dokonca jednou z otázok, na ktorej nevznikli ani medzi členmi rekodifikačnej komisie rozpory, s touto myšlienkou pracovala komisia od začiatku. Práce na tejto časti viedla pani doktorka Baricová z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a výsledkom, ako dúfame, bude moderná kodifikácia správneho súdnictva v podobe nového predpisu – Správneho súdneho poriadku.

■ Ktoré zahraničné civilné procesné kodifikácie považujete za najinspiratívnejšie?

Náš právny poriadok nemôže byť pochopiteľne nepoznačený myšlienkami zo zahraničia. Jedným zo základných metodologických východísk stanovených už na začiatku rekodifikačných prác je dôsledná horizontálna a vertikálna komparácia, teda rozumné inšpirovanie sa príbuznými právnymi poriadkami a inštitútmi, ako aj znovu objavovanie v minulosti fungujúcich inštitútov. Do úvahy však nemôžeme nezobrať spoločenské, historické a politické konotácie, ktoré majú aj geografický kontext. Našou ambíciou je vytvoriť kompaktný poriadok civilného práva procesného, ktorý svojimi doktrínalnými východiskami a inštitucionálnou bázou bude koherentný so stredo európskym a v širšom kultúrno – historickom ponímaní s európskym právnym priestorom. Samozrejme, najviac tejto koherencie vykazuje stredo európsky priestor.

■ Pripravované sú zásadné zmeny aj v rámci Exekučného poriadku, Notárskeho poriadku a zákona o rozhodcovskom konaní. Možno teda hovoriť o reforme civilného procesu na Slovensku?

Snahou ministerstva spravodlivosti je zaiste reformovať civilný proces ako celok. S rekodifikáciou civilného procesu veľmi úzko súvisia zmeny v súvisiacich procesných kódexoch, teda v Notárskom poriadku, Exekučnom poriadku, ale aj v zákone o rozhodcovskom konaní, ktorý svojou povahou predstavuje tiež procesný predpis so subsidiárnou aplikáciou OSP. Predovšetkým v oblasti civilného exekučného práva sa pripravujú hlboké štrukturálne zmeny. Na zákonoch, ktoré budú novelizovať tieto spomenuté právne predpisy sa už začalo pracovať, boli vytvorené samostatné komisie pre novelizáciu, ktoré pracujú berúc na zreteľ pripravované zmeny. Máme pomerne jasné predstavy, ako by tieto predpisy mali navzájom „komunikovať“, ako i predstavy o inštitucionálnom a časovom nastavení jednotlivých zmien. Žiaľ, najskôr musíme doslova hasiť niektoré veci, ktoré sa na Slovensku neriešili niekoľko rokov až desaťročí – napríklad rozhodcovské konanie v spotrebiteľských veciach, najmä v štádiu exekučného konania

■ Budú uvedené novelizácie nadväzovať priamo na nový OSP, alebo budú uvádzané do praxe priebežne?

Ako som už spomínal, všetky spomenuté novelizácie a zmeny spolu veľmi úzko súvisia. Časové horizonty ich účinnosti

sú však rôzne, predovšetkým z dôvodov, ktoré som načrtol v predošlej odpovedi. Novelizácia zákona o rozhodcovskom konaní prichádza do úvahy ako prvá, práce na návrhu rozsiahlej novely zákona už sú vo svojej finálnej fáze. Neskôr bude nasledovať novelizácia Exekučného poriadku a Notárskeho poriadku a až v roku 2015 sa počíta so schvaľovacím procesom samotných procesných kódexov, teda bývalého OSP.

■ Aké najzásadnejšie zmeny by sa mali prejavíť v exekučnom práve?

Novela exekučného práva bude zásadná, rozdelili sme ju do dvoch častí. Z časového hľadiska ako prvá prichádza do úvahy zmena v tzv. statusových veciach, rozdiel by mal nastať najmä v spôsobe kreovania exekútorského úradu, či v disciplinárnom konaní. V „druhej vlne“ máme v pláne podstatne novelizovať aj procedurálnu stránku exekučného konania. Ako kruciálne sa javia otázky vôbec začatia konania, odkladu a zastavenia exekúcie, incidenčných sporov v priebehu exekučného konania a pod. Všetky tieto, ako aj ďalšie zmeny sú momentálne vo fáze rozsiahlych analýz a úvah, širokých odborných diskusií a neraz polemík.

■ Vnímate ako predseda rekodifikačnej komisie revolučnosť tohto projektu? Je jeho zdarné ukončenie jednou z Vašich osobných ambícií?

Revolučnosť je vari predsa len prisilné slovo... A osobné ambície tu už vôbec nemajú svoje miesto. Je to služba, a verte mi, pomerne neľahká služba. Málokto si vie predstaviť, čo všetko sa za slovom „rekodifikácia“ skrýva. Koľko rozhovorov, kompromisov, rokovaní, lobbingu až nátlaku všetkých možných aj nemožných skupín a skupiniek, koľko neľahkých osobných rozhodnutí, a samozrejme, závisť a zloby... žiaľ. Na druhej strane, koľkokrát za život môže právnik byť pri niečom takom? Maximálne raz. Pre mňa osobne je to výzvou, nie ambíciou. A podotýkam, že tento projekt nezrealizuje ani jeden, ani dvaja či traja ľudia. Musí ísť o tímovú prácu, a tu našťastie môžem povedať, že mi to popri všetkom tom nie najpríjemnejšom prináša aj neuveriteľne pozitívne momenty, keď vidím, že sú aj ľudia, ktorí vám veria, držia palce a pomáhajú.

Ja robím všetko pre to, aby sa tento projekt úspešne dokončil, a myslím, že hovorím aj za drvivú väčšinu tímu, ktorý na ňom participuje. A rovnako im chcem poďakovať, že túto hodenú rukavicu spolu so mnou zdvihli a výzvu prijali. A sľubujem, že len tak ľahko nehodíme uterák do ringu...

Neprehliadnite

Slovenská advokátska komora ponúka advokátom v rámci sprievodných podujatí pripravovanej konferencie advokátov vo štvrtok 13. júna 2013 **muzikálové predstavenie Sanitárny deň**. V snahe spropagovať kultúrne podujatie si Vás dovoľujeme v krátkosti informovať o predstavení. Nová scéna prináša výber zo svetových muzikálov v podaní výborných interpretov a vlastného tanečného súboru. Dielo pohľadom do minulosti sumarizuje muzikály z repertoáru divadla a prináša to najlep-

šie, čo diváci na doskách divadla mali možnosť vidieť. Divák má možnosť „nazrieť do kuchyne“ divadla a pozorovať, čo sa v ňom deje, resp. čo sa v ňom bude diať v najbližšej dobe. Môžete sa tešiť na vynikajúce spevácke výkony, kvalitnú choreografiu a na odľahčenú dávku humoru. Budete mať možnosť vypočuť si piesne z muzikálov Kleopatra, Ôsmy svetadiel, František z Assisi, Hair, Queen, Rómeo a Júlia alebo Chicago či Moulin Rouge. Predstavenie trvá 125 minút s prestávkou, po ňom budú advokáti a ich sprievodné osoby srdečne **pozvaní na čašu sektu do Štúdia Olympia na I. poschodí budovy divadla**. Všetky organizačné informácie o predstavení nájdete v prihláške na konferenciu. Tešíme sa na Vašu účasť.

Tipy na niektoré hotely v Bratislave

Slovenská advokátska komora vzhľadom na skúsenosti z predchádzajúcich rokov a rôzne cenové a kvalitatívne požiadavky advokátov nebude objednávať ubytovanie v hoteloch, ani predbežne nekontrahovala izby v jednotlivých ubytovacích zariadeniach. **Prosím, aby ste si ubytovanie zabezpečili sami podľa vlastných preferencií.**

V texte uvádzame v abecednom poradí webové linky na viaceré hotely v rôznych cenových kategóriách s upozornením, že **zoznam nie je úplný**.

V prípade potreby Vám kancelária komory poskytne bližšie informácie. Kontaktnou osobou je **PhDr. Barbora Kinzelová** (tel: 02 204 227 48, kinzelova@sak.sk).

5-hviezdičkové hotely

Arcadia **** Františkánska 3

<http://www.arcadia-hotel.sk/sk/Home.html>

Kempinski ***** Dvořákovo nábr. 6

<http://www.kempinski.com/sk/bratislava/hotel-river-park/welcome>

Marrol's ***** Tobručká 4

<http://www.hotelmarrols.sk/sk>

Sheraton Bratislava ***** Pribinova 12

<http://www.sheratonbratislava.sk>

Tulip House ***** Štúrova 10

<http://www.tuliphousehotel.com/sk/index.html>

4-hviezdičkové hotely

Art Hotel William **** Laurinská 17

<http://www.arthotelwilliam.com>

Austria Trend Hotel Bratislava **** Vysoká 2

<http://www.austria-trend.at/hotel-bratislava/sk/rooms.asp>

Crowne Plaza **** Hodžovo nám. 2

http://www.galahotels.com/en/Hotel/SLOVAKIA_204/BRATISLAVA_16382/CROWNE_PLAZA_BRATISLAVA_146500?gclid=CNeUw-q0s7UCFchc3godWHEAOA

Danubia Gate **** Dunajská 26

<http://www.danubiagate.sk/sk.html>

Devín **** Riečna 4

<http://www.hoteldevin.sk>

Doubletree by Hilton Bratislava **** Trnavská cesta 27/A

<http://doubletree3.hilton.com/en/hotels/slovak-republic/doubletree-by-hilton-hotel-bratislava-BTSDIDI/index.html#>

Holiday Inn **** Bajkalská 25/A

<http://www.holidayinn.sk>

Radisson Blu Carlton **** Hviezdoslavovo nám. 3

<http://www.radissonblu.sk/hotel-bratislava>

Saffron **** Radlinského 27

<http://www.hotelsaffron.sk/hotel>

SKARITZ Hotel & Residence **** Michalská 4

<http://www.skaritz.com>

Tatra **** Nám. 1. mája 5

<http://www.hoteltrata.sk>

3-hviezdičkové hotely

Astra *** Prievozská 14/a

<http://www.hotelastra.sk>

bratislava Centrum *** Zámocká ul. 38

<http://www.ibis.com/gb/hotel-3566-ibis-bratislava-centrum/index.shtml#>

Matyšák *** Pražská 1

<http://www.hotelmatysak.sk>

Michalská Brána *** Baštová 4

<http://www.michalskabrana.sk>

Nivy *** Líščie nivy 3

<http://www.hotelnivy.sk>

Perugia *** Zelená 7

<http://www.perugia.sk>

**ZÁVÄZNÁ PRIHLÁŠKA NA KONFERENCIU ADVOKÁTOV 2013
NOVÁ BUDOVA SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO DIVADLA**

Pribinova ul., Bratislava

14.- 15. jún 2013

Vaše požiadavky vyznačte, prosím, v príslušných štvorcíkoch krížikom, resp. číselným údajom.

Meno a priezvisko:

Sídlo AK:

Tel/fax/e-mail:

PODUJATIA 13. júna 2013

Predstavenie muzikálu „Sanitárny deň“ v Divadle Nová Scéna, Živnostenská 1, Bratislava o 19.00 hod.
(„To najlepšie zo svetových muzikálov v podaní interpretov a tanečného súboru Divadla Nová Scéna“)

Cena lístka: 15 eur / osoba

POČET LÍSTKOV:

Počet lístkov môže byť podľa počtu záujemcov limitovaný. Objednávky budeme spracúvať priebežne.

Cenu za príslušný počet Vami objednaných lístkov môžete zaplatiť **prevodom na účet SAK, resp. v hotovosti v pokladni SAK, Kolárska 4, Bratislava (p. Miškeříková, 02 – 204 227 34)**. Lístky si môžete po preukázaní platby vyzdvihnúť v kancelárii komory osobne u pani Miškeříkovej. Tí, ktorí si vstupenky neprevezmú osobne, si ich môžu vyzdvihnúť u pracovníčok kancelárie komory pri osobitnom pulte pri vstupe do divadla priamo pred predstavením 13. júna 2013 v čase od 17.00 – 18.30 hod. Je potrebné priniesť doklad o úhrade.

Ak advokát do 1. mája 2013 neoznami kancelárii komory neúčast' na divadelnom predstavení, jeho objednávka sa považuje za záväznú a je povinný uhradiť cenu objednaných lístkov aj v prípade, ak sa na predstavení nezúčastní.

Vyznačte, prosím, spôsob úhrady za lístky na divadelné predstavenie:

Úhrada bankovým prevodom:

*176925146/0900, VS: registračné číslo, ŠS: 649031, účel
platby: SND + PRIEZVISKO ADVOKÁTA*

Úhrada v hotovosti v kancelárii SAK

VYZNAČTE, prosím, spôsob prevzatia lístkov:

Lístky si vyzdvihnem v kancelárii komory

*Lístky si vyzdvihnem v divadle pred predstavením
13. júna 2013 v čase 17.00 – 18.30 hod.*

**Čaša sektu v Štúdiu Olympia, Divadlo Nová Scéna, I. posch.,
13. júna 2013 po predstavení**

zúčastním sa

nezúčastním sa

⇒ Pokračovanie na druhej strane

PODUJATIA 14. júna 2013

	zúčastním sa	nezúčastním sa
<u>Rokovanie konferencie advokátov, Nová budova Slovenského národného divadla v čase 8.00 – 18.00 hod.</u>	☐	☐
<u>Raut 14. júna 2013 o 20.00 hod., Hotel Bôrik</u> (Bôrik 15, Bratislava)	☐	☐

PODUJATIA 15. júna 2013

<u>Rokovanie konferencie advokátov, Nová budova Slovenského národného divadla v čase 9.00 – 12.30 hod.</u>	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------

Prihlášky môžete poslať:

- 1. FAXOM kancelárii komory na č.: 02/529 61 554**
- 2. POŠTOU na adresu Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava**
- 3. E-MAILOM na adresu office@sak.sk s predmetom „PRIHLASKA“**

DISKUSIA

Ad: Opäť k pojmu „požadovaný podiel“ pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v súvislosti s určením výšky súdneho poplatku

V Bulletine Slovenskej advokácie číslo 7-8/2012 bol uverejnený príspevok JUDr. Martina Bicku na tému „Opäť k pojmu „požadovaný podiel“ pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v súvislosti s určením výšky súdneho poplatku“.¹ Autor predkladá odbornej verejnosti polemiku, s ktorou sa stretol v sporoch o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Poukazuje na rozdielne prístupy súdov k vnímaniu pojmu „požadovaný podiel“, ktorý je v naznačených súvislostiach kľúčovým tak pre výpočet odmeny advokáta (trov právneho zastúpenia) podľa tarify Vyhlášky,² ako aj pre výpočet súdneho poplatku podľa ZoSP.³ Vo vzťahu k dotknutým ustanoveniam⁴ považuje za správnu takú interpretáciu, podľa ktorej „požadovaný podiel“, resp. „podiel žiadaný navrhovateľom“ je **spoluvlastnícky podiel patriaci žalovanému**. Prezentovaný názor podporuje najmä staršou judikatúrou, rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 3. 2011 v právnej veci sp. zn.: 4M Cdo/10/2009, argumentáciou Generálneho prokurátora Slovenskej republiky v tej istej veci, ako aj požiadavkami na správny gramatický, logický a systematický výklad.

Pri prvom zväžení predložených argumentov sa javí byť stanovisko autora legitímne, racionálne a dostatočne zdôvodnené. Menšie pochybnosti ale vyvstanú pri pohľade na neprehliadnuteľný, takpovediac „jednofarebný“ výber modelovej situácie riešenej autorom. V príspevku sa poukazuje na spory, kde je navrhovateľ (i) **väčšinovým spoluvlastníkom**, ktorý zároveň (ii) **navrhuje prikázať vec do svojho výlučného vlastníctva**. Komplexný náčrt aplikácie prezentovaných myšlienok vo vzťahu k iným spôsobom vyporiadania podielového spoluvlastníctva v štúdiu chýba.

Domnievame sa, že riešená téma by si zaslúžila vystúpenie z tieňa práve jednej vybranej procesnej situácie. Inak povedané, žiadal by sa širší pohľad interpretujúceho. Následne, z takejto vyššej perspektívy, by bolo na mieste obzrieť sa späť, či vypracovaná myšlienková konštrukcia plne obstojať aj v iných procesných situáciách rušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva a do akej miery sa svojím konceptom od iného usporiadania obdobných vzťahov odlišuje. Nakoľko sa v oboch predpisoch (tak vo Vyhláške, ako aj v ZoSP) nerozlišuje metóda výpočtu podľa spôsobu vyporiadania, je na mieste prezumovať, že kritériá kalkulácie odmeny advokáta podľa tarify Vyhlášky (trov právneho zastúpenia) a určovania

súdneho poplatku **sú stanovené rovnako bez ohľadu na spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva**, či usporiadania podielov na spoločnej veci. Vychádzame tak z axiómy, že by bolo nežiadúcim a nevhodným vyvolať stav, v ktorom by klient platil advokátovi inú odmenu, resp. poplatník platil iný súdny poplatok **v závislosti od toho**, aký spôsob vyporiadania svojho podielového spoluvlastníctva **sám v konkrétnom momente sporu navrhuje**. O to viac, keď v takomto konaní súd postupuje striktnie podľa zákonných pravidiel a na samotné návrhy účastníkov vo vzťahu k vyporiadaniu prihliada iba veľmi obmedzene. Do právnej normy § 10 ods. 5 Vyhlášky a § 7 ods. 9 ZoSP tak musia byť nevyhnutne vtesnané všetky možné varianty, ktoré pri rušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva môžu hypoteticky nastať. Režim výpočtu odmeny advokáta podľa tarify Vyhlášky a súdneho poplatku podľa ZoSP musí byť podľa nás jednotný v každej uvažovanej procesnej situácii. O uvedenom svedčí aj návetie posudzovaných právnych noriem, podľa ktorého: „Vo veciach zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva je tarifnou hodnotou ...“, resp. „V konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva je základom poplatku ...“. Znenie nenasvedčuje, že základ pre výpočet výšky odmeny či poplatku je závislý od spôsobu vyporiadania.

Pri hľadaní variant vhodných na relevantné posúdenie matérie vychádzame z nasledujúceho: „Občanský zákoník stanoví taxatívnym spôsobom možné spôsoby vypořádání podílového spoluvlastníctví soudním rozhodnutím: a) tzv. reálné rozdělení věci, b) přikázání věci jednomu nebo více spoluvlastníkům za náhradu, c) prodej věci a rozdělení výtěžku mezi spoluvlastníky podle jejich podílů“.⁵ „Význam zákonného výčtu způsobů vypořádání je dvojí: a) zakotvuje, že soud nemůže provést vypořádání spoluvlastnictví jiným než v zákoně uvedeným způsobem, a to ani tehdy, kdyby byl takový způsob účastníkem řízení navržen nebo se soudu jevil jako vhodné řešení způsobu vypořádání v konkrétním případě, b) v zákonem uvedené posloupnosti způsobů vypořádání je soud povinen postupovat a nemůže jednotlivé způsoby libovolně upřednostňovat (SR 5/2005 – NS sp. zn. 22 Cdo 2568/2003).“⁶

Ako už bolo uvedené vyššie, autor naznačuje, že „požadovaný podiel“, resp. „podiel žiadaný navrhovateľom“ je spoluvlastnícky podiel patriaci žalovanému. Zrejme niet pochybností o tom, že **záver je vyvodený ako všeobecné pravidlo**

vo vzťahu k rušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva ako takému, a to bez ohľadu na navrhovaný spôsob vyporiadania.⁷

Na mieste je však otázka, ako je to s výpočtom odmeny advokáta podľa tarify Vyhlášky (trovami právneho zastúpenia) a určením súdneho poplatku podľa ZoSP pri iných spôsoboch vyporiadania podielového spoluvlastníctva (ďalej len „PS“) ako tých, s ktorými pracuje autor vo svojom príspevku. Na tieto prípady sa totižto vzťahujú totožné právne normy. Bolo by nevhodným domnievať sa, že vôľa zákonodarcu smerovala pri konštrukcii ust. § 10 ods. 5 Vyhlášky a ust. § 7 ods. 9 ZoSP k vytvoreniu všeobecného pravidla a zároveň výnimky z tohto pravidla.

Reálne rozdelenie veci

Pokiaľ prichádza do úvahy reálne rozdelenie veci, súd vynakladá snahu, aby vyporiadanie v zásade korešpondovalo s ideálnymi podielmi podielových spoluvlastníkov, ak je to možné. Za jednoduchý modelový príklad môže slúžiť rušenie a vyporiadanie PS k pozemku o rozlohe 1000 m², ktorý je v PS dvoch spoluvlastníkov v podiele 4/5 k celku (spoluvlastník A) a 1/5 k celku (spoluvlastník B). Návrh podáva spoluvlastník A a žiada PS zrušiť a vyporiadať tak, že sa stane výlučným vlastníkom 800 m² pozemku a spoluvlastník B sa stane vlastníkom 200 m² pozemku. Sme presvedčení, že „požadovaný podiel“ na účely Vyhlášky a takisto „podiel žiadaný navrhovateľom“ na účely ZoSP bude vo vzťahu k žalobcovi nepochybne **podiel patriaci žalobcovi, nie žalovanému**. Aplikáciou všeobecného pravidla odvodeného autorom článku by došlo k absolútne odsklonu od znenia textu právnej normy, pretože žalobca od žalovaného jeho podiel (teda 1/5 k celku) nežiada. Zdôrazňujeme, že pre interpretáciu takýmto smerom nás nemôže presvedčiť ani argument uvádzaný autorom v závere jeho príspevku, podľa ktorého „Ak by sa aplikoval výklad, že základom bude podiel navrhovateľa, ktorý už vlastní, priečilo by sa to logike v tom, že nie je možné žiadať to, čo už má navrhovateľ nadobudnuté“. Ba čo viac, práve takýto argument by sa vo vzťahu k prezentovanému spôsobu vyporiadania PS mohol zdať absurdným.

Prikázanie veci žalovanému

Je obvyklým, že žalobca v konaní o zrušenie a vyporiadanie PS spoločnej veci, ktorá sa nedá reálne rozdeliť, nemá záujem o nadobudnutie tejto veci. Svoju vôľu vyjadrí už v návrhu a žiada, aby súd prikázal vec do výlučného vlastníctva žalovaného. Za jednoduchý modelový príklad môže slúžiť tentoraz zrušenie a vyporiadanie PS k rodinnému domu, ktorý je reálne nedeliteľný a je v PS dvoch spoluvlastníkov v podiele 4/5 k celku (spoluvlastník C) a 1/5 k celku (spoluvlastník D). Návrh podáva spoluvlastník C a žiada PS zrušiť a vyporiadať tak, že výlučným vlastníkom rodinného domu sa stane žalovaný – spoluvlastník D. Žalobca teda žiadny podiel nežiada. Aplikáciou vychodísk predložených autorom by tak jazykový

a logický výklad nepripustil nič iné, ako ustáliť „požadovaný podiel“ na účely Vyhlášky a takisto „podiel žiadaný navrhovateľom“ na účely ZoSP na hodnotu 0 eur, čo musíme celkom pochopiteľne odmietnuť. Ak by sme pripustili, že požadovaným podielom bude vo vzťahu k žalobcovi podiel patriaci žalovanému, opätovne opúšťame text právnej normy, pretože žalobca od žalovaného jeho podiel (teda 1/5 k celku) nežiada. Sme presvedčení, že „požadovaný podiel“ na účely Vyhlášky a takisto „podiel žiadaný navrhovateľom“ na účely ZoSP vo vzťahu k žalobcovi bude nepochybne **podiel patriaci žalobcovi**.

Predaj veci a rozdelenie výťažku podľa podielov

Pokiaľ nastanú predpoklady pre posledný zo spôsobov vyporiadania zrušeného PS, je konštrukcia podávaná autorom rovnako neudržateľná. Spoluvlastník podávajúcí návrh na zrušenie a vyporiadanie PS predajom veci a rozdelením výťažku podľa podielov, žiadny podiel nežiada. Opätovne by sme stáli pred neprijateľnou situáciou, kedy by „požadovaný podiel“ na účely Vyhlášky a takisto „podiel žiadaný navrhovateľom“ na účely ZoSP mal hodnotu 0 eur. Výkladu, že ide aj v tomto prípade o podiel patriaci žalovanému, objavuje sa rovnaká prekážka ako vo všetkých predchádzajúcich modelových situáciách, a to opustenie textu dotknutých ustanovení. Žalobca od žalovaného jeho podiel nežiada. Platí, podľa nás, že „požadovaný podiel“ na účely Vyhlášky a takisto „podiel žiadaný navrhovateľom“ na účely ZoSP vo vzťahu k žalobcovi bude nepochybne **podiel patriaci žalobcovi**.

Odmena advokáta podľa tarify Vyhlášky (trovy právneho zastúpenia)

Poukázat možno aj na to, že podľa rovnakého ustanovenia Vyhlášky sa určuje odmena advokáta podľa tarify v prípade, ak klient advokáta žaluje, ako aj v prípade, ak je klient advokáta žalovaným. Stojí tak pred nami otázka určenia tarifnej hodnoty odmeny advokáta žalovaného. Text § 10 ods. 5 Vyhlášky je konštruovaný na obe situácie a zmieňuje sa o „cene požadovaného podielu“. Vystáva otázka, či táto cena je totožná pre žalobcu i žalovaného počas celého konania alebo sa tarifná hodnota vo vzťahu ku každému účastníkovi odvíja od rôznych základov. Inými slovami povedané, je určenie tarifnej hodnoty veci vo vzťahu k žalovanému plne závislé od toho, čo požaduje žalobca? Za jednoduchý modelový prípad môže slúžiť rušenie a vyporiadanie PS k rodinnému domu, ktorý je reálne nedeliteľný a je v PS dvoch spoluvlastníkov v podiele 4/5 k celku (spoluvlastník E) a 1/5 k celku (spoluvlastník F). Tentoraz spoluvlastník E navrhuje zrušiť a vyporiadať PS tak, že výlučným vlastníkom rodinného domu sa stane on, teda žalobca. Podľa konštrukcie prezentovanej v diskutovanom príspevku by mala tarifná hodnota korešponďovať cene spoluvlastníckeho podielu žalovaného (1/5 k celku). Vo vzťahu ku konštrukcii § 10 ods. 5 Vyhlášky

by potom mala byť cena tohto spoluvlastníckeho podielu (1/5 k celku) tarifnú hodnotou tak pre advokáta žalobcu, ako aj pre advokáta žalovaného.

Dotknutá právna norma však na rozdiel od § 7 ods. 9 ZoSP neupravuje výslovne subjekt, ktorý má podiel požadovať. Vo vzťahu k načrtnutej modelovej situácii a žalovanému spoluvlastníkovi F uvedieme, že aj on bude mať záujem nadobudnúť spoločnú vec do svojho výlučného vlastníctva. O tom, komu bude vec prikázaná rozhodne súd. Pre výpočet odmeny advokáta vytvorí práve táto skutočnosť, ak by sme mali nasledovať zásadu vyslovenú vyššie, azda neriešiteľný problém. Advokát žalovaného by mohol brať za tarifnú hodnotu cenu podielu požadovaného žalobcom (teda 1/5 k celku, v prospech by svedčilo, že žalobca vyvolal konanie a teda bolo na ňom, aby absolútne určil „cenu požadovaného podielu“ pre všetkých účastníkov konania), alebo cenu podielu požadovaného žalovaným (teda 4/5 k celku, v prospech by svedčilo, že advokát poskytuje právne služby podľa požiadaviek svojho klienta, s protistranou nie je v žiadnou zmluvnom vzťahu). Navyše, situácia sa značne komplikuje, ak by sme vytvorili modelovú situáciu s tromi a viacerými podielovými spoluvlastníkmi, pričom každý z nich by mal vlastného advokáta.

Naznačené variovanie tarifnej hodnoty veci je podľa nás absolútne nevhodné. Advokát nemôže vyvodzovať výšku svojej odmeny ľubovoľne v závislosti od toho, v akej procesnej situácii sa jeho klient nachádza a aký spôsob vyporiadania rušeného PS navrhuje nielen jeho klient, ale dokonca protistrana. Situácia si vyžaduje jednotné pravidlo, bez vplyvu toho, aký spôsob vyporiadania PS ktorákoľvek procesná strana navrhuje.

Konklúzia

Záverom si teda dovoľíme uviesť, že sa plne stotožňujeme s názorom prezentovaným v práci E. Horvátha.⁸

Ako možno vidieť, vo všetkých troch prípadoch naznačeného iného spôsobu vyporiadania PS niet pochybností o tom, ako vykladať zákonný text. Interpretácia vo všetkých skúmaných prípadoch vedie rovnakým smerom. Pokiaľ by sme pripustili, že dotknuté pojmy by sa mali vykladať práve v jednej z možných variant zrušenia a vyporiadania PS vo vzťahu k žalobcovi inak, ako v ostatných, a to v súlade s úvahami načrtnutými v diskutovanom príspevku, jednoznačne tým utrpí princíp právnej istoty. Ten istý princíp právnej istoty, na ktorý apeluje vo svojom príspevku i autor. **Princípy platenia súdnych poplatkov a výpočtu odmeny advokáta by mali byť predovšetkým vnútorne konzistentné a navonok prehľadné.** Pripustiť akceptovanie anomálie s tak závažnými ekonomickými dôsledkami pre všetkých účastníkov konania, ako sa prezentuje v diskutovanom príspevku, je podľa nás nežiaduce.

Javí sa nám, že vhodným usporiadaním celej problematiky výkladu dotknutých pojmov je prijatie záveru, že „podiel žiadaný navrhovateľom“ podľa ZoSP je spoluvlastnícky podiel, ktorý vlastní žalobca a ktorý mu v konečnom dôsledku

zakladá aktívnu legitimitáciu pre domáhanie sa zrušenia PS. V relácii k „cene požadovaného podielu“ podľa Vyhlášky by mohlo v rovnakom kontexte ísť o interpretáciu, podľa ktorej ide o spoluvlastnícky podiel, ktorý **vlastní klient advokáta** a s ktorým vstupuje do rokovania s protistranou, resp. do konania o zrušenie PS.

V tejto súvislosti si dovoľíme pripomenúť, že nemožno opomíňať samotnú podstatu rušenia a vyporiadania PS. Slovníkom procesného práva - „z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi“.⁹ Z uvedeného vyplýva, že podielovému spoluvlastníkovi stačí, ak požiada súd o zrušenie PS. Vyporiadanie PS ako zákonný dôsledok zrušenia, bez ktorého toto nie je možné, je len vyústením hmotnoprávnej a procesnoprávnej konštrukcie, podčiarknutej snahou zákonodarcu o čo možno najracionálnejšie, najhospodárnejšie a najefektívnejšie usporiadanie vzťahov podielových spoluvlastníkov. Domáhanie sa zrušenia PS bez návrhu konkrétneho spôsobu vyporiadania je tak samostatným a dostatočne určitým procesným nárokom, ktorý môže žalobca bežne vznášať.

Poznámky

- 1 Bicko, M.: **Opäť k pojmu „požadovaný podiel“ pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v súvislosti s určením výšky súdneho poplatku.** BSA č. 7 – 8/2012, s. 38 – 41.
- 2 Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „Vyhláška“).
- 3 Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoSP“).
- 4 Ust. § 10 ods. 5 Vyhlášky a ust. § 7 ods. 9 ZoSP.
- 5 Králík, M.: **Podílové spoluvlastníctví v občanském zákoníku. 1. vydání.** Praha : C. H. Beck, 2008. str. 198.
- 6 Op. cit. sub 5), str. 199.
- 7 Autor v príspevku nijako nenaznačuje, že by malo ísť iba o výnimočný režim jedného zo spôsobov rušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, pričom ostatné spôsoby by mohli podliehať iným kritériám.
- 8 Horváth, E.: **Zákon o súdnych poplatkoch. Komentár.** Bratislava : IURA EDITION, 2006, str. 72 – 73. Rovnako aj v stanovisku predsedu Najvyššieho súdu SSR a ministra spravodlivosti SSR, ktoré boli predložené pri vypracovávaní zjednocujúceho stanoviska Sc 2/1982. Rovnako aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 21. 8. 1974, sp. zn.: 1 Cz 81/74; rovnako aj stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SSR zo dňa 17. 3. 1976, Cpj 70/75 atď.
- 9 Napr. ust. § 153 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

DISKUSIA

Ad: Účinky odstúpenia od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti a zápis odstúpenia od zmluvy do katastra nehnuteľností – záver diskusie

Na úvod sa chceme poďakovať redakčnej rade bulletinu za umožnenie tak širokej diskusie k čiastkovému problému vyplývajúcejmu z odstúpenia od zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorá bola publikovaná v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 3/2012, 6/2012 a 1 – 2/2013.

Na zavŕšenie tejto diskusie, v ktorej diskutujúci účastníci nedospeli k spoločnému záveru, sme sa po nadviazaní kontaktu rozhodli predložiť naše záverečné resumé k tejto problematike.

Dráčová

Dovoliť si ešte naposledy reagovať na túto diskusiu a na záver, pri riešení tejto problematiky *de lege ferenda* by som navrhla v rámci prebiehajúceho legislatívneho procesu nového katastrálneho zákona riešenie, ktoré by bolo možno konformnejším, než to, čo doteraz v diskusii odznelo a aj to, ktoré je navrhované v súčasnom prebiehajúcom legislatívnom procese.

Predtým by som však chcela obrátiť diskusiu k otázke, ktorá bola nastolená kolegom v predchádzajúcej reakcii. Stotožňujem sa s tým, že pri dôkladnejšom skúmaní dôsledkov odstúpenia od zmluvy, ku ktorej bol vklad vlastníckeho práva povolený a teda vecné právo v prospech nadobúdateľa vzniklo, pri použití záverov rozhodnutia NS SR 8 SŽO 4/2008, by sme dospeli k záveru o nemožnosti určenia vlastníckeho práva žalobou podľa § 80 písm. c OSP z dôvodu deklaratórnych účinkov takéhoto rozsudku. Preto možno konštatovať, že svoj názor súd vo svojom rozhodnutí správne nevyjadril vo vzťahu k tomu, aké súdne konanie má byť dôsledkom neakceptácie povinnosti vrátiť plnenie po platnom odstúpení od zmluvy. Touto problematikou sa vo svojom článku **K následkom odstúpenia od zmluvy o prevode nehnuteľností** (Justičná revue, 62, 2010, č. 3, s. 391 – 407) zaoberali aj NOVOTNÝ, M. – GYÁRFÁŠ, J. Dospeli v ňom k záverom, že:

1. „odstúpenie od zmluvy o prevode nehnuteľností má výlučne obligačno-právne následky, pričom k obnoveniu vecno-právnej pozície dochádza až na základe solučného úkonu pôvodného nadobúdateľa a následného vkladu do katastra nehnuteľností“
2. „dve hlavné riešenia právnych následkov odstúpenia od zmluvy o prevode nehnuteľností, diskutované v slovenskej (a českej) civilistickej teórii a judikatúre, nepovažujeme za uspokojivé. Prvé riešenie – obligačné následky spojené s obnovením vecnoprávnej pozície pôvodného prevodcu buď na základe dohody alebo na základe určovacej žaloby a záznamu – je, podľa nášho názoru, vnútorne nekonzistentné. Druhé riešenie – automatické obnovenie vecno-právnej pozície – pri domyslení do dôsledkov vedie k ústavne nekonformným výsledkom. Okrem toho vytvára značnú nerovnováhu medzi stranami zrušenej zmluvy a nemá jednoznačnú oporu v zákone.“

Navrhujeme preto riešenie, podľa ktorého odstúpenie vytvára čisto obligačnú povinnosť oboch strán vrátiť si poskytnuté plnenia. Vo vzťahu k vlastníckemu právu k nehnuteľnosti pôvodný nadobúdateľ túto svoju povinnosť splní prejavom vôle, že prevádza vlastnícke právo späť na pôvodného prevodcu, vo vkladu schopnej forme, na základe ktorého potom kataster nehnuteľností vykoná konštitutívny zápis formou vkladu. Ak nadobúdateľ takýto právny úkon odmietne vykonať, mal by sa pôvodný prevodca domáhať svojho práva žalobou na plnenie. Enunciát rozsudku, ktorým súd takejto žalobe vyhovie, by mal obsahovať povinnosť nadobúdateľa previesť vlastnícke právo na pôvod-

ného prevodcu, na základe ktorej môže správa katastra vykonať vklad v prospech pôvodného prevodcu. Enunciát musí preto obsahovať náležitosti podľa § 42 kat. zák. a v zmysle § 161 ods. 3 OSP nahrádza vôľu pôvodného nadobúdateľa uskutočniť tento prevod. Na základe právoplatného rozsudku správa katastra vykoná konštitutívny zápis vlastníckeho práva v prospech pôvodného prevodcu opäť formou vkladu.

Sme presvedčení, že toto riešenie má oporu v texte zákona (najmä § 48 ods. 2, 451 a 457 Obč. zák.), ako aj v právno-teoretickej konštrukcii záväzkovo-právnych a vecno-právnych aspektov prevodu nehnuteľností, na ktorých je slovenský Občiansky zákonník vybudovaný. Toto riešenie je ďalej v súlade s riešením následkov odstúpenia v príbuzných právnych systémoch (najmä nemeckom, rakúskom a švajčiarskom), ako aj v súlade s riešením odstúpenia v slovenskom obchodnom práve. A v neposlednom rade vytvára rozumnú rovnováhu medzi stranami zrušenej zmluvy“.

Podľa môjho názoru § 80 so svojou dispozitívnou povahou (keďže len príkladmo vymenúva druhy súdnych konaní, čo vyplýva z gramatického výkladu tohto ustanovenia, ktoré v predvetí obsahuje slovo „najmä“) môže poskytnúť ešte jedno riešenie. Hmotnoprávne predpisy predpokladajú aj iné druhy výrokov a to aj s konštitučnou povahou. V občianskom zákonníku je ich len vo vzťahu k vecným právam niekoľko. Napríklad, prikázanie veci za náhradu alebo zriadenie vecného bremena v § 135 c, zrušenie podielového spoluvlastníctva a v rámci jeho vyporiadania, prikázanie veci do vlastníctva, resp. aj prikázanie jej predaja v § 142 a pod. Aj keď nie je takto riešená výslovne otázka vo vzťahu k následkom odstúpenia, dá sa *analogioui lexis* za akceptácie ústavnej zásady obsiahnutej v čl. 46 Ústavy SR, aj pri absencii pozitívneho ustanovenia, dospieť k možnosti vyvolať konanie, ktorým bude vec prikázaná do vlastníctva pôvodného vlastníka, pretože toto právo, kým ústavný súd ani najvyšší súd nezmení judikatúru, vyplýva z výkladu občianskeho zákonníka. Samozrejme si uvedomujem, že ide o hraničný návrh, pokiaľ to zákon explicitne nepredpokladá a je diskutabilné, či by toto riešenie nebolo hodnotené ako protiústavné. Vychádzam však z Uznesenia ÚS SR I. ÚS 340/2011–13 zo dňa 14. septembra 2011, ktorý konštatuje: „16. Ústavný súd sa už viackrát mal možnosť vyjadriť k spôsobu hľadania a výkladu práva v konkrétnych právnych veciach. V náleze sp. zn. III. ÚS 341/07 ústavný súd uviedol, že pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozu-

iteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *eratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. V ďalšom náleze sp. zn. I. ÚS 243/07 (kde nešlo o výklad zákona, ale zmluvy) ústavný súd uzavrel, že všeobecný súd musí prihliadať na vzájomné vzťahy jednotlivých do úvahy pripadajúcich argumentov a ich úlohu v konkrétnom prípade vyvážiť s ohľadom na špecifikum danej kauzy, a nie tieto kritériá iba mechanicky aplikovať. Takýto prístup je zároveň prístupom modernej judikatúry, ktorá postupne nahrádza formálne legalistický pohľad na právo pohľadom, ktorým sa sudca usiluje poskytnúť najlepšie vyargumentovanú odpoveď na právne a skutkové otázky, ktoré pred neho strany sporu predložia. V tomto smere možno poukázať aj na známu judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, v zmysle ktorej „Naprosto neudržiteľným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jeho jazykového výkladu. Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně, nebo v důsledku nevdělanosti, smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity.“ (Pl. ÚS 33/97)“.

Pre mňa je nielen diskutabilný, ale aj ústavne nekonformný záver, že odstúpenie od zmluvy má záväzkovo-právne aj vecno-právne účinky, ale v prípade, ak k nemu dôjde po ďalšom prevode práva, má len obligačno-právne účinky. V tomto prípade si dovoľím konštatovať, že zásada právnej istoty je pri tejto konštrukcii opomínaná, pretože totožný právny úkon by nemal vyvolávať rôzne právne dôsledky. Môžeme len dúfať, že rekodifikácia občianskeho zákonníka dospeje do zdarného konca a vyrieši túto problematiku bezo zvyšku.

Pri posudzovaní, z ktorého z uvedených rozhodnutí NS SR máme v praxi vychádzať, dávam do pozornosti skutočnosť, že pokiaľ sa prikloníme k záverom vyplývajúcim z rozhodnutia NS SR sp. zn. 6 Sžo/229/2010, prikloníme sa síce k novšiemu názoru, ktorý v tejto problematike prijala súdna prax, je však v rozpore s názorom vyjadrenom v rozhodnutí NS SR sp. zn. 8 Sžo 4/2008. Je potrebné zobrať do úvahy aj fakt, že tento judikát sa v dôvodoch novšieho rozhodnutia nespomína, ani s riešením v ňom uvedeným toto rozhodnutie inak nevysporiadava .

Podľa záverov vyplývajúcich z Nálezu Ústavného súdu III. ÚS 192/06 publikovaného v Zbierke nálezov a uznesení ÚS SR pod č. 49/2006, ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odchylným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Táto povinnosť nebola v rozhodnutí NS SR 6 Sžo/229/2010 splnená, preto nemôžem jeho výklad zákona bez ďalšieho akceptovať.

Závery celej diskusie pri jednoduchých zhrnutiach oboch teórií vykazujú zásadné rozdiely a aj nedostatky, lebo sa dá

ďalej o ich dôsledkoch diskutovať a namietat' logicky každý z uvedených argumentov. Uvedomujem si dôsledky, ktoré tak v praxi doliehajú na účastníkov právnych vzťahov aj kolegov, ktorí sa s nimi stretávajú. Až do prijatia novej právnej úpravy v tejto rovine, prípadne do publikovaného stanoviska kolégia NS SR sa budú tábory zástancov jedného aj druhého výkladu zákona dostávať do sporov. Rovnako táto situácia vplýva na rozdielne rozhodovanie správ katastra. Pre praktické riešenie preto odporúčam zistiť, ku ktorému riešeniu sa tá ktorá správa katastra prikláňa a postupovať podľa týchto zistení.

Ani navrhované legislatívne riešenie, ktoré sa nachádza v pripravovanom katastrálnom zákone podľa môjho názoru nie je ideálne. Ide o stav vychádzajúci z úpravy predostretej legislatívnej rade vlády, teda už po medzirezortnom pripomienkovom konaní. Konštrukcia predpokladá záznamové konanie spočívajúce v nasledovných podmienkach zápisu:

„(1) Odstúpenie od zmluvy alebo vrátenie daru správa katastra zapíše záznamom, ak právo k nehnuteľnosti nebolo dotknuté ďalšou zmenou vlastníctva a nespornosť odstúpenia od zmluvy alebo vrátenia daru je potvrdená všetkými účastníkmi zmluvy; pravosť podpisu všetkých účastníkov zmluvy musí byť úradne osvedčená podľa osobitného predpisu.

(2) Ak nespornosť odstúpenia od zmluvy alebo vrátenia daru nie sú potvrdené všetkými účastníkmi zmluvy s ich osvedčenými podpismi, správa katastra vyzve dotknutých účastníkov zmluvy na podanie návrhu na súd v lehote 60 dní od doručenia výzvy. Ak bol návrh na súd podaný, konanie o zázname sa prerušuje zo zákona do skončenia konania na súde. Ak návrh na súd nebol v určenej lehote podaný, správa katastra na základe odstúpenia od zmluvy alebo vrátenia daru vykoná zápis do katastra“.

Z takto stavaného ustanovenia je zrejmé, že síce sa bude preukazovať osvedčením podpisu súhlas s takýmto jednostranným právnym úkonom, ale pri nedodržaní podmienok prichádzajú ďalej do úvahy podvody, nakoľko ak nebude podaná žaloba o neplatnosť takéhoto úkonu, správa katastra aj napriek nedostatkom záznam vykoná. V osobitnej časti dôvodovej správy sa ÚGKK SR opiera pri tomto riešení práve o v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NS SR nepublikované rozhodnutie NS SR sp. zn. 6 Sžo/229/2010.

De lege ferenda som nikdy nevyjadrila názor, že som za zápis odstúpenia od zmluvy záznamom, ako to uviedol v predchádzajúcom príspevku kolega. Myslím, že existuje riešenie, ktoré by akceptovalo oddelenie obligačno-právnych a vecno-právnych dôsledkov pri odstúpení od zmluvy, tak ako to chápem zo skôr zmieňovanej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (na úvahu je takáto aplikácia aj na vrátenie daru). Podľa mňa lepším a jednoznačne právne jednoduchším riešením by bolo zaradiť tieto listiny medzi tie, ku ktorým je viazané konanie o povolení vkladu. Keď kataster posudzuje z rôznych aspektov zmluvu, od ktorej sa neskôr odstupuje, myslím, že nie je dôvod, aby nemohol posudzovať aj odstúpenie od tejto zmluvy, ak by tieto listiny zákon považoval za „vkladu schopné“. V prípade sporu by potom bolo vkladové konanie preru-

šené a strany boli odkázané na súd. Pretože legislatívny proces ešte nie je ukončený, možno by bolo vhodné uvážiť zmenu riešenia v novom pripravenom katastrálnom zákone.

Serek

Odstúpenie od zmluvy tak, ako je konštruované v Občianskom zákonníku ruší zmluvu od počiatku. Tento názor je aplikovaný nielen judikatúrou všeobecných súdov, ale je akceptovaný aj právnou teóriou a v konečnom dôsledku má svoje jednoznačné vyjadrenie aj v § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Účastníci zmluvy sa však môžu dohodnúť na odlišných účinkoch odstúpenia od zmluvy, ak takéto dojednanie nebude odporovať účelu a zmyslu samotného zákona, rovnako môže aj samotný zákon stanoviť odlišné účinky odstúpenia. Obsah a formulácia citovaného § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka podľa môjho názoru nie je dôvodom na jeho odlišnú interpretáciu. Pokiaľ by úmyslom zákonodarcu *de lege lata* bolo zakomponovať odlišné účinky odstúpenia od zmluvy, než sú tie, ktoré vyplývajú z citovaného ustanovenia, vykonal by to tak, ako je to napr. v § 351 ods. 1 Obchodného zákonníka, podľa ktorého odstúpením od zmluvy sa táto zrušuje s účinkami *ex nunc*, teda účinnosťou samotného odstúpenia od zmluvy, obdobne ako je zákonná úprava účinkov pri uzavretí dohody o zrušení záväzku podľa § 572 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Navrhovaná novelizácia Katastrálneho zákona podľa môjho názoru na túto skutočnosť správne reflektuje vychádzajúc už z citovaného posledného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 6 Sžo/229/2010. Ak teda odstúpenie od zmluvy medzi účastníkmi zmluvy nie je sporné, a toto zákonným spôsobom príslušnej správe katastra bude preukázané, nebudú prekážky, aby správa katastra na základe zmluvy zrušenej odstúpením od zmluvy s účinkami od počiatku, pokiaľ zmluva neurčuje niečo iné, vykonala zápis vlastníckeho práva prevodcu do katastra nehnuteľnosti záznamom. V tejto súvislosti si však dovoľujem poukázať aj na skutočnosť, že v navrhovanej novelizácii Katastrálneho zákona z hľadiska zapracovania účinkov odstúpenia od zmluvy, resp. žiadosti darcu o vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka, je potrebné upraviť aj otázku medzi účastníkmi nesporného dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 40a Občianskeho zákonníka vo vzťahu k zápisu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti záznamom na základe takýmto dovolaním sa zrušenej zmluvy taktiež s účinkami *ex tunc*.

V rozsudku 8Sžo/4/2008 si Najvyšší súd protirečí, keď na jednej strane uvádza, že odstúpením od zmluvy zanikajú len obligačno-právne účinky zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti a vecno-právne účinky zmluvy je potrebné odstrániť tak, že po platnom a účinnom odstúpení účastníci zmluvy následne spätne vložia vlastnícke právo na prevodcu na základe zmluvy spôsobilej na vklad vlastníckeho práva s konštitutívnymi účinkami a následne uvádza, že v prípade sporu medzi účastníkmi zmluvy o platnosti a účinnosti odstúpenia je jedinou záznamu schopnou listinou rozhodnutie

súdu, ktorým tento deklaratórne určí (§ 80 písm. c OSP), že došlo k platnému odstúpeniu od zmluvy. Deklaratórne účinky rozsudku len deklarujú vznik, zmenu resp. zánik práv a povinnosti, ktoré nastali v minulosti, na druhej strane konštitutívne účinky sami o sebe tento vznik, zmenu alebo zánik zakladajú. Teda na jednej strane je tu ako prvé riešenie konštitutívna dohoda o vydaní vlastníctva k nehnuteľnej veci s účinkami, ktoré nastanú až povolením vkladu a na strane druhej ako druhé rovnocenné riešenie v prípade sporu, deklaratórne rozhodnutie o určení platnosti odstúpenia od zmluvy, resp. určenia vlastníckeho práva, v ktorom sa však už bude iba deklarovať vlastnícke právo prevodcu k nehnuteľnej veci, ktoré však pokiaľ by sme prijali závery tohto judikátu, nemalo na základe čoho vzniknúť. Teda pokiaľ nedošlo k dohode účastníkov zmluvy o vrátení poskytnutých plnení, najmä vrátenia vlastníckeho práva, neexistuje právo, ktoré by mohol súd vo svojom rozhodnutí deklarovať.

Pokiaľ by sme však prijali závery citovaného judikátu 8 Sžo/4/2008, skôr sa mi v prípade spornosti odstúpenia od zmluvy javí ako schodnejšie riešenie podanie žalobného návrhu o nahradenie prejavu vôle uzavrieť právny úkon, ktorého účelom by bol spätný prevod vlastníctva podľa § 80 písm. b OSP v spojitosti s ust. § 161 ods. 3 OSP. Ako predbežnú otázku by súd riešil otázku platnosti odstúpenia od zmluvy, teda zánik obligačno-právnych účinkov a naplnenie vzájomnej reštitučnej povinnosti zmluvných strán podľa § 457 Občianskeho zákonníka. Následné rozhodnutie vo veci samej ukladajúce povinnosť uzavrieť zmluvu obsiahnutú v enunciacii rozhodnutia, resp. tvoriacu neoddeliteľnú prílohu rozsudku, prípadne nahrádzajúce prejav vôle v tom zmysle, že súd uzatvára v mene účastníka zmluvy zmluvu v určitom znení by bolo po predložení rozhodnutia správe katastra predmetom vkladového konania s konštitutívnymi účinkami.

Na účely odstránenia rôznych interpretácií tohto judikátu a novšieho judikátu 6 Sžo/229/2010 by bolo účelnejšie, keby sa Najvyšší súd v novšom rozhodnutí argumentačne vysporiadal s odlišnými závermi v jeho staršej judikatúre. Je však zrejme, že zmyslom novšieho rozhodnutia bolo nahradiť predchádzajúci právny názor prezentovaný v staršom rozhodnutí.

Ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka postaveného na zásade vzájomnej podmienenosti jednotlivých plnení, ktoré sú povinní účastníci zrušenej zmluvy si vrátiť, vo vzťahu k odstúpeniu od zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti nachádza praktické použitie v prípade, ak nadobúdateľ, aj napriek prípadnému nespornému odstúpeniu od zmluvy, odmieta odovzdať predmet zmluvy, t. j. umožniť prevodcovi ako riadnemu vlastníkovi vykonávať svoje vlastnícke oprávnenia v zmysle § 123 Občianskeho zákonníka.

Teda, pôvodný prevodca po odstúpení od zmluvy, ktorému nie je umožnené predmet svojho vlastníctva riadne užívať, má v zmysle citovaného § 457 Občianskeho zákonníka právo neskoršieho nadobúdateľa žalovať o vydanie – vypratanie nehnuteľnosti podľa § 80 písm. b Občianskeho súdneho poriadku oproti vráteniu plnenia, ktoré prijal od prevodcu, pokiaľ toto plnenie už predtým v rámci reštitučnej povinnosti prevodcovi nevrátil. Citované ustanovenia § 457 podľa môjho

názoru nemožno vykladať tak, že v prípade zrušenia zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti napríklad odstúpením od zmluvy, sú účastníci zmluvy, povinní vrátiť si vlastníctvo k prevádzanej nehnuteľnej veci na základe dohody o vydaní veci, či inej nepomenovanej zmluvy.

Domnievam sa, že súčasné znenie § 48 Občianskeho zákonníka z hľadiska jeho interpretácie jednak súdnou praxou, ako aj teóriou občianskeho práva zakladá jednotný výklad v tom, že odstúpením od zmluvy sa táto zrušuje s účinkami od počiatku, otázka odlišenia titulu a modusu pri nadobúdaní vlastníckeho práva k nehnuteľnosti má právny význam pokiaľ nenastanú vecno-právne účinky, teda nenastane právoplatnosť rozhodnutia správy katastra o povolení vkladu vecného práva do katastra nehnuteľností. Toto je základným účelom zmluvy o prevode vlastníctva, resp. nadobudnutí iného vecného práva k nehnuteľnosti a teda až po nastaní vecno-právnych účinkov právneho úkonu môžeme hovoriť o perfektnosti právneho úkonu, teda naplnení jeho hospodárskej kauzy.

Iná interpretácia citovaného ustanovenia by podľa môjho názoru nevedla k právnej istote a striktné odlišovanie titulu a modusu po tom, čo už nastali vecno-právne účinky zmluvy by v konečnom dôsledku neprispelo k celkovej efektívnosti samotného práva.

Záverom sa stotožňujem v tom, že navrhovaná novelizácia Katastrálneho zákona vo vzťahu k možnosti zápisu zmeny vlastníctva na základe odstúpenia od zmluvy, resp. vrátenia daru aj napriek spornosti tejto skutočnosti, pokiaľ nedôjde zo strany druhého účastníka zmluvy k podaniu žalobného návrhu na súd v lehote 60 dní, bude viesť k špekulatívnym odstupovaním od zmluvy bez zákonného, resp. zmluvného základu, čo nepovedie k právnej istote v právnych vzťahoch týkajúcich sa vecných práv k nehnuteľnostiam. Správa katastra nie je oprávnená zasahovať do právnych vzťahov účastníkov zmlúv, ktoré sú sporné, preto nebude podľa môjho názoru konštruktívne a správne v tejto oblasti správy katastra umožniť vykonať záznam vlastníckeho práva v prípade spornosti medzi účastníkmi o platnosti odstúpenia od zmluvy, či domáhania sa daru vrátenia daru, hoc aj uplynutím stanovenej lehoty na podanie prípadného žalobného návrhu. Navrhujem preto v tejto časti novelizáciu Katastrálneho zákona vypustiť.

JUDr. Jana Dráčová
JUDr. Dušan Serek

DISKUSIA

Rekodifikácia európskeho nariadenia Brusel I

Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

Po viac ako desiatich rokoch efektívneho uplatňovania v rámci Európskej únie dochádza k zásadnej rekodifikácii „vlajkovej lode“ európskej legislatívy, pokiaľ ide o civilné procesné právo, a to tzv. nariadenia Brusel I – nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. 12. 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 16. 1. 2001, s. 1). Aj v rámci slovenskej advokátskej a justičnej praxe ide nepochybne o jedno z najčastejšie aplikovaných a „najznámejších“ nariadení. Prinajmenšom z tohto dôvodu si načrtnutý legislatívny počín zasluhuje pozornosť odbornej verejnosti, a to nielen so zameraním na civilné právo.

Pôvodné nariadenie Brusel I s účinnosťou od 10. 1. 2015 zrušuje a nahrádza nové nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. 12. 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie), ktoré bolo publikované v Úradnom vestníku Európskej únie dňa 20. 12. 2012, séria L, č. 351, str. 1 – 32. Rekodifikácia vychádzala predovšetkým z tzv. Štokholmského programu „otvorená a bezpečná Európa, ktorá slúži občanom a chráni ich“, prijatého Európskou radou v roku 2009, a zo správy o uplatňovaní nariadenia Brusel I, ktorú prijala Európska komisia dňa 21. 4. 2009 a z ktorej vyplýva, že napriek všeobecne uspokojivému uplatňovaniu nariadenia Brusel I v praxi je potrebné zdokonaľiť aplikovateľnosť niektorých jeho ustanovení, zjednodušiť voľný obeh rozsudkov a zlepšiť prístup k spravodlivosti.

Štruktúra nariadenia ostala v podstate nezmenená a zo všeobecného rozsahu jeho pôsobnosti (občianske a obchodné veci) bola vyčlenená iba agenda, pre ktorú bola medziasom prijatá osobitná úprava vo forme európskych nariadení – a to vyživovacia povinnosť, pre ktorú sa od 18. 6. 2011 uplatňuje nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo ve-

ciach vyživovacej povinnosti a dedičská agenda, kde sa od 17. 8. 2015 bude uplatňovať nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve. Naďalej ostáva dôsledne mimo pôsobnosti bruselského režimu rozhodcovské konanie.

V oblasti regulácie súdnej právomoci dochádza iba k málopočetným zmenám. Pôvodná normatíva nariadenia Brusel I sa osvedčila a zachovanie kontinuity je v tomto prípade namiestne. Naďalej bude ako generálne pravidlo uplatňovaná právomoc súdov podľa miesta bydliska /sídla žalovanej osoby, bez ohľadu na jej štátnu príslušnosť. V rámci osobitnej a výlučnej právomoci nepristúpila únia de facto k žiadnym zásadnejším korekciám. Zvláštnu úpravu právomoci obsahuje nariadenie kontinuálne aj pre právne vzťahy z poistenia, ďalej vo veciach týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv a individuálnych pracovných zmlúv. Pre voľbu právomoci sa zavádza výslovné obmedzujúce pravidlo, že prorogačná klauzula zakladá právomoc súdu členského štátu EÚ iba v prípade, ak nie je podľa právneho poriadku tohto štátu vecne neplatná. Posudzovaná však musí byť vždy individuálne a eventuálne neplatnosť zmluvy nemá bez ďalšieho konsekvencie aj vo vzťahu k platnosti dohody o voľbe právomoci.

Čiastočné zmeny sa dotkli aj diskutovaného ustanovenia čl. 24 nariadenia Brusel I o založení právomoci na základe „účasti žalovaného v konaní“. Naďalej platí, že právomoc nemožno týmto spôsobom založiť v prípade, ak sa žalovaný zúčastní na konaní iba z dôvodu, aby namietol nedostatok samotnej právomoci, ani v prípade výlučnej právomoci súdu. Po novom však bude súd v sporoch, kde je žalovaným poisťník, poistený, oprávnený z poistenia, poškodený, spotrebiteľ alebo zamestnanec, povinný pred založením právo-

moci na základe účasti žalovaného v konaní poučiť žalovaného o možnosti namietať absenciu právomoci a o dôsledkoch jeho účasti alebo neúčasti v konaní.

Aplikačná prax a najmä negatívne skúsenosti s tzv. „Talian-skými torpédami“ si vyžiadali individuálne riešenie niektorých otázok súvisiacich s litispendenciou. V súlade s novým znením čl. 31 ods. 2 nariadenia č. 1215/2012 má konanie na základe právomoci súdu určenej podľa dohody o voľbe právomoci prednosť aj v prípade, ak mu predchádza začatie konania na súde iného členského štátu v tej istej veci. Ak teda účastník vo veci, na ktorú sa vzťahuje prorogačná dohoda, začne (či už zámerne alebo nie; v Taliansku alebo v inom štáte EÚ) konanie na inom súde členského štátu v rozpore s dohodou o voľbe právomoci a následne je podľa okolností prípadu začaté iné konanie v tej istej veci na súde podľa prorogačnej dohody, je napriek časovej prednosti akýkoľvek súd, ktorý nekoná na základe dohody o voľbe právomoci povinný prerušiť konanie dovtedy, kým súd konajúci na základe takejto dohody nevyhlási, že nemá právomoc vo veci konať. Ide nesporne o špecifické legislatívne riešenie *sui generis* vo vzťahu k prekážke začatej veci, ktoré však Európska únia odôvodňuje primárnou potrebou zvýšiť účinnosť dohôd o voľbe právomoci a najmä zabráňovať nekalému taktizovaniu v súdnom konaní. Osobitná úprava je v novom nariadení venovaná aj eventuálnej litispendencii založenej konaním na súde nečlenského štátu (čl. 33 a 34).

Najvýznamnejšie zmeny sa však nepochybne týkajú vzájomného uznávania a výkonu rozsudkov, verejných listín a súdnych zmierov. Rozsudok vydaný v členskom štáte EÚ, ktorý je v tomto štáte vykonateľný, je vykonateľný v iných členských štátoch bez toho, aby bolo potrebné vyhlásenie jeho vykonateľnosti; na rozdiel od pôvodného znenia čl. 38 ods. 1 nariadenia Brusel I. Vyžaduje to efektívny a voľný obeh rozsudkov v európskom priestore a princíp vzájomnej dôvery členských štátov vo výkon súdnictva v rámci Európskej únie.

Pre plnohodnotné uznanie alebo výkon súdneho rozhodnutia bude potrebné predložiť vyhotovenie rozsudku, ktoré spĺňa požiadavky na preukázanie jeho pravosti, a osobitné osvedčenie podľa prílohy č. 1 nariadenia. Táto dokumentácia sa predkladá priamo príslušnému orgánu výkonu, ktorý z pragmatických dôvodov môže (a spravdla aj vždy bude) požadovať úradný preklad osvedčenia a v niektorých prípadoch aj úradný preklad súdneho rozhodnutia. Iné formálne úkony, najmä osobitné uznávacie konanie alebo konanie o vyhlásenie rozhodnutia za vykonateľné, však už na vnútroštátnej úrovni nebudú potrebné. Osvedčenie vydá účastníkovi súd, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni, obdobne ako sa v súčasnosti vydávajú osvedčenia podľa prílohy č. V nariadenia Brusel I (§ 352b OSP). Toto osvedčenie je však výrazne podrobnejšie a obsahuje v podstate všetky relevantné údaje, ktoré umožnia vykonávaciemu orgánu presne identifikovať povinnosť, ktorej splnenia sa oprávnený v inom členskom štáte domáha – zjednodušene povedané, pre exekútora nahrádza aj samotný pôvodný rozsudok v spojení s uznávacím rozhodnutím vnútroštátneho súdu. Dané osvedčenie sa povinnému riadne doručuje pred prvým opatrením v rámci výkonu rozsudku.

Ako prirodzený prejav vývoja tohto druhu legislatívy je zodpovednosť prenášaná na povinného, ktorý sa môže na vnútroštátnom súde osobitne domáhať zamietnutia výkonu. O návrhu na zamietnutie výkonu je súd povinný rozhodnúť bezodkladne, pričom riadny opravný prostriedok musí byť dostupný každému z účastníkov. Za žiadnych okolností sa rozsudok vydaný v členskom štáte nesmie v dožiadanom členskom štáte skúmať z hľadiska rozhodnutia vo veci samej (čl. 52 nariadenia 1215/2012). Po podaní návrhu na zamietnutie výkonu cudzieho súdneho rozhodnutia prichádza do úvahy obmedzenie, zabezpečenie, prerušenie, prípadne zastavenie vykonávacieho konania.

Reálny voľný obeh a výkon súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach by mal byť prostredníctvom nového nariadenia výrazne zefektívnený. Dvojročné medziobdobie je ponechané na oboznámenie sa s touto priamo aplikovateľnou úpravou a na prispôsobenie vnútroštátnej legislatívy novým európskym pravidlami a novému systému cezhraničného výkonu rozsudkov, verejných listín a súdnych zmierov. Pôvodné nariadenie Brusel I sa bude naďalej vzťahovať na všetky konania začaté pred 10. januárom 2015 a na všetky rozsudky vydané v týchto konaniach. Znenie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. 12. 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach je v slovenskom jazyku dostupné na internetovej stránke <http://eur-lex.europa.eu>.

Nový termín seminára advokátskych koncipientov

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory schválilo **nový termín seminára advokátskych koncipientov** 1. ročníka v oblasti **civilné právo** na 2. – 5. mája 2013 v hoteli Sitno vo Vyhniach.

Culpa in contrahendo v slovenskom práve a nároky z jej porušenia

JUDr. Jana Mitterpachová

Culpa in contrahendo nazývaná aj predzmluvná zodpovednosť je inštitút, ktorý môžeme voľne chápať ako zodpovednosť za porušenie povinností v právnom vzťahu medzi potenciálnymi účastníkmi budúcej zmluvy v procese kontraktácie. Napriek tomu, že nejde o tradičný inštitút slovenského práva, Obchodný zákonník aj Občiansky zákonník obsahujú viacero ustanovení porušením ktorých je možné založiť tento druh zodpovednosti. Predzmluvná zodpovednosť zahŕňa viacero skutkových podstát, z ktorých vyplývajú pre účastníkov rôzne nároky, ktoré začínajú byť priznávané aj rozhodnutiami slovenských a českých súdov.

Termín *culpa in contrahendo* u nás vymedzovala ešte nedávno výlučne právna teória, avšak v súčasnosti sa už vyskytuje aj v rozhodnutiach súdov, a ako súčasť európskeho práva záväzného aj na Slovensku je súčasťou nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II). Toto nariadenie výslovne predpokladá existenciu inštitútu predzmluvnej zodpovednosti (*culpa in contrahendo*) v právnych poriadkoch členských štátov EÚ, na účely jeho uplatňovania je teda potrebné poznať jeho význam a právne následky.

JUDr. Jana Mitterpachová

od skončenia Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach v roku 2007

pôsobí v advokácii, od roku 2011 ako advokátka. V súčasnosti je externá doktorandka na katedre obchodného práva na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach.

súdu Slovenskej republiky. Názory na inštitút *culpa in contrahendo* vyjadrené v týchto prameňoch a názory právnej teórie sa v niektorých otázkach jeho aplikácie mierne odlišujú navzájom, ale aj od chápania v zmysle rozhodnutí súdov.

Charakteristika *culpa in contrahendo*

„*Culpa in contrahendo* sa vo všeobecnosti (nie však bezvýhradne) finalizuje ako zodpovednosť za škodu (v zmysle viny, t. j. zavinenia, a to buď úmyselného alebo nedbalostného...), postihujúca porušenie jednak niektorých všeobecných právnych princípov a jednak predzmluvných povinností.“¹ *Culpa in contrahendo* v predzmluvnom štádiu odráža moderné chápanie „princípov dobrej viery, dodržiavania dobrých mravov a všeobecnej požiadavky nepoškodzovať právne statky tretích osôb“.²

Prvým, dôležitým a pomerne diskutovaným problémom pri vymedzení inštitútu *culpa in contrahendo* je, či ide o právny vzťah kontraktuálny, a teda o zvláštny typ kvázikontraktu, alebo má skôr deliktuálny charakter, a ide o osobitný typ kvázideliktu. Názory právnej teórie sa zvyčajne zhodujú,

1 Suchoža J.: *Culpa in contrahendo* (Úvahy).

In: Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 19. – 21. 10. 2009 v Starej Lesnej. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika. 2009, str. 150.

2 Hrádek J.: *Předzmluvní odpovědnost*. Bulletin advokacie č. 3/2011, str. 45.

- 3 Z. Matula, In: Matula Z.: **Culpa in contrahendo**. Praha : Wolters Kluwer ČR 2012,
J. Hrádek, In: Hrádek J.: **Předsmluvní odpovědnost: Culpa in contrahendo**. Praha : Auditorium 2009,
J. Suchoža, In: Suchoža J.: **Culpa in contrahendo (Úvahy)**. In: Zborník príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej v dňoch 19. – 21. 10. 2009 v Starej Lesnej. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika 2009,
K. Csach, In: **Doktrína culpa in contrahendo v obchodnom práve**.

- 4 tento názor vyslovil napr. Sedláček v roku 1936 a k názoru, že pri predzmluvnej zodpovednosti ide o deliktuálnu zodpovednosť sa prikláňa napr. prof. Ovečková (In: Ovečková O. a kol.: **Obchodný zákonník. Komentár 2**. Bratislava : Iura Edition 2012, str. 64).

že predzmluvná zodpovednosť má kontraktálny charakter (ako to vyplýva zo samotného názvu), pričom sa prikláňajú k charakteristike a chápaniu tohto inštitútu v zmysle nemeckého a rakúskeho práva.³ S názorom, že predzmluvná zodpovednosť je vo svojej podstate kvázikontrakt je možné sa pomerne jednoducho stotožniť. Napriek tomu môžeme skonštatovať, že rozhodnutia súdov ČR a SR sa vo svojich stanoviskách viac prikláňajú k charakteristike predzmluvnej zodpovednosti ako kvázideliktu,⁴ a to predovšetkým z dôvodu, že veľmi často je právnym základom na uplatnenie inštitútu predzmluvnej zodpovednosti ustanovenie, ktoré spadá do kategórie deliktov. V tejto súvislosti môžeme skonštatovať, že takýto postoj má svoje opodstatnenie.

V prípade skúmania charakteristiky *culpa in contrahendo* v zahraničnej právnej úprave, s deliktuálnym chápaním predzmluvnej zodpovednosti, sa môžeme stretnúť napríklad vo francúzskom práve. Napriek tomu, že pri všeobecnej charakteristike predzmluvnej zodpovednosti ako právneho inštitútu sa prikláňame k názoru autorov, ktorí uprednostňujú jej zaradenie ku kontraktálnej zodpovednosti, musíme jednoznačne skonštatovať, že v zmysle právnej úpravy tohto inštitútu v Slovenskej republike ju nemôžeme hodnotiť inak, ako inštitút približujúci sa k deliktom. Dôvodom tohto názoru je, že v súčasnej právnej úprave (ako bude načrtnuté nižšie) je predzmluvná zodpovednosť aplikovaná výlučne na základe noriem deliktneho práva, tak v prípade aplikácie inštitútu predzmluvnej zodpovednosti v zmysle právnych predpisov občianskeho práva, ako aj v prípade aplikácie predzmluvnej zodpovednosti v zmysle osobitných noriem obchodného práva.

Právna úprava aplikovateľná na inštitút predzmluvnej zodpovednosti

Právna úprava predzmluvnej zodpovednosti sa vyznačuje oproti iným záväzkovým vzťahom určitými osobitosťami. Samotný inštitút predzmluvnej zodpovednosti sa skladá z viacerých skutkových podstát.

Právnu úpravu predzmluvnej zodpovednosti môžeme rozdeliť na právnu úpravu:

- aplikovateľnú na všetky záväzkové právne vzťahy, bez ohľadu na to, či ide o obchodno-právne alebo občiansko-právne predzmluvné vzťahy
- aplikovateľnú osobitne na občiansko-právne vzťahy a osobitne na obchodno-právne vzťahy, aj keď v podstate ide o rovnakú skutkovú podstatu
- aplikovateľnú výlučne na obchodno-právne vzťahy.

Na rozdiel od nemeckej a rakúskej právnej úpravy, ktorá do rámca predzmluvnej zodpovednosti zahŕňa ako zvláštnu skutkovú podstatu predzmluvnej zodpovednosti aj porušenie povinnosti nespôsobiť škodu chrániacu majetok a zdravie, tak osôb kontrahujúcich ako aj osôb ich sprevádzajúcich, v našom právnom poriadku tieto vzťahy nie je potrebné zahŕňať pod prípady predzmluvnej zodpovednosti, ale v plnom rozsahu je na ne aplikovateľná všeobecná prevenčná povinnosť podľa § 415 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“).

Ad a)

Ustanovenia aplikovateľné súčasne na občianskoprávne vzťahy aj obchodnoprávne vzťahy

V tomto prípade ide o ustanovenia, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom zákonníku, ale v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v platnom znení (ďalej len „OBZ“ alebo Obchodný zákonník“) je aplikovateľná aj na obchodnoprávne vzťahy, pretože v Obchodnom zákonníku takáto právna úprava abscentuje.

Základom pre aplikáciu inštitútu predzmluvnej zodpovednosti v slovenskom právnom poriadku je § 420 OZ, konkrétne § 420 ods. 1 OZ zakladajúci zodpovednosť za škodu v dôsledku porušenia právnej povinnosti v spojení s § 415 OZ. Základom uplatňovania predzmluvnej zodpovednosti je uplatňovanie všeobecnej prevenčnej povinnosti – teda povinnosti predchádzať škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Vo všeobecnosti sa dá pod toto ustanovenie subsumovať povinnosť nahradiť akúkoľvek škodu, ktorá vznikla poškodenej strane, ktorá si ju nemôže u druhej zmluvnej strany uplatniť na základe iného, k tomuto ustanoveniu špeciálneho ustanovenia, a teda iného právneho titulu pre vznik zodpovednosti za škodu. Aplikácia tohto ustanovenia bola právnym základom pre prvé priznané nároky z titulu predzmluvnej zodpovednosti

v Českej republike.⁵ Rovnakým postupom dochádza k aplikácii inštitútu *culpa in contrahendo* napr. aj v Rakúsku, nakoľko ani rakúska právna úprava neobsahuje výslovné zakotvenie inštitútu *culpa in contrahendo* (na rozdiel od nemeckej úpravy, ktorá je výslovne obsiahnutá v nemeckom Občianskom zákonníku – BGB). K aplikácii inštitútu *culpa in contrahendo* teda dochádza výlučne na základe ustanovenia o všeobecnej prevenčnej povinnosti a rozsah tohto inštitútu je vytváraný predovšetkým judikatúrou.

Použitie § 415 OZ v prípade predzmluvnej zodpovednosti dáva možnosť „vyvodiť právnu povinnosť každého počínať si podľa konkrétnych okolností tak, aby nebola inému spôsobená škoda“.⁶ „Ak si niektorý účastník občiansko-právneho vzťahu neplní svoju všeobecnú prevenčnú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 415 OZ, treba vyvodiť, že si neplní svoju právnu povinnosť, a teda koná protiprávne. Zodpovedá preto za škodu vzniknutú v príčinnej súvislosti s týmto opomenutím.“⁷ „Ak neboli porušené konkrétne povinnosti vymedzené v týchto ustanoveniach a určitým konaním alebo nekonaním sa zasiahlo do chránených predmetov uvedených v § 415, ktorým sa spôsobila určitá škoda na týchto predmetoch, treba si položiť otázku, či ten, kto takto zasahoval, si počínal tak, aby nedochádzalo ku škodám, alebo či si takto nepočínal. Ak si tak nepočínal, porušil povinnosť uloženú mu v § 415 a z porušenia tejto povinnosti mu vznikne zodpovednosť za škodu.“⁸ Všeobecná prevenčná povinnosť znamená, že „každý je povinný zachovávať taký stupeň opatrnosti (pozornosti), ktorý možno od neho vzhľadom na konkrétne časové a miestne situácie rozumne považovať a ktorý – objektívne posúdené – je spôsobilý zabrániť alebo aspoň čo najviac znížiť riziko vzniku škôd na živote, zdraví či majetku; uvedené ustanovenie však mu neukladá povinnosť predvídať každý, v budúcnosti možný vznik škody“.⁹

Napriek tomu, že v právnej vede je toto ustanovenie v rozsahu jeho základného významu pre aplikáciu inštitútu predzmluvnej zodpovednosti medzi viacerými autormi pomerne nesporným,¹⁰ vyskytli sa aj názory, podľa ktorých je na území SR inštitút predzmluvnej zodpovednosti aplikovateľný len v prípade jeho subsumpcie pod § 424 OZ.¹¹

Ďalším ustanovením Občianskeho zákonníka, na základe ktorého je možné vyvodzovať predzmluvnú zodpovednosť je § 424 OZ, ktorý býva popri § 415 OZ aplikovaný predovšetkým pri priznávaní nárokov z dôvodu ukončenia vyjednávania o zmluve – predzmluvných rokovanií bez legitímneho dôvodu. Ustanovenie § 424 OZ zakladá zodpovednosť za škodu spôsobenú úmyselným konaním proti dobrým mravom.

Ak uznáme názor, podľa ktorého predzmluvná zodpovednosť spôsobuje následky výlučne v prípade, že ide o úmyselné konanie v rozpore s dobrými mravmi, značným spôsobom to znižuje možnosti aplikácie predzmluvnej zodpovednosti v právnych vzťahoch v rozsahu porovnateľnom s inými právnymi poriadkami. Napríklad, ak by vznikla škoda porušením prevenčnej povinnosti a nedošlo by však k preukázaniu úmyselného zavinenia, ale len nedbanlivostného, a súčasne by súd pri aplikácii nevyslovil, že konanie sa prieči dobrým mravom,¹² nebolo by možné založiť zodpovednosť za porušenie povinností v predzmluvnom vzťahu, a to ani v prípade, ak by jednoznačne bola porušená všeobecná prevenčná povinnosť podľa § 415 OZ. Z tohto dôvodu považujeme vyslovený názor za neprímerane reštriktívny.

Napriek tomu pod § 424 OZ môžeme subsumovať viac spôsobov konania, ako je to v prípade § 420 OZ. „Pod rozsah tohto ustanovenia spadajú všetky prípady spôsobenia škody, pokiaľ úmyselné konanie vykazuje znaky šikanovania, zákernosti, pomsty, ziskuchtivosti a pod.“¹³ Toto ustanovenie je nevyhnutné vykladať v spojení s § 3 ods. 1 OZ a v súlade judikatúrou, ktorá v zmysle tohto ustanovenia ustaluje pojem a rozsah dobrých mravov. „Zmyslom ustanovenia § 3 ods. 1 OZ je zamedziť výkon práva, ktorý síce zodpovedá zákonu, avšak odporuje dobrým mravom. V praxi ide o prípady, keď výkon práva je formálne v súlade so zákonom (právom), ale jeho cieľom je dosiahnutie iného výsledku, než dotknutá právna norma vo všeobecnosti predpokladá.“¹⁴ V súvislosti s predzmluvnou zodpovednosťou, predovšetkým v prípade ukončenia vyjednávania o zmluve bez legitímneho dôvodu, pôjde o zodpovednosť v zmysle týchto ustanovení, pretože účastník zmluvných rokovaní bude vykonávať svoje právo ukončiť rokovanie o zmluve v zmysle zásady zmluvnej voľnosti, avšak výkon jeho práva bude natoľko šikanózný, že založí zodpovednosť za škodu v dôsledku úmyselného konania proti dobrým mravom.¹⁵

V súvislosti s aplikáciou tohto ustanovenia aj na obchodnoprávne vzťahy treba poukázať na vzťah dobrých mravov a zásad poctivého obchodného styku v zmysle § 265 OBZ. Vzhľadom na to, že „každé porušenie zásad poctivého obchodného styku je zároveň v rozpore s dobrými mravmi“,¹⁶ pri ukončení zmluvných rokovaní v príčinnej súvislosti s porušením zásad poctivého

- 5 Rozsudky NS ČR
sp. zn. 29 Odo 1166/2004,
25 Cdo 127/2007,
25 Cdo 3234/2006,
25 Cdo 4147/2008 a iné.
- 6 Fekete I.: **Občiansky zákonník 1. Veľký komentár.**
Bratislava : Eurokódex 2011,
str. 1027.
- 7 Svoboda J. a kol.: **Občiansky zákonník. Komentár.**
Bratislava : Eurounion 1994,
str. 221.
- 8 Vojčík P.: **Občiansky zákonník. Stručný komentár.**
Bratislava : Iura Edition
2008, str. 465.
- 9 Rozsudok NS ČR
sp. zn. 25 Cdo 618/2001)
In: Fekete I.: **Občiansky zákonník 1. Veľký komentár.**
Bratislava : Eurokódex 2011,
str. 1027.
- 10 J. Hrádek, In: Hrádek J.:
Predsmuvní odpovědnost: Culpa in contrahendo. Praha : Auditorium
2009,
Z. Matula, In: Matula Z.:
Culpa in contrahendo.
Praha : Wolters Kluwer ČR
2012,
K. Csach, In: **Doktrína culpa in contrahendo v obchodnom práve.**
J. Suchoža, In: Suchoža J.:
Culpa in contrahendo (Úvahy). In: Zborník
príspevkov účastníkov vedeckej konferencie konanej
v dňoch 19. – 21. 10. 2009
v Starej Lesnej. Košice :
Univerzita Pavla Jozefa
Šafárika. 2009.
- 11 Vid' Fekete I.: **Občiansky zákonník 1. Veľký komentár.**
Bratislava : Iura Edition
2011, str. 434.
- 12 V zmysle judikatúry rozpor s dobrými mravmi je aplikovateľný len za splnenia osobitných podmienok v prípadoch hodných osobitného zreteľa. Máme za to, že možnosť priznať ochranu v rámci predzmluvnej zodpovednosti

len v prípadoch hodných osobitného zreteľa výrazne oslabuje postavenie dobromyseľnej kontrahujúcej strany a súčasne jej neposkytuje ochranu v plnom rozsahu umožňujúcom právnym poriadkom SR.

13 Fekete I.: **Občiansky zákonník 1. Veľký komentár.** Bratislava : Iura Edition 2011, str. 1089.

14 Fekete I.: **Občiansky zákonník 1. Veľký komentár.** Bratislava : Iura Edition 2011, str. 48.

15 Hrádek J.: **Předsmluvní odpovědnost: Culpa in contrahendo.** Praha : Auditorium 2009, str. 143; Rozsudok NS ČR sp. zn. 25 Cdo 874/2005.

16 Ovečková O. a kol.: **Obchodný zákonník. Komentár 2.** Bratislava : Iura Edition 2012, str. 32.

17 k tomu pozri aj rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 127/2007.

18 Fekete I.: **Občiansky zákonník 1. Veľký komentár.** Bratislava : Eurokódex 2011, str. 319.

19 Ovečková O. a kol.: **Obchodný zákonník. Komentár 2.** Bratislava : Iura Edition 2012, str. 54.

obchodného styku bude nárok poškodeného uplatniteľný práve v zmysle § 424 v spojení s § 3 ods. 1 OZ.

Na rozdiel od § 420 OZ, kedy pre vznik zodpovednosti za škodu postačuje prezumované zavinenie z nedbanlivosti, v prípade zodpovednosti za škodu podľa § 424 OZ sa vyžaduje úmyselné zavinenie. Súčasne s tým je potrebné poukázať na skutočnosť, že aj v takomto prípade platí zásada špeciality. Ak je možné neoprávneným ukončením zmluvných rokovaní založiť zodpovednosť v dôsledku úmyselného porušenia dobrých mravov, mal by súd priznať náhradu škody v dôsledku tohto ustanovenia. Ak však v prípade uplatnenia náhrady škody v príčinnej súvislosti s ukončením zmluvných rokovaní bez legitímneho dôvodu súd dospeje k záveru, že nie sú splnené podmienky na založenie zodpovednostného vzťahu v zmysle § 424 OZ, mal by ďalej skúmať, či nie sú splnené podmienky na uplatnenie náhrady škody v zmysle § 420 OZ v spojení s § 415 OZ.¹⁷

Ad b)

Ustanovenia aplikovateľné osobitne na občianskoprávne vzťahy a na obchodnoprávne vzťahy

Rozsah inštitútu predzmluvnej zodpovednosti vytvárajú aj analogické ustanovenia, ktoré obsahujú Občiansky zákonník aj Obchodný zákonník. Konkrétne ide o § 42 OZ a § 268 OBZ. Predmetom oboch ustanovení je zodpovednosť za škodu, ktorá bola spôsobená v príčinnej súvislosti s neplatným právnym úkonom.

Jedným z následkov porušenia povinností v predzmluvných vzťahoch je okrem ukončenia predzmluvných rokovaní bez legitímneho dôvodu aj porušenie informačných alebo iných povinností, v dôsledku ktorého sa právny úkon stáva neplatným.

Podľa § 42 OZ „ak pre neplatnosť právneho úkonu vznikne škoda, zodpovedá sa za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu“. Nejde teda o osobitný prípad zodpovednostného právneho vzťahu. Toto ustanovenie len rozširuje právne následky spôsobenia neplatnosti právneho úkonu (ku ktorej často dochádza na základe zavineného porušenia povinností jednej zo zmluvných strán v procese kontraktácie) nielen o sankciu neplatnosti zmluvy, ale umožňuje domáhať sa aj náhrady spôsobenej škody v zmysle § 420 OZ.

Neplatnosť právneho úkonu môže spôsobovať ktorýkoľvek z dôvodov uvedených v § 37 a nasl. OZ. V rámci aplikácie tohto ustanovenia na prípady predzmluvnej zodpovednosti sú najčastejšie situácie, kedy dôjde k uvedeniu účastníka zmluvy do omylu, a teda k neplatnosti v zmysle § 49a OZ, alebo k porušeniu predkupného práva na spoluvlastnícky podiel v zmysle § 140 OZ. „Náhrady škody podľa § 42 OZ sa v niektorých prípadoch môže domáhať aj tretí subjekt, ktorý síce nebol účastníkom zmluvného vzťahu, ale v dôsledku neplatnosti zmluvy bolo zasiahnuté do jeho majetkovej sféry.“¹⁸

Analogickým ustanovením, ktoré vylučuje aplikáciu tohto ustanovenia v obchodných vzťahoch je § 268 OBZ. Podľa tohto ustanovenia „Kto spôsobil neplatnosť právneho úkonu, je povinný nahradiť škodu osobe, ktorej bol právny úkon určený, ibaže táto osoba o neplatnosti právneho úkonu vedela. Pre náhradu tejto škody platia obdobne ustanovenia o náhrade škody spôsobenej porušením zmluvnej povinnosti (§ 373 a nasl.)“.

Predmetom tohto ustanovenia je rovnako ako v prípade § 42 OZ vznik škody v dôsledku neplatnosti právneho úkonu. Ustanovenie výslovne odkazuje na právnu úpravu náhrady škody podľa § 373 a nasl. OBZ, avšak zakotvuje osobitný liberačný dôvod (čím vylučuje použitie § 374 OBZ), ktorým je preukázanie, že poškodený o dôvode neplatnosti právneho úkonu nevedel, pričom „vyžaduje sa skutočná vedomosť o neplatnosti právneho úkonu“.¹⁹ Neplatnosť právneho úkonu môže spôsobiť účastník zmluvy, ale aj akákoľvek iná, tretia osoba (napríklad v dôsledku poskytnutia informácie). Na rozdiel od § 42 OZ ide o objektívnu zodpovednosť a domáhať sa náhrady škody je oprávnený len poškodený, nie však tretia osoba.

Ad c)

Ustanovenia aplikovateľné výlučne na obchodnoprávne vzťahy

Podľa § 271 ods. 1 OBZ „Ak si strany pri rokovaní o uzavretí zmluvy navzájom poskytnú informácie označené ako dôverné, nesmie strana, ktorej sa tieto informácie poskytli, prezradiť ich tretej osobe a ani ich použiť v rozpore s ich účelom pre svoje potreby, a to bez ohľadu na to, či dôjde k uzavretiu zmluvy, alebo nie. Kto poruší túto povinnosť, je povinný na náhradu škody, obdobne podľa ustanovení § 373 a nasl.“.

V tomto ustanovení „zákon ukladá povinnosť každej strane, ktorá sa zúčastňuje na rokovaní o uzavretí zmluvy, chrániť informácie, ktoré sa pri rokovaní dozvedela, a to tak, že ich nesmie zneužiť, t. j. použiť v rozpore s ich účelom pre svoje potreby, ani ich prezradiť tretej osobe“.²⁰

Ide o jedno z mála ustanovení, ktoré v rovine *de lege lata* upravuje otázky predzmluvnej zodpovednosti, a to povinnosti zachovávať mlčanlivosť a dôvernosť poskytnutých informácií. Podmienkou jeho využiteľnosti je, že zmluvné strany si v predzmluvnom procese preukázateľne označili poskytnuté informácie za dôverné. Dôverné informácie v zmysle tohto ustanovenia nemusia spĺňať podmienky obchodného tajomstva v zmysle § 17 OBZ. Rovnako pri aplikácii tohto ustanovenia nepôjde ani o situáciu, kedy zmluvné strany počas predzmluvných rokovaní uzatvoria zmluvu, ktorej predmetom bude zachovanie dôvernosti informácií označených v tejto zmluve.²¹ § 271 ods. 1 OBZ chráni kontrahujúcu stranu, ktorá poskytuje druhej zmluvnej strane dôverné informácie, tak, že v dôsledku porušenia tejto povinnosti má poškodená strana nárok na náhradu škody v zmysle § 373 a nasl. OBZ, a to bez ohľadu na to, či medzi kontrahujúcimi stranami následne vznikne právny vzťah.

V dôsledku skutočnosti, že inštitút predzmluvnej zodpovednosti vyplýva z aplikácie viacerých ustanovení, tak Obchodného zákonníka, ako aj Občianskeho zákonníka, dochádza pri porovnaní zodpovednosti za škodu (predovšetkým) v obchodnom práve a predzmluvnej zodpovednosti k viacerými špecifikám. Pri aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka ako základnej skutkovej podstaty na obchodnoprávne predzmluvné vzťahy – aplikácie § 420 OZ ako povinnosti na náhradu škody v spojení s § 415 OZ ako aj aplikácie § 424 OZ v spojení s § 3 ods. 1 OZ – sa na takýto obchodnoprávny zodpovednostný vzťah použijú výlučne ustanovenia Občianskeho zákonníka vrátane splnenia všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, otázok zavinenia a možnosti exkulpácie.

Naproti tomu, v prípade aplikácie Obchodného zákonníka na niektoré otázky predzmluvnej zodpovednosti (predovšetkým § 268 OBZ – nároky z neplatnosti zmluvy – a § 271 OBZ – nároky z porušenia informačnej povinnosti), nie je možné použiť ustanovenia o občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, ale pri aplikácii § 757 OBZ v spojení s § 373 OBZ výlučne ustanovenia Obchodného zákonníka o náhrade škody vrátane skúmania splnenia predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu zahŕňajúcu konštrukciu zavinenia založenú na objektívnej zodpovednosti (vrátane možnosti liberácie v súlade s § 374 OBZ). Na základe toho dochádza vo vzťahu k teoretickej konštrukcii tohto inštitútu (ako ho poznáme zo zahraničných právnych úprav) k určitej špecifickej situácii – na účely aplikácie inštitútu *culpa in contrahendo* (v zmysle *culpa = vina*), ako inštitútu, ktorého hlavným pojmovým znakom je zavinenie, sa na určité otázky zavinenie nevzťahuje.

Nároky z predzmluvnej zodpovednosti

V dôsledku porušenia opísaných povinností v kontraktačnom procese, ktoré vytvárajú inštitút *culpa in contrahendo*, vznikajú poškodeným rôzne druhy škody, ktorými sú:

- a) náklady spojené s prípravou zmluvy a s prípravou plnenia zmluvy
- b) strata príležitosti (premeškanie náhradného obchodu)
- c) škoda na reputácii
- d) ostatné (napr. škoda spôsobená porušením dôverných informácií)

Účelom uplatňovania predzmluvnej zodpovednosti je zabezpečenie náhrady škody v takom rozsahu akoby k porušeniu predmetných povinností ani nedošlo. Okrem náhrady škody môže byť ďalším následkom a nárokom z predzmluvnej zodpovednosti možnosť ukončiť právny vzťah založený na základe a v dôsledku protiprávneho úkonu škodcu. Poskytnutá náhrada škody by pritom mala zahŕňať vynaložené špecifické náklady súvisiace s plnením zmluvy, náhradu škody v dôsledku straty príležitosti ako aj náhradu ostatných škôd (v rozsahu skutočnej škody a ušlého zisku, a to v maximálnom rozsahu, ktorý by poškodený získal pri plnení zmluvy).

Napriek tomu, že nároky z predzmluvnej zodpovednosti by mali zahŕňať vyššie vymenované uvedené nároky, Najvyšší súd Českej republiky pri priznávaní náhrady z titulu predzmluvnej zodpovednosti redukuje nároky poškodeného výlučne na náhradu len tzv. neobvyklých nákladov.²²

20 Ovečková O. a kol.:

Obchodný zákonník. Komentár 2. Bratislava : Iura Edition 2012, str. 67.

21 Na prípady porušenia takejto zmluvy sa budú priamo *ex lege* vzťahovať ustanovenia § 373 OBZ, a pôjde o zmluvný vzťah na základe nepomenovanej zmluvy v zmysle § 269 ods. 2 OBZ, nie však na vzťah v zmysle § 271 ods. 1 OBZ.

22 Rozsudok NS ČR

sp. zn. 29 Odo 1166/2004 „potenciálnym zmluvným partnerom (záujemcom o uzatvorenie zmluvy) spravidla vznikajú náklady, ktorých povaha a výška závisí od typu predpokladanej zmluvy, s ktorých vynaložením musia počítať bez ohľadu na to, či zamýšľaná zmluva bude nakoniec uzavretá alebo nie. Vynaloženie týchto obvyklých prevádzkových nákladov pritom za odškoditeľnú majetkovú ujmu v zmysle ustanovenia § 420 obč. zák. považovať nemožno. Oproti tomu, v prípade vynaloženia nákladov, ktoré nemožno považovať za - pre uzavretie zmluvy konkrétneho typu - bežné (obvyklé), a ktorých potreba vystala v dôsledku špecifických požiadaviek druhej strany, nemožno vylúčiť možnosť ich posúdenia ako škody podľa vyššie odkazovaného ustanovenia.“

Vzhľadom na pomerne malý počet rozhodnutí súdov, ktorými sa priznali nároky z predzmluvnej zodpovednosti, je na základe rozboru jednotlivých situácií možné vysloviť názor, že náhrada škody by pri konkrétnych skutkových podstatách mala obsahovať:

- a) pri porušení povinnosti zachovať mlčanlivosť o poskytnutých dôverných informáciách – nárok na náhradu skutočnej škody, ušlého zisku a vydanie úžitku z ich prezradenia
- b) pri porušení informačných povinností – nárok na odstúpenie od zmluvy resp. možnosť žiadať určenie relatívnej neplatnosti zmluvy a/alebo nárok na náhradu škody, ktoré môžu byť uplatnené samostatne aj kumulatívne
- c) ukončenie predzmluvných rokovaní bez legitímneho dôvodu – nárok na náhradu nákladov spojených s prípravou zmluvy (v zmysle okolností daného prípadu, malo by ísť o náklady, ktoré si vyžiadala špecifický vzťah s konkrétnym zmluvným partnerom), náklady na prípravu plnenia v prípade, ak boli vynaložené na základe osobitnej požiadavky konkrétneho zmluvného partnera počas rokovaní. Takéto náklady sú pritom v obdobných prípadoch za daných okolností bežné a/alebo na základe úkonov a zabezpečení zmluvného partnera je ich vynaloženie za bežného chodu vecí odôvodniteľné – nárok na náhradu ušlého zisku resp. škody v dôsledku ušlej príležitosti a ďalšie špecificky vynaložené nevyhnutné náklady.

Skutkové podstaty predzmluvnej zodpovednosti

Na vymedzenie pojmu predzmluvnej zodpovednosti je potrebné ako prvú zodpovedať otázku, kedy vzniká právny vzťah medzi kontrahujúcimi partnermi. V zmysle nemeckého práva pri *culpa in contrahendo* „Závazkový vzťah vzniká zásadne už pri zahájení vyjednávania o zmluve a trvá po celú dobu vyjednávania až do ukončenia vyjednávania“²³ s tým, že v zmysle § 311 ods. 2 nemeckého Občianskeho zákonníka (BGB) k aktivácii predzmluvného vzťahu vedú: „a) vyjednávanie o zmluve, b) iniciácia zmluvy, c) podobné obchodné kontakty“.²⁴

Podobné stanovisko zastáva aj Hrádek.²⁵ Podľa jeho názoru na základe právnych predpisov existuje mimozmluvný vzťah, ktorý sa vstupom strán do rokovaní subjektívizuje, čím dochádza k vzniku kvázi kontraktu, ktorý predstavuje užší typ právneho vzťahu medzi kontrahujúcimi.

Za začiatok právneho vzťahu medzi kontrahujúcimi v zmysle *culpa in contrahendo* je možné označiť moment predloženia návrhu na uzavretie zmluvy – oferty, ktorý znamená smerovanie vôle jednak k uzavretiu zmluvy alebo zmluvy o budúcej zmluve alebo smerovanie vôle k začatiu zmluvných rokovaní. Aj v prípade predzmluvnej zodpovednosti môžeme zotrvať na názoroch právnej vedy a konštantnej judikatúry ohľadom momentu, kedy je oferta predložená druhej zmluvnej strane. Na túto skutočnosť treba poukázať v prípade možných nezrovnalostí ohľadom momentu začatia predzmluvných vzťahov v dôsledku ich iniciácie návrhom na predkladanie návrhov na uzavretie zmluvy (napr. obchodná verejná súťaž a pod.).

Založiť zodpovednosť v zmysle *culpa in contrahendo* je teda možné až po subjektivizácii vzájomného vzťahu, ktorý nastáva zjednotením vôle kontrahujúcich strán ohľadom určenia osoby druhého zmluvného partnera a predmetu plnenia v kontrahovanej zmluve. Následnými vzájomnými obchodnými kontaktmi v procese kontraktácie, oznamovaním vzájomných požiadaviek, informácií a predovšetkým dôverných informácií sa medzi kontrahujúci stranami vytvára predzmluvný vzťah. Porušenie povinností vyplývajúcich z právnych predpisov zo strany jedného z kontrahujúcich môže vytvoriť možnosti na založenie nasledovných skutkových podstát *culpa in contrahendo* (predzmluvnej zodpovednosti)²⁶:

- a) **porušenie všeobecnej preventívnej povinnosti nespôsobiť škodu** – v tomto prípade nejde o špecifickú povinnosť len v zmysle inštitútu *culpa in contrahendo*, ale v zmysle predpisov súkromného práva a zmysle všeobecného právneho princípu *neminem leadere* (nikoho nepoškodzovať)
- b) **porušenie informačných povinností zmluvnej strany** – osobitné právne predpisy stanovujú pomerne široký rozsah informačných povinností, s ktorými sa spájajú právne následky. Ide napríklad o povinnosť poskytnúť informácie pri právnych predpisoch na ochranu spotrebiteľa príp. v platobnom styku, povinnosť poskytovať resp. neopomenúť poskytnúť kontrahujúcemu partnerovi také informácie, aby nebol pri uzatváraní zmluvy uvedený do omylu v zmysle § 49a Občianskeho zákonníka. Všeobecná povinnosť poskytovať druhej zmluvnej strane

23 Hrádek J.: **Předsmuvní odpovědnost: Culpa in contrahendo**. Praha : Auditorium 2009, str. 42.

24 Hrádek J.: **Předsmuvní odpovědnost: Culpa in contrahendo**. Praha : Auditorium 2009, str. 77.

25 In: Hrádek J.: **Předsmuvní odpovědnost: Culpa in contrahendo**. Praha : Auditorium 2009.

26 In: Matula Z.: **Culpa in contrahendo**. Praha : Wolters Kluwer ČR 2012, str. 71.

informácie však chýba. Do tejto skupiny môžeme rovnako zaradiť aj porušenie dôvernosti poskytnutých informácií v zmysle § 271 OBZ. V dôsledku uvedeného bude táto skutková podstata zahŕňať nasledovné podskupiny:

- i) **porušenie ochrany dôverných informácií v zmysle § 271 OBZ** – ako bolo spomínané vyššie, ide o špecifickú právnu úpravu, ktorú obsahuje len Obchodný zákonník, a teda by mala byť použiteľná len na obchodnoprávne vzťahy. Napriek tomu, že na občianskoprávne vzťahy sa táto úprava nevzťahuje, je možné priznať ochranu dôverným informáciám poskytnutým aj v občianskoprávných vzťahoch, a to v prípade, ak sú splnené podmienky na uplatnenie nárokov v dôsledku porušenia všeobecnej prevenčnej povinnosti podľa § 415 OZ.
- ii) **zamedzenie platnosti zmluvy** – porušenie splnenia tých informačných povinností, ktoré príslušné právne predpisy vyžadujú na platnosť zmluvy – v dôsledku čoho môže dôjsť k neplatnosti zmluvy – napríklad porušenia predkupného práva spoluvlastníkov v zmysle § 140 OZ, porušenie zmluvného predkupného práva, porušenie notifikačných povinností a informačných povinností v zmysle stanov spoločnosti a podobne.
- iii) **uzavretie zmluvy v dôsledku porušenia informačných povinností** – kontrahujúci partneri sú povinní v procese kontraktácie poskytovať si informácie tak, aby obe zmluvné strany mali všetky relevantné vedomosti ohľadom budúceho plnenia zmluvy. Porušenie tejto povinnosti môže viesť k nasledovným situáciám:²⁷
 - a) v dôsledku porušenia informačných povinností sa podstatným spôsobom zmenia okolnosti ohľadom zmluvne dohodnutých plnení, na základe ktorých poškodená zmluvná strana nebude môcť vykonať alebo získať plnenie v súlade s jej očakávaniami o okolnostiach oznámených pri uzatváraní zmluvy. V tomto prípade môže ísť napríklad o vynaloženie zvýšených nákladov na plnenie v dôsledku prekonávania prekážky, predĺženie doby plnenia v dôsledku neočakávaných okolností na strane účastníka, ktorý porušil informačné povinnosti alebo získanie protiplnenia neskôr alebo v inej kvalite, ako bolo dohodnuté
 - b) v dôsledku porušenia informačných povinností dôjde k nemožnosti plnenia
 - c) v dôsledku porušenia informačných povinností dôjde k uvedeniu zmluvnej strany do omylu v zmysle § 49a OZ
 - d) osobitným dôvodom pre nároky v dôsledku *culpa in contrahendo* môže byť tiež situácia, kedy porušením informačnej povinnosti jedného zmluvného partnera bude potrebné získať potrebné informácie na plnenie bez jeho spolupôsobenia²⁸ – v prípade porušenia týchto povinností sa uznáva nárok na náhradu nákladov vynaložených na získanie takýchto informácií
- c) **ukončenie vyjednávania o zmluve bez legitímneho dôvodu** – je najčastejší dôvod na uplatňovanie nárokov na náhradu škody v dôsledku *culpa in contrahendo*. Je samozrejmé, že na základe zásady zmluvnej slobody nikoho nemožno nútiť, aby uzavrel určitú zmluvu. Ak však niektorý z účastníkov ukončí zmluvné rokovania bez legitímneho dôvodu v štádiu a za podmienok, za ktorých je pri bežnom priebehu vecí možné očakávať uzavretie zmluvy, uznáva sa nárok druhej strany na náhradu nákladov tým spojených na základe aplikácie *culpa in contrahendo*. Súčasne sa v rámci inštitútu *culpa in contrahendo* uznáva, že na to, aby mohla byť priznaná náhrada určitých nákladov, musia byť splnené nasledovné predpoklady:
 - i) vyjednávanie o zmluve sa nachádza v pokročilom štádiu
 - ii) poškodená strana legitímne očakáva uzavretie zmluvy
 - iii) vyjednávanie je ukončené bez vážneho dôvodu.²⁹

V dôsledku ukončenia zmluvných rokovaní môže vzniknúť viac druhov nákladov súvisiacich s rokovaniami o uzavretí zmluvy. V zmysle rozhodnutí súdov boli doteraz uplatňované napríklad náklady súvisiace s vypracovaním zmluvy a so zmluvnými rokovaniami alebo ušlý zisk, resp. strata príležitosti v dôsledku nezrealizovania obchodu. Ďalšími nákladmi, ktoré sa môžu v tomto prípade vyskytnúť, sú napríklad náklady na budúce plnenie vyžiadané si niektorou zo zmluvných strán. Nie je totiž zriedkavá situácia, kedy jedna z kontrahujúcich strán žiada druhú stranu o prípravu plnenia zmluvy ešte v čase prebiehajúcich rokovaní o obsahu zmluvy tak, aby jej táto strana dokázala bezprostredne po uzavretí zmluvy poskytnúť ňou vyžadované plnenie (napríklad osobitná úprava veci, tovaru, priestoru). Sme toho názoru, že v prípade, ak by takáto zmluvná strana ukončila vyjednávania o zmluve bez legitímneho dôvodu, mala by byť povinná

27 Napriek uvádzaným situáciám, nemáme vedomosť o žiadnom rozhodnutí súdu, ktorý by ktorýkoľvek z nárokov priznával; ide skôr o rozbor prípadných nárokov, ktoré by si mohla zmluvná strana na základe citovaných ustanovení uplatniť.

28 Náhradu týchto nákladov predpokladajú napr. Princípy európskeho zmluvného práva (PECL) v ustanovení 4:107 ods. 3.

29 Matula Z.: *Culpa in contrahendo*. Praha : Wolters Kluwer ČR 2012, str. 75.

30 Hrádek J.: **Předsmluvní odpovědnost: Culpa in contrahendo.** Praha : Auditorium 2009, str. 47.

31 Hrádek J.: **Předsmluvní odpovědnost: Culpa in contrahendo.** Praha : Auditorium 2009, str. 80.

32 Konanie proti vlastným úkonom.

33 Hrádek J.: **Předsmluvní odpovědnost: Culpa in contrahendo.** Praha : Auditorium 2009, str. 80.

34 Matula Z.: **Culpa in contrahendo.** Praha : Wolters Kluwer ČR 2012, str. 76.

uhradiť takto vzniknuté náklady, samozrejme, za podmienky dodržania zakročovacej povinnosti poškodenej strany (za účelom zníženia potenciálnej škody – pokiaľ je to možné).

Čo sa týka uplatnenia nárokov na základe tejto skutkovej podstaty v zmysle nemeckého práva, jednou z podmienok jej úspešného uplatnenia sú uzavretie zmluvy o budúcej zmluve, zadanie verejnej zákazky alebo oficiálne vyjadrenie záujmu (reprezentované dokumentmi ako *letter of intent*, *memorandum of understanding*, *head of terms* a pod.), pričom napríklad *letter of intent* sa považuje za zmluvu s určitým obmedzeným obsahom.³⁰ Naproti tomu, v zmysle rakúskeho práva je predpokladom pre úspešné uplatňovanie nárokov z *culpa in contrahendo* preukázanie jednej z týchto okolností – konania akoby podľa zmluvy aj pred jej uzavretím, žiadosť o plnenie ešte na základe neuzavretej zmluvy, výzva na konanie podľa zmluvy ešte pred jej uzavretím, súhlas s dispozíciami podľa neuzavretej zmluvy³¹ a situácia, kedy „strana bezdôvodne odmietne uzavrieť zmluvu, ku ktorej uzavretiu predtým svojím správaním deklarovala súhlas (princíp *venire contra factum proprium*)“.^{32, 33}

Pri uplatňovaní nárokov v dôsledku tejto skutkovej podstaty treba prihliadať na nasledovné okolnosti:

- a) v prípade uplatnenia nárokov na náhradu nákladov na uzavretie zmluvy by malo ísť o iné než bežné náklady vyžiadané si konkrétnou zmluvnou stranou (odôvodnené napríklad miestom zmluvných rokovaní, trvaním rokovaní alebo počtom zmluvných rokovaní, ktoré prekračujú s prihliadnutím na predmet a ďalšie okolnosti bežné rokovania)
- b) v prípade uplatnenia ušlého zisku resp. straty príležitosti je potrebné dbať na dodržanie všeobecnej zakročovacej povinnosti (v zmysle § 417 a nasl. OZ resp. príp. v zmysle § 384 OBZ)
- c) v prípade uplatňovania úhrady špecificky vynaložených nákladov je potrebné súčasne relevantne odôvodniť vynaloženie týchto nákladov vzhľadom na stav rokovaní a objektívne očakávania na uzavretie zmluvy poškodenu zmluvnou stranou, ako aj preukázať ich vynaloženie v príčinnej súvislosti s požiadavkou konkrétnej zmluvnej strany v takom štádiu zmluvných rokovaní, kedy je objektívne možné a odôvodnené očakávať uzavretie zmluvy.

Vzhľadom na to, že v súčasnosti prebiehajú zmluvné rokovania predovšetkým v elektronickej forme, je samozrejme, že najväčšia časť prípadných dokumentov, ponúk, návrhov, protinávrhov, žiadostí o prípravu plnenia bude doručovaná predovšetkým elektronicky. Napriek tomu, že v našom právnom poriadku nie je taký postup legislatívne upravený je vhodné vypracovanie dokumentu, na základe ktorého budú jasné ciele, požiadavky a nároky kontrahujúcich účastníkov v priebehu rokovaní, a to predovšetkým v prípade vyžadovania špecifických plnení alebo vzniku nákladov v súvislosti s prípravou plnenia zmluvy. Súčasne tento dokument môže obsahovať aj označenie informácií, ktoré sú medzi zmluvnými stranami dôverné a charakterizovať dohodnuté plnenia, ktoré sú v tomto štádiu rokovaní nesporné. Rovnako je možné v takomto dokumente dohodnúť aj prípadnú voľbu práva na uplatňovanie nárokov z *culpa in contrahendo*, ak ide o rokovania zmluvných partnerov z rôznych štátov. Ďalšou alternatívou prípadnej ochrany kontrahujúcich je možnosť uzavrieť tzv. prípravnú zmluvu (*pacta preparatoria*) v zmysle § 50b OZ alebo § 270 OBZ, ktorá býva v súčasnosti opomínaná aj v dôsledku preferovania skôr spomínaných právne neformálnych dokumentov (s prihliadnutím aj na odôvodniteľný právny názor, že ak tieto dokumenty napriek inému označeniu spĺňajú zákonné podmienky pre *pacta preparatoria*, vo svojej podstate sa stávajú vynútitelnými v dôsledku týchto ustanovení).

Na záver tejto časti by sme chceli upozorniť, že rovnaké nároky a dôsledky majú aj osobitné podskupiny, ktoré tvoria súčasť tejto skutkovej podstaty, a to začatie kontraktácie v rozpore s dobrou vierou, resp. pokračovanie kontraktácie v rozpore s dobrou vierou,³⁴ čím sa rozumie predovšetkým začatie resp. pokračovanie v zmluvných rokovaniach bez toho, aby účastník rokovaní mal skutočný záujem na uzavretí zmluvy. Ide teda o porušenie povinnosti včas oznámiť druhej zmluvnej strane, že k uzavretiu zmluvy nedôjde, čím sa znížia prípadné náklady zmluvnej strany s kontraktáciou resp. stratou príležitosti uzavrieť náhradný obchod. Vzhľadom na to, že dôkazná povinnosť o existencii a priebehu týchto rokovaní zaťažuje poškodenú stranu, preukázanie týchto okolností a uplatniteľnosť takéhoto nároku považujeme za málo pravdepodobnú.

Záverom

V § 1728 – 1730 rekodifikovaného českého Občianskeho zákonníka č. 89/2012 Sb. bol s účinnosťou od 1. 1. 2014 inštitút *culpa in contrahendo* zavedený v plnom rozsahu do českého právneho poriadku aj ako kodifikovaný inštitút. Uvedené ustanovenia obsahujú tri základné skutkové podstaty, a to:

- „a) zákaz začatia vyjednávania, ktoré podľa úmyslu jednej zo strán nemá viesť k uzavretiu zmluvy,
- b) zákaz ukončenia vyjednávania o zmluve v okamihu, kedy taký krok hrubo porušuje dobré mravy, lebo narušuje v dobrej viere vedené rokovanie, ak k tomu nie je dôvod a
- c) povinnosť oznamovať si podstatné informácie a zachovávať ich dôvernosť“.³⁵

Vzhľadom na potrebu ochrany kontrahujúcich strán a s prihliadnutím na roztrieštenú a nejednotnú úpravu tohto inštitútu, ktorá neumožňuje istotu ohľadom uplatňovania nárokov je na mieste vyjadriť nádej, že smerom k zakotveniu tohto inštitútu budú zamerané aj snahy slovenského zákonodarcu.

Použitá literatúra

- 1 Csach K: **Doktrína culpa in contrahendo v obchodnom práve.** Bulletin slovenskej advokácie č. 5/2006, str. 36
- 2 Fekete I.: **Občiansky zákonník 1. Veľký komentár.** Bratislava : Eurokódex 2011
- 3 Hrádek J.: **Předsmluvní odpovědnost.** Bulletin advokacie č. 3/2011, str. 44 – 53
- 4 Hrádek J.: **Předsmluvní odpovědnost: Culpa in contrahendo.** Praha : Auditorium 2009
- 5 Hulmák M.: **Limity předsmluvní odpovědnosti.** Bulletin advokacie č. 3/2011, str. 53 – 55
- 6 Matula Z.: **Culpa in contrahendo.** Praha : Wolters Kluwer ČR 2012
- 7 Ovečková O. a kol.: **Obchodný zákonník. Komentár 2.** Bratislava : Iura Edition 2012
- 8 Suchoža J.: **Culpa in contrahendo (Úvahy).** In: Zborník príspevkov účastníkov vedekej konferencie konanej v dňoch 19. – 21. 10. 2009 v Starej Lesnej. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika 2009, str. 148 – 155
- 9 Svoboda J. a kol.: **Občiansky zákonník. Komentár.** Bratislava : Eurounion 1994
- 10 Vojčík P.: **Občiansky zákonník. Stručný komentár.** Bratislava : Iura Edition 2008
- 11 Rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 1166/2004, sp. zn. 29 Odo 1335/2005, sp. zn. 25 Cdo 127/2007, sp. zn. 25 Cdo 4147/2008, sp. zn. 23 Cdo 3473/2009, sp. zn. 33 Cdo 128/2009
- 12 Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 M Cdo 23/2008

35 Hrádek J.: **Předsmluvní odpovědnost.** Bulletin advokacie č. 3/2011, str. 45.

RESUMÉ

***Culpa in contrahendo* v slovenskom práve a nároky z jej porušenia**

Nároky z *culpa in contrahendo* je možné uplatňovať na základe ustanovení Občianskeho a Obchodného zákonníka. Porušením povinností pred uzavretím zmluvy vznikajú nároky súvisiace s ukončením vyjednávania o zmluve bez legitímneho dôvodu, s porušením prevenčnej povinnosti a informačných povinností. Nároky na náhradu škodu z titulu predzmluvnej zodpovednosti zahŕňajú náklady spojené s prípravou zmluvy a s prípravou plnenia zmluvy, so získaním informácií, ušlý zisk v dôsledku premeškania náhradného obchodu, náhradu škody na reputácii a v súvislosti s porušením dôverných informácií.

SUMMARY

***Culpa in Contrahendo* Doctrine in Slovak Law and Claims Arising Out of its Breach**

Claims arising out of the breach of the *culpa in contrahendo* doctrine may be brought only on the basis of provisions of the Civil Code and Commercial Code. A breach of duties before entering into a contract gives rise to claims related to the termination of preliminary negotiations about the contract without any legitimate reason, also claims related to the breach of the duty to prevent loss or damage and claims related to a breach of duty to provide information. Claims for damages on the grounds of pre-contractual liability comprise costs incurred in connection with preparation of the contract and preparation of its performance, costs incurred in connection with the gathering of information, loss of income due to default on alternative trading, compensation for the damage to reputation and costs incurred in connection with the disclosure of confidential information.

ZUSAMENFASSUNG

***Culpa in contrahendo* im slowakischen Recht und Ansprüche wegen deren Verletzung**

Die Ansprüche aus *culpa in contrahendo* können aufgrund der Bestimmungen des Zivil- und des Handelsgesetzbuches durchgesetzt werden. Durch die Verletzung der Pflichten vor dem Vertragsabschluss entstehen Ansprüche in Zusammenhang mit der Beendigung der Verhandlungen zum Vertrag ohne einen legitimen Grund, mit der Verletzung von Vorbeuge- und Meldepflichten. Die Ansprüche auf den Schadenersatz aufgrund der vorvertraglichen Haftpflicht beinhalten die mit der Vorbereitung des Vertrages und der Vertragserfüllung, die mit der Auskunftseinholung verbundenen Kosten, den entgangenen Gewinn infolge der Versäumung eines Ersatzgeschäftes, den Ersatz für den Reputationsschaden, den Schadenersatz in Zusammenhang mit der Verletzung der Informationsvertraulichkeit.

Inštitút „representations and warranties“ v slovenskom práve

JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.

Do slovenskej právnej praxe preniká z anglického práva prostredníctvom medzinárodných zmluvných zvyklostí a zahraničných právnych poradcov inštitút „representations and warranties“ – teda vyhlásenia a záruky v akvizičných zmluvách. Článok sa venuje koncepčnému zaradeniu tohto inštitútu v slovenskom práve a nárokom, ktoré v prípade ich nepravdivosti slovenské právo priznáva. Podľa autora by nároky z nepravdivých vyhlásení mali byť ideálne upravené priamo v zmluve. Pri absencii zmluvnej úpravy však možno tieto vyhlásenia koncepčne pripodobniť nárokom z vád predávanej veci a súdy by nároky z nepravdivých vyhlásení v nejakej forme určite mali priznať.

Do slovenského právneho poriadku v rámci globalizácie a európskej integrácie a v súvislosti s pôsobením nadnárodných klientov a medzinárodných advokátskych kancelárií preniká viacero inštitútov z cudzích právnych poriadkov. Bez ohľadu na to, či tento jav právna veda vyhodnotí ako priaznivý alebo naopak, ide nepochybne o fakt, s ktorým je potrebné žiť a ktorý v záujme konzistentnosti slovenského právneho poriadku treba reflektovať.

Pokiaľ ide o inštitúty pochádzajúce z príbuzných právnych poriadkov (najmä nemeckého alebo rakúskeho), nie je zväčša problém zaradiť ich do systematiky slovenského právneho poriadku.

Zložitejšia je však interpretácia a niekedy aj správna „translácia“ právnych inštitútov pochádzajúcich z odlišných – napr. anglosaských – právnych poriadkov. A práve z anglosaského práva do slovenskej právnej praxe preniká prostredníctvom štandardizovaných globálnych zmlúv viacero netradičných prvkov. Tieto prvky tak možno nájsť aj v zmluvách, ktoré sa v súlade s voľbou strán alebo aplikáciou kolíznych noriem spravujú slovenským právom.

Tento článok je pokusom analyzovať cez prizmu slovenského práva inštitút tzv. „representations and warranties“, ktorý nachádzame v akvizičných zmluvách.¹ Hoci v ranom postkomunistickom období sa v praxi vyskytol slovenský preklad tohto pojmu aj v znení

„športové reprezentácie a zatykače“,² správny preklad by mal znieť „vyhlásenia (príp. prehlásenia) a záruky“. Vzhľadom na to, že termín prehlásenie ako aj termín záruka majú v slovenskom práve svoj význam a inštitút „representations and warranties“ je potrebné interpretovať na základe obsahu, nie mechanického prekladu, budem v tomto článku používať anglické označenie.

1. Úvod

„Representations and warranties“ sú zmluvné ustanovenia formulované ako vyhlásenia jednej zo zmluvných strán, ktorými táto strana vyhlasuje, resp. popisuje široké spektrum faktických

¹ Na účely tohto článku budeme pojem akvizičnej zmluvy používať pre zmluvy, ktorými sa v obchodnom styku prevádzajú majetkové hodnoty. Tieto možno členiť nasledovne: **1.** zmluvy, na základe ktorých sa prevádza vlastnícke právo k hmotným aktívam (tzv. asset deal): kúpna zmluva podľa § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka (OZ), kúpna zmluva podľa § 409 a nasl. Obchodného zákonníka (ObZ) a zmluva o predaji podniku podľa § 476 a nasl. ObZ; a **2.** zmluvy, na základe ktorých sa prevádzajú majetkové podiely v obchodných spoločnostiach, pričom relevantné hmotné aktíva (ktoré sú de facto predmetom prevodu) sú majetkom nadobúdanej spoločnosti (tzv. share deal): zmluva o prevode obchodného podielu podľa § 115 ObZ a zmluva o kúpe akcií podľa § 30 zákona o cenných papieroch (ZCP) v spojení s § 409 a nasl. ObZ. Okrem akvizičných zmlúv sa „representations and warranties“ objavujú aj v iných

JUDr. Juraj Gyárfáš, LL.M.

je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (2007) a postgraduálneho programu European Master in Law & Economics Univerzity v Hamburgu a Univerzity v Haife (2010).

V súčasnosti pôsobí ako advokát v advokátskej

kancelárii Allen & Overy Bratislava, s. r. o. a ako externý pedagóg Právnickej fakulty Univerzity Komenského.

zmluvných typoch, napr. úverové zmluvy, zabezpečovacie zmluvy a mnohé iné. Na účely tohto článku však budeme „representations and warranties“ analyzovať len v akvizičných zmluvách.

2 z anglického „arrest warrant“

3 GILSON, R. J., BLACK, B. S.: **The Law and Finance of Corporate Acquisitions, 2nd edition.** Foundation Press : New York, 1995, s. 1578.

skutočností, na ktoré nadväzuje deklarovanie ich pravdivosti stranou, ktorý ich poskytuje. Nie sú teda formulované ako typické záväzky („A sa zaväzuje, že zaplatí“), ale ako vyhlásenia o určitom stave sveta („A vyhlasuje, že budova je postavená v súlade so stavebnými predpismi“).

Časť z nich sa zväčša týka samotných zmluvných strán (napr. „A vyhlasuje, že nie je v úpadku, že vykonal všetky úkony, ktoré si uzatvorenie zmluvy vyžaduje, že osoby, prostredníctvom ktorej koná sú oprávnené konať“). Tieto vyhlásenia zväčša dávajú obe strany, ich obsah je často štandardizovaný a v rámci vyjednávania málokedy vzbudzujú prílišné nezhody.

Väčšinu vyhlásení však dáva len predávajúci a pokrývajú údajné vlastnosti prevádzanej veci, podniku alebo práva (napr. „A vyhlasuje, že je vlastníkom predávanej veci, že prevádzaná spoločnosť (target) vlastní uvedenú prevádzku, že poskytnuté účtovné závierky zodpovedajú skutočnosti“). Často ide o vyhlásenia týkajúce sa veľmi špecifických skutočností (napr. „A vyhlasuje, že manažérsku zmluvu s osobou XY možno vypovedať bez zaplata odstupného, že okrem vymenovaných troch zmien spoločnosť nevydala žiadnu ďalšiu“).

Z hľadiska systematického zaradenia v akvizičných zmluvách sú „representations and warranties“ buď časťou hlavného textu zmluvy alebo sú uvedené oddelene v prílohe. Často ide o desiatky článkov, ktoré predstavujú výraznú časť zmluvy. To isté platí aj pre proces vyjednávania, kde zmluvné strany často venujú najdlhšiu (a mnohokrát aj najvyhrotenejšiu) časť rokovania práve obsahu zmluvných vyhlásení.³

Je zrejmé, že vyhlásenie o určitom stave sveta sa môže *ex post* ukázať ako pravdivé alebo nepravdivé. V prvom prípade vyhlásenie nemá ďalšie následky. V druhom prípade by však mali nastúpiť následky, pre ktoré boli vyhlásenia do zmluvy zahrnuté a pre ktoré ich strany považujú za dôležité. Práve tu však často nastupuje kľúčový právny problém, pretože na rozdiel od dĺžky samotných vyhlásení je zmluvná úprava následkov ich nepravdivosti mnohokrát veľmi stručná. Niekedy zmluva len stroho konštatuje, že „A sa zaväzuje, že vyhlásenia sú pravdivé“. V tomto prípade sa zrejme implicitne predpokladá, že nepravdivosť zakladá štandardné porušenie zmluvného záväzku, z ktorého vyplýva nárok na náhradu škody. Niekedy nepravdivosť obzvlášť dôležitých vyhlásení zakladá zmluvné právo druhej strany od zmluvy odstúpiť. Inokedy sú na nepravdivosť vyhlásení viazané zmluvné pokuty, sľuby odškodnenia alebo iné zmluvné konštrukcie.

Vo všetkých prípadoch však vyvstáva množstvo ďalších otázok. Môže nepravdivé vyhlásenie priamo zakladať nárok na náhradu škody alebo na zmluvnú pokutu? Inými slovami, je nesprávne vyhlásenie „porušením povinnosti“ v zmysle § 420 OZ alebo § 544 OZ, resp. „povinnosti zo záväzkového vzťahu“ v zmysle § 373 ObZ? Existuje právna povinnosť dať pravdivé vyhlásenia? Čo ak sa nepravdivé vyhlásenie týka skutočnosti, od ktorej závisí celá existencia zmluvy (napr. spôsobilosť podpisujúcich osôb konať za zmluvnú stranu)?

V niektorých zmluvách je úprava následkov nepravdivých vyhlásení inšpirovaná zákonnou zodpovednosťou za vady veci. Táto úprava implicitne predpokladá, že vyhlasované skutočnosti sú vlastnosťami prevádzaného aktíva. Aj tu však vyvstáva množstvo otázok. Čo s vyhláseniami týkajúcimi sa samotných zmluvných strán a ich konania? Neexistenciu úpadku predávajúceho zrejme nemožno označiť za vlastnosť prevádzanej veci. Okrem toho je tu ďalší problém v prípade akvizície vo forme *share deal* (prevod obchodného podielu alebo akcií). Možno povedať, že „zlatý padák“ v manažérskej zmluve s osobou XY je „vlastnosťou“ akcií v tejto spoločnosti?

Tieto otázky sa pokúsím na najbližších stránkach analyzovať. Článok som rozčlenil nasledovne. V časti 2 načrtávam ekonomický zmysel „representations and warranties“. Keďže ide pôvodne o inštitút anglosaského práva, časť 3 obsahuje stručné zhrnutie interpretácie „representations and warranties“ v anglickom kontexte. V časti 4 som sa pokúsil zaradiť „representations and warranties“ do kontextu zaužívaných inštitútov slovenského práva a poukázať na praktické aj doktrínálne problémy, ktoré pri takomto zaradení vznikajú. Nakoniec časť 5 obsahuje komparatívny pohľad, ako sa s touto otázkou vysporiadal slovenskému veľmi príbuzný nemecký právny poriadok.

2. Ekonomická podstata

Ekonomickou podstatou používania „representations and warranties“ je potreba alokácie rizika vyplývajúceho z toho, že niektorý aspekt transakcie neprebíha presne tak, ako si to strany predstavovali. Podľa ekonomickej analýzy práva (*Law & Economics*) by zmluvná alokácia rizík a kúpna cena mali byť spojené nádoby, čo možno ilustrovať na nasledovnom príklade.

Ak existuje riziko, že v prípade vypovedania manažérskej zmluvy bude musieť spoločnosť zaplatiť „zlatý padák“ v hodnote 1000 a pravdepodobnosť tohto rizika je 1 %, mala by byť hodnota tohto rizika 10. Inými slovami, ak toto riziko na seba zoberie kupujúci, malo by to znížiť kúpnu cenu o 10. K tomu treba pripočítať transakčné náklady na získanie a vyhodnotenie informácií. Ak tento proces stojí ďalších 5, mala by sa kúpna cena znížiť spolu o 15. Ak predávajúci na seba zoberie riziko a zaviazne sa, že v prípade existencie „zlatého padáku“ zaplatí kupujúcemu všetky súvisiace náklady, môže kupujúci ušetriť na právnej analýze manažérskej zmluvy a mal by súhlasiť s vyššou kúpnu cenou.

Podľa ekonomickej analýzy práva budú mať obe strany zhodný záujem na maximalizácii celkovej hodnoty kontraktu.⁴ Obe strany by preto mali súhlasiť, aby sa riziko alokovalo na tú stranu, ktorá má lacnejší prístup k informáciám, vie riziko lacnejšie poistiť alebo diverzifikovať.

Ak by bola uvedená teória aplikovateľná v praxi, netrvali by rokovania o „*representations and warranties*“ mnoho hodín alebo dní. Každá strana by si vyhodnotila cenu, za ktorú je pre ňu ekonomické zobrať na seba určité riziko a tieto sumy by sa zahrnuli do kúpnej ceny. V praxi však tento postup nie je možný. Po prvé, v reálnom živote sa dá riziko málokedy dostatočne presne kvantifikovať. Po druhé, vyjednávanie zmlúv často prebieha tak, že manažéri dohodnú cenu (alebo parametre jej výpočtu) a následne právnici vyjednávajú text zmluvy, pričom pri vyjednávaní „*representations and warranties*“ sa málokedy opätovne otvára otázka ceny.⁵

Avšak bez ohľadu na to, ako sa „*representations and warranties*“ nakoniec obsahovo vyjednávajú, kľúčovým pre ich pochopenie je ich ekonomický účel, ktorým je primárne alokácia rizika. Aby sa uvedený ekonomický účel naplnil, je absolútne nevyhnutné, aby „*representations and warranties*“ právne fungovali. Inými slovami, aby strana spoliehajúca sa na nepravdivé vyhlásenie mala nárok na náhradu alebo nápravu následkov tejto nepravdivosti. Na tento účel vstupujú do hry právnici a je nevyhnutné, aby dohodnuté nároky boli vymáhateľné súdnou cestou. Z tohto dôvodu treba analyzovať aj v kontexte slovenského práva, aké sú následky nepravdivých vyhlásení. Predtým je však ešte potrebné stručne načrtnúť pôvod tohto inštitútu.

3. „*Representations and warranties*“ podľa anglického práva

Bez ambície poskytnúť podrobný výklad úpravy „*representations and warranties*“ podľa anglického práva by som rád stručne načrtnol základ týchto inštitútov.⁶

„*Representation*“ je vyhlásenie o určitej skutočnosti, ktorým jedna zmluvná strana motivuje druhú stranu k uzatvoreniu zmluvy. Charakter vyhlásenia je teda predkontraktuálny a ostáva zachovaný aj v prípade, ak sú jednotlivé vyhlásenia uvedené priamo v zmluve. V takom prípade sa totiž nepovažujú za zmluvné dojednania v pravom zmysle slova, ale za potvrdenia, že v predzmluvných vzťahoch jedna strana tieto vyhlásenia poskytla.

Nepravdivosť vyhlásenia, ktoré bolo konštruované ako „*representation*“, nezakladá porušenie zmluvy, ale civilný delikt „*misrepresentation*“. Strana spoliehajúca sa na pravdivosť vyhlásenia má právo odstúpiť od zmluvy, čím sa zmluva zrušuje *ex tunc*. Okrem toho má nárok na náhradu škody vo výške vynaložených nákladov.

Na druhej strane, „*warranty*“ je vyhlásenie o určitej skutočnosti, ktoré je súčasťou samotnej zmluvy. Nejde o predzmluvnú motiváciu k uzatvoreniu zmluvy, ale o jej priamu súčasť. Zároveň však nejde o záväzok, ale o „ručenie“ za pravdivosť vyhlasovanej skutočnosti. Nepravdivá „*warranty*“ – teda „*breach of warranty*“ – je chápaná ako porušenie zmluvy, čo zakladá kontraktuálne nároky, zväčša však nie nárok na odstúpenie. Primárne ide o nárok na náhradu škody vo výške rozdielu medzi hodnotou veci v prípade pravdivosti vyhlásenia oproti hodnote v prípade nepravdivosti. Nepravdivá „*warranty*“ však v zásade neohrozuje existenciu samotnej zmluvy.

Z tohto dôvodu anglickí právnici zastupujúci predávajúceho pri vyjednávaní zmlúv zväčša trvajú na tom, že vyhlásenia o prevádzaných aktívach budú konštruované nie ako „*representations and warranties*“, ale len ako „*warranties*“.

4. „*Representations and warranties*“ v slovenskom práve

Pozrime sa teraz na interpretáciu zmluvného inštitútu „*representations and warranties*“ v kontexte slovenského práva. Príkladmo si možno predstaviť zmluvu vyhotovenú v anglickom jazyku, ktorá sa

4 SCHÄFER, H.-B., OTT, C.: **The Economic Analysis of Civil Law**. Edward Elgar : Cheltenham, 2004, s. 291.

5 GILSON, BLACK, dielo cit. v pozn. 3, s. 1591.

6 Pre podrobnejší výklad vid'. von BISMARCK, N.: **United Kingdom**. In: BEGG, P.F.C.: *Corporate Acquisitions and Mergers*. Kluwers Law International: 2008, s. UK-13.

7 ŠTEFANKO, J.: *Culpa in contrahendo* alebo zodpovednosť za zavinenie v predzmluvných vzťahoch. In: Právny obzor, 91, č. 3, s. 170 – 189.

SALÁČ, J.: *Culpa in contrahendo* v českém právu? In: Právni rozhledy, 9/2002, s. 413 – 417.

CSACH, K.: *Doktrína culpa in contrahendo* v obchodnom práve. In: Bulletin Slovenskej advokácie, 5/2006.

GYÁRFÁŠ, J.: „Nesnesiteľná ľahkosť“ bezdôvodného ukončenia rokovania o zmluve. In: Lexforum, 3. 11. 2008, <http://www.lexforum.cz/133> a tam citovaná judikatúra Najvyššieho súdu Českej republiky.

8 Podobný záver postuluje aj Vicen, ktorý ako prvý z dvoch možných koncepcií „representations and warranties“ navrhuje interpretovať ich ako samostatný záväzkovo-právny vzťah. Náhradou škody sa podľa neho v tomto prípade „nemyslí náhrada škody v zmysle zodpovednosti za škodu [podľa § 420 OZ a § 373 ObZ]“, ale ide o samostatný inominálny záväzok „zľaviť z kúpnej ceny za prevod obchodného podielu, nahradiť veriteľovi škodu, prípadne zaplatiť mu vopred určené odškodné, ak sa skutočnosti prehlásené dlžníkom ukážu ako nepravdivé“ (VICEN, R.: **Akvízia spoločnosti s ručením obmedzeným metódou prevodu obchodného podielu.** Diplomová práca. Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva : Bratislava, 2011, s. 58 – 59). Podobný záver možno nájsť elegantne vyjadrený aj v rímskom práve: „A promise to the effect that the slave sold is healthy, it was argued, is useless: for either the slave is healthy, in which case the stipulation does not have

však, podľa dohody strán (alebo iných kolíznych noriem), spravuje právnym poriadkom Slovenskej republiky a v ktorej sú pod anglickým nadpisom „representations and warranties“ vymenované vyhlásenia predávajúceho. Aké nároky kupujúceho stanovuje alebo pripúšťa slovenské právo v prípade nepravdivosti niektorého z týchto vyhlásení?

Ako vyplýva z textu nižšie, mojím záverom je, že ideálnym riešením je podrobná úprava nárokov priamo v zmluve, ktorou strany v súlade so svojou zmluvnou autonómiou vymedzia práva a povinnosti vyplývajúce z nepravdivých vyhlásení. Zároveň sa však domnievam, že pri absencii tejto úpravy by sa na nároky z nepravdivých vyhlásení mala aplikovať zákonná úprava nárokov z väd prevádzanej veci.

Považujem však za dôležité hneď na úvod zdôrazniť, že bez ohľadu na konceptualizáciu tohto zmluvného inštitútu by súdy určite mali priznať aspoň nejakú formu nároku strane negatívne postihnutej nepravdivosťou zmluvných „representations and warranties“. Aj keď sa strany nedohodli na konkrétnych následkoch nepravdivosti vyhlásení, zjavne samotným uvedením vyhlásení sledovali ekonomický cieľ alokácie určitého rizika. Bolo by teda v príkrom rozpore s prejavenu vôľou strán, keby súdy kupujúcemu úplne odopreli ochranu len z dôvodu, že slovenské právo právny inštitút „representations and warranties“ nepozná a právni poradcovia strán opomenuli v zmluve uviesť konkrétnu úpravu následkov nepravdivosti.

To však neznamená, že právna veda a právna prax by sa nemali usilovať o správnu konceptualizáciu tohto inštitútu.

a) Náhrada škody spôsobenej porušením povinnosti

Podľa niektorých názorov je pravdivosť jednotlivých prehlásení zmluvným záväzkom predávajúceho a následkom ich nepravdivosti je klasický nárok na náhradu škody podľa § 373 ObZ (prípadne § 420 OZ). V duchu tejto interpretácie možno v zmluvách často nájsť ustanovenia ako „predávajúci sa zaväzuje, že vyhlásenia sú pravdivé“ alebo „nepravdivosť vyhlásení sa považuje za porušenie povinnosti zo strany predávajúceho“.

Uvedená interpretácia je však koncepcie problematická. Podľa § 494 OZ je obsahom záväzku „niečo dať, konať, niečoho sa zdržať alebo niečo trpieť“. Už zo samotnej definície je zrejmé, že vyhlásenie o určitom stave sveta môže byť síce pravdivé alebo nepravdivé, nevyplýva z neho však povinnosť niečo dať, konať, zdržať sa alebo trpieť.

Otázkou je tiež, kedy uvedený záväzok vznikol a kedy bol porušený. Záväzok nemohol vzniknúť podpísaním zmluvy a zároveň byť tým istým momentom porušený. Nie je možné jedným právnym úkonom založiť záväzok, ktorý spočíva v povinnosti dať pravdivé vyhlásenia, zároveň tieto vyhlásenia dať a zároveň záväzok porušiť tým, že jedno z vyhlásení je nepravdivé.

Alternatívne by bolo možné tvrdiť, že povinnosť dať pravdivé vyhlásenia vyplýva zo všeobecnej prevenčnej povinnosti podľa § 415 OZ. Táto koncepcia by v mnohom pripomínala doktrínu *culpa in contrahendo*.⁷ Ako bude podrobnejšie uvedené v časti o komparatívnom pohľade, nemecké právo naozaj nároky z nepravdivých „representations and warranties“ pred modernizáciou záväzkového práva čiastočne riešilo cez doktrínu *culpa in contrahendo*. Toto riešenie však bolo vždy len subsidiárne voči nárokom z väd.

Vyššie uvedené neznamená, že v súvislosti s nepravdivými vyhláseniami nedochádza k porušeniu záväzku. Nejde však o záväzok dať pravdivé vyhlásenie, ale o záväzok dodať vec (aktívum), ktorá zodpovedá zmluvne dohodnutým vlastnostiam. Inými slovami, porušením záväzku nie je samotná nepravdivosť vyhlásenia, ale dodanie vadného aktíva.⁸

Tento záver možno ilustrovať na štandardnej kúpe motorového vozidla. Ak v kúpnej zmluve predávajúci vyhlási, že objem motora prevádzaného vozidla je 2 000 cm³, pôjde v prípade nepravdivosti tohto vyhlásenia zjavne o porušenie právnej povinnosti. Nepôjde však o porušenie povinnosti dať pravdivé vyhlásenie, ale o porušenie povinnosti dodať vozidlo s dohodnutou kubatúrou, teda plniť riadne a bez väd. Tak isto aj nepravdivosť „representations and warranties“ zakladá porušenie povinnosti dodať vec (aktívum) dojednanej kvality, na ktorú by sa mali (pri absencii zmluvnej úpravy) analogicky alebo priamo aplikovať zákonné ustanovenia o nárokoch z väd.⁹

b) Nároky z väd

Ako bolo uvedené vyššie, domnievam sa, že „representations and warranties“ týkajúce sa prevádzaného aktíva¹⁰ v kontexte slovenského práva najviac zodpovedajú dohodnutým vlastnostiam

predávanej veci a na následky ich nepravdivosti by sa preto mali priamo alebo analogicky aplikovať ustanovenia o zodpovednosti za vady.

V prípade obchodnoprávnej kúpy tovaru by malo ísť o nároky z väd upravené v § 422 a nasl. ObZ. Tak isto v prípade kúpy podniku § 486 ObZ výslovne odkazuje na subsidiárne použitie ustanovení o nárokoch z väd pri kúpnej zmluve. V prípade zmlúv, ktoré sa spravujú ustanoveniami Občianskeho zákonníka o kúpnej zmluve (v komerčnom kontexte najmä kúpa nehnuteľností) by malo ísť o nároky z väd upravené v § 596 a nasl., resp. § 499 a nasl. OZ.

Otázne je, do akej miery možno citované ustanovenia aplikovať aj na kúpu akcií, resp. kúpu obchodného podielu (*share deal*). V prípade kúpy akcií je odpoveď zrejماً. Ustanovenie § 30 ZCP výslovne odkazuje na úpravu kúpnej zmluvy v Obchodnom zákonníku a aplikácia ustanovení § 422 a nasl. ObZ by tak nemala byť problematická.

Problematickejšia je však zmluva o prevode obchodného podielu podľa § 115 ObZ, v súvislosti s ktorou zákon na ustanovenia o kúpnej zmluve neodkazuje. Zmluva o prevode obchodného podielu v záväzkovej časti Obchodného zákonníka ako zmluvný typ nie je upravená vôbec a § 115 ObZ v zásade upravuje len korporačno-právne aspekty tejto zmluvy. Avšak, nakoľko ekonomický efekt prevodu obchodného podielu je v zásade identický ako prevod akcií alebo podniku, možno tvrdiť, že na záväzkové aspekty by sa analogicky mala vzťahovať právna úprava kúpnej zmluvy. Tak isto Najvyšší súd Českej republiky judikoval, že hoci zákonnú úpravu kúpnej zmluvy nemožno na zmluvu o prevode obchodného podielu aplikovať priamo, niet dôvodu, aby sa neaplikovala analogicky.¹¹

Nároky z väd tovaru taktiež v zásade najviac zodpovedajú tomu, čo strany v praxi pri dojednávani „*representations and warranties*“ chcú dosiahnuť. V zmluvách, ktoré nároky z nepravdivých „*representations and warranties*“ výslovne upravujú, možno zväčša nájsť povinnosť (a právo) predávajúceho „odstrániť vady“¹² a v druhom rade nárok kupujúceho na zľavu z ceny. Táto skutočnosť naznačuje, že ekonomický účel „*representations and warranties*“ je podobný dohodnutým vlastnostiam tovaru v zmysle § 420 ObZ.

Zľava z kúpnej ceny totiž viac zodpovedá ekonomickej logike, než náhrada škody. Pri nepravdivosti „*representations and warranties*“ nejde o škodu v zmysle zmenšenia majetku kupujúceho, ale o nadobudnutie aktíva s nižšou skutočnou hodnotou, než jej kupujúci na základe jemu dostupných informácií pred transakciou pripisoval. Keby kupujúci *ex ante* vedel, že prevádzané aktívum nemá požadované vlastnosti, trval by buď na odstránení danej vady ešte pred kúpou alebo by bol ochotný zaplatiť nižšiu cenu, prípadne by kúpu vôbec nerealizoval. Tomuto účelu *ex post* po uskutočnení transakcie najpresnejšie zodpovedajú nároky z väd, ktorými sú odstránenie väd, zľava z kúpnej ceny a odstúpenie.¹³ Z tohto dôvodu sa domnievam, že nároky z nepravdivých „*representations and warranties*“ by sa v kontexte slovenského práva mali konštruovať *per analogiam* s právnou úpravou nárokov z väd tovaru.

Nemožno však poprieť, že aj konštruovanie nárokov z nepravdivých „*representations and warranties*“ ako nárokov z väd nerieši všetky otázky. Po prvé, do akej miery možno faktickú vadu podniku považovať za vadu akcie spoločnosti, ktorá tento podnik vlastní? Po druhé, ako vyčíslit zľavu z kúpnej ceny?

Prvú otázku je podľa môjho názoru potrebné vnímať v kontexte dispozitívneho charakteru zákonných ustanovení o vlastnostiach prevádzanej veci a vo svetle zmluvnej slobody strán. Inými slovami, ak sa strany slobodne dohodli, že určitá vlastnosť podniku sa má považovať za vlastnosť akcií spoločnosti, ktorá tento podnik prevádzkuje, nevyplýva zo zákona žiadny dôvod, pre ktorý by táto dohoda mala byť neplatná. Tento výklad potvrdzuje aj ekonomická podstata analyzovaných transakcií, keďže predaj väčšinového (alebo celého) podielu na obchodnej spoločnosti (*share deal*) z ekonomického hľadiska napĺňa podobný účel ako predaj podniku (*asset deal*). Vzhľadom na to, že ustanovenia Obchodného zákonníka o predaji podniku výslovne predpokladajú nároky z väd podniku, niet dôvod, aby sa pri ekonomicky podobnej transakcii nerešpektovala dohoda strán, ktorých vôľou je považovať vlastnosti aktív za vlastnosti akcií (alebo obchodného podielu).

K identickému záveru dospel aj Najvyšší súd Českej republiky, ktorý v súvislosti so zmluvou o prevode obchodného podielu judikoval, že „*je možné, aby si strany smlouvy o převodu obchodního podílu dohodly, jaké „vlastnosti“ musí obchodní podíl, resp. – zprostředkovaně – podnik společnosti o jejíž obchodní podíl jde, mít*“.¹⁴ Problematickou otázkou naďalej zostáva, či by sa dojednaná vlastnosť hmotných aktív (podniku) mala považovať za vlastnosť prevádzaných akcií (resp. obchodného podielu) aj pri prevode minoritného podielu.

any practical relevance; or he is not healthy – then the vendor has promised something which is objectively impossible. But this argument does not hold water. What the vendor promises is neither the absence of a defect nor the presence of a certain quality, but to pay damages if, contrary to his affirmation, the thing sold does have this defect or does lack the specific quality.“ (ZIMMERMANN, R.: **The Law of Obligations – Roman Foundations of the Civilian Tradition.** Oxford University Press : New York, 1996, s. 310)

9 Prikláňam sa tak k druhej z koncepcií načrtnutých Vicenom (VICEN, dielo cit. v pozn. 8, s. 62 a nasl.).

10 Nie však vyhlásenia týkajúce sa priamo predávajúceho, ako napr. „predávajúci nie je v úpadku“, o ktorých bude reč v časti 4e) nižšie.

11 „[D]ovolací soud uzavřel, že je správný závěr odvolacího soudu, že smlouva o úplatném převodu obchodního podílu není kupní smlouvou podle ustanovení § 409 a násl. obch. zák., proto na takový převod **nelze přímo vztáhnout právní úpravu odpovědnosti za vady zboží.** [...] Proto se dovolací soud zabýval tím, zda je při úplatném převodu obchodního podílu možná analogická aplikace ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 591/1992 Sb., a zda je tedy možné na takový převod aplikovat v rozsahu vyplývajícím ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 591/1991 Sb. právní úpravu odpovědnosti za vady z kupní smlouvy podle obchodního zákoníku a dospěl k závěru, že **taková aplikace je per analogiam možná.**

Právní úprava odpovědnosti za vady je právní institut, jehož účelem je působit při porušení právní povin-

nosti založené smlouvou k (náhradnímu) dosažení toho, co strany zamýšlely při uzavření smlouvy, t. j. k řádnému splnění a uspokojení práv nabyvatele (v teorii k tomu viz např. Knappová, M., Švestka, J. a kol.: *Občanské právo hmotné, sv. II. páté vydání*, 2008, Wolters Kluwer, Česká republika s. 95). Nejvyšší soud **neshledává žádného důvodu, proč by měl být nabyvatel (obchodního) podílů ve společnosti s ručením omezeným, uvedené ochrany na rozdíl od nabyvatele podílů (akcie) v akciové společnosti zbaven**". Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, 26. 10. 2010.

12 Napr. v prípade vyhlásenia o neexistencii súdnych konaní proti prevádzanej spoločnosti si predávajúci pre prípad nepravdivosti vyhlásenia často vyhradzuje právo viesť procesnú obranu spoločnosti alebo na svoje náklady spor urovnať.

13 Aj keď konkrétne v kontexte akvizíčných zmlúv odstúpenie zväčša nebude prichádzať do úvahy, pretože navrátenie celej transakcie po účinnom prevode majetkových práv (*closing*) je extrémne komplikované a strany sa ho často snažia zmluvne vylúčiť. Preto bude zväčša prichádzať do úvahy (ak vôbec) len pri nepravdivosti niekoľkých kľúčových vyhlásení.

14 Uznesenie NS SR, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, 26. 10. 2010. K tomuto záveru dospel aj Vicen, podľa ktorého „*ustanovenia o vadách veci je možné analogicky aplikovať aj pri prevode obchodného podielu*“ (VICEN, dielo cit. v pozn. 8, s. 65).

15 Citovaný názor vyjadril Mgr. Michal Novotný v dis-

Domnievam sa, že s ohľadom na dispozitívny charakter § 420 ObZ nie je dôvod interpretovať vlastnosti tovaru reštriktívne. Ak bol predávajúci minoritného podielu ochotný dať vyhlásenia týkajúce sa samotného podniku a tieto sa stali súčasťou zmluvy, nie je dôvod túto dohodu zneplatniť. Práve naopak, zneplatnenie vyhlásení by mohlo viesť k nespravodlivým záverom, pretože kúpna cena bola pravdepodobne kalkulovaná s ohľadom na alokáciu časti rizika na predávajúceho. Neplatnosť zmluvných vyhlásení by v súlade s § 41 OZ zrejme nevedla k neplatnosti celej zmluvy, čo by narušilo rovnováhu medzi cenou zaplatenou kupujúcim a rizikom, ktoré mal na seba zobrat predávajúci.

Druhá otvorená otázka smeruje k vyčísleniu zľavy z kúpnej ceny. Kúpna cena mohla byť kalkulovaná na základe čistého obchodného imania, mohla však tiež byť kalkulovaná ako násobok ročného zisku cieľovej spoločnosti (napr. ako násobok ukazovateľa EBITDA). Nižšia hodnota podniku cieľovej spoločnosti v dôsledku nepravdivých „*representations and warranties*“ by sa tak do kúpnej ceny mohla premietnuť rôznymi spôsobmi.

Aj v tomto prípade zastávam názor, že vzhľadom na dispozitívny charakter relevantných zákonných ustanovení by sa predovšetkým malo prihliadať na zmluvnú úpravu. Ako by sa však zľava z kúpnej ceny mala vyčísliť pri absencii zmluvnej úpravy?

Slovenské právo obchodných spoločností vychádza z toho, že obchodný podiel je miera účasti spoločníka na čistom obchodnom imaní (§ 61 ods. 1 ObZ). Čisté obchodné imanie (*net asset value*) je súhrn majetkových hodnôt po odpočítaní záväzkov (§ 6 ObZ). Zľava z kúpnej ceny v prípade kúpy obchodného podielu (a analogicky akcií) by sa teda mala počítať na základe čistého obchodného imania cieľovej spoločnosti.

Podľa § 439 ObZ by zľava z kúpnej ceny mala byť vo výške rozdielu medzi hodnotou veci bez vady a hodnotou veci s vadou. Citované ustanovenie je problematické, pretože hodnota nemusí nevyhnutne zodpovedať cene. Inými slovami, možno si napr. predstaviť situáciu, že hodnota podniku je 100, kúpna cena však bola dohodnutá ako 60 (napr. pretože predávajúci urgentne potreboval likviditu). Ak by sa ukázalo, že predávaná spoločnosť má v rozpore s vyhláseniami dlh vo výške 90, znamenalo by to podľa § 439 ObZ zníženie ceny o 90 (čo je pri cene 60 zjavne absurdné).

Z tohto dôvodu sa domnievam, že pojem *hodnota* podľa § 439 ObZ by sa mal interpretovať ako relatívna hodnota v rámci zmluvy, t. j. ako cena.¹⁵ Tým pádom by bolo možné aplikovať spôsob výpočtu predpokladaný v nemeckom práve ustanovením § 441 ods. 3 BGB, podľa ktorého sa musí vada dať do pomeru ku kúpnej cene. Vyjadrené matematicky:

$$\text{znížená cena} = \text{dohodnutá cena} \times \text{hodnota s vadou} / \text{hodnota bez vady}.$$

Vo vyššie uvedenom príklade by zľava z kúpnej ceny teda predstavovala 90/100 z kúpnej ceny 60, čo sa rovná zľave vo výške 54 (a upravenej kúpnej cene vo výške 6).

Záverom teda možno uviesť, že aplikácia tohto postupu prostredníctvom logického výkladu § 439 ObZ (pri absencii zmluvnej úpravy) najviac zodpovedá ekonomickej logike vyhlásení o predávanom podniku a zámeru strán.

c) Relatívna neplatnosť pre omyl

Nad rámec nárokov z väd tovaru treba v kontexte slovenského práva uvažovať aj nad následkom relatívnej neplatnosti zmluvy z dôvodu omylu podľa § 49a OZ. Tento typ následkov nepravdivých vyhlásení by do istej miery zodpovedal civilnému deliktu „*misrepresentation*“ podľa anglického práva.

V tomto kontexte je potrebné odlišovať dve situácie.

Podľa prvej vety § 49a OZ je právny úkon relatívne neplatný, ak išlo o omyl v rozhodujúcej skutočnosti. V prípade akvizíčných zmlúv si možno predstaviť napr. kúpu obchodného podielu v projektovej spoločnosti, ktorej jediným aktívom je budova obchodného centra, ak by sa po uzavretí zmluvy ukázalo, že spoločnosť v rozpore s vyhláseniami predávajúceho nemá vlastnícke právo k budove ani pozemku. V takomto prípade možno očakávať, že kupujúci sa bude domáhať neplatnosti celej zmluvy (ak vie preukázať, že predávajúci o nepravdivosti daného vyhlásenia vedel alebo musel vedieť).

Problematickejšie sa javí relatívna neplatnosť podľa druhej vety § 49a OZ, v zmysle ktorej akýkoľvek omyl (s výnimkou omylu v pohnútku) vyvolaný úmyselne zakladá neplatnosť. Ak by teda predávajúci na získanie súhlasu kupujúceho so zmluvou využil lesť v podobe nepravdivých

„representations and warranties“, mohol by tým kupujúcemu umožniť dovoliť sa relatívnej neplatnosti zmluvy. Uvedená otázka by si vyžadovala samostatnú analýzu, ktorá presahuje ambície tohto článku. Vo všeobecnosti totiž možno konštatovať (ako bolo uvedené vyššie v súvislosti s odstúpením), že účastníci akvizičných zmlúv sa zväčša snažia minimalizovať priestor na zrušenie celej zmluvy. Bolo by preto potrebné skúmať možnosť zmluvného obmedzenia aplikácie druhej vety § 49a OZ. V každom prípade možno konštatovať, že úmyselné uvedenie nepravdivých vyhlásení môže teoreticky ohroziť platnosť celej transakcie.

Aplikáciu ustanovení o omyle na nepravdivé vyhlásenia v akvizičných zmluvách judikoval aj Najvyšší súd Českej republiky. V zmluve o predaji akcií cieľovej spoločnosti si účastníci pre prípad nepravdivosti vyhlásení dohodli zľavu z kúpnej ceny. Podľa súdu tým pádom vylúčili nárok na odstúpenie, nevylúčili však relatívnu neplatnosť zmluvy podľa § 49a OZ.¹⁶

Súd žiaľ nedal odpoveď na otázku, či relatívnu neplatnosť podľa § 49a OZ vôbec možno zmluvne vylúčiť. Potvrdil však, že následkom nepravdivých „representations and warranties“ v akvizičných zmluvách môže byť aj relatívna neplatnosť.

d) Inominátna zmluvná úprava, sľub odškodnenia

Vyššie uvedená analýza prípadných nárokov na náhradu škody, nárokov z vád alebo nároku domáhať sa relatívnej neplatnosti je dôležitá na systematické uchopenie konceptu „representations and warranties“ v slovenskom práve. To však neznamená, že by v slovenskom práve išlo o jediné konceptuálne riešenia nepravdivých vyhlásení v akvizičných zmluvách. Ako bolo uvedené vyššie, za ideálne riešenie (a za vizitku dobrého transakčného právnika) treba považovať podrobnú zmluvnú úpravu prípadných nárokov. Táto zmluvná úprava môže pritom nadväzovať na zmluvnú úpravu nárokov z vád a v súlade s dispozitívnym charakterom tejto úpravy odchyľne a podrobnejšie riešiť niektoré nároky. Tak isto by však mohla úplne vylúčiť aplikáciu zákonnej úpravy nárokov z vád a namiesto toho založiť inominátne záväzky podľa § 269 ods. 2 ObZ.

Strany by mohli nároky z nepravdivých vyhlásení upraviť aj vo forme sľubu odškodnenia podľa § 725 a nasl. ObZ.

Koncepčné uchopenie „representations and warranties“ ako sľubu odškodnenia je však problematické. Podľa kogentného ustanovenia § 725 ObZ sľubom odškodnenia zaväzujúci sľubuje nahradiť škodu, ktorá príjemcovi vznikne z určitého konania, na ktoré príjemca nie je povinný. Je tak otázne, čo je týmto konaním v kontexte akvizičných zmlúv. Štandardne dáva predávajúci vyhlásenia právnym úkonom uzatvorenia zmluvy a je otázne, či za indemnifikované konanie (ktoré by malo logicky nasledovať po daní sľubu) možno považovať uzatvorenie zmluvy kupujúcim. Alternatívne by za indemnifikované konanie kupujúceho bolo možné považovať efektívne ukončenie transakcie (*closing*), čo je však koncepčne opäť problematické, pretože realizácia *closingu* je zväčša za splnenia určitých podmienok (*conditions precedent*) povinnosťou kupujúceho. Ťažko teda možno tvrdiť, že ide o konanie, na ktoré kupujúci nebol povinný.¹⁷

Na druhej strane, vyššie uvedený výklad vychádza z veľmi formálnej interpretácie § 725 ObZ. Z hľadiska ekonomickej logiky je zrejme, že predávajúci vyhláseniami motivuje kupujúceho, aby za prevádzané aktívum zaplatil určitú cenu, ktorú by kupujúci pravdepodobne nebol ochotný zaplatiť, ak by riziko nepravdivých vyhlásení niesol sám. Neexistuje dôvod, aby takáto štruktúra nárokov z vád dohodnutá medzi stranami v slobodne uzavretej zmluve nebola platná. Výhodou môže byť aj dispozitívny charakter § 727 ObZ, ktorý umožňuje prispôsobiť konkrétnu definíciu škody ekonomickej dohode strán. Alternatívne by súdy takýto sľub odškodnenia mohli vykladať ako inominátny záväzok alebo ako zmluvnú úpravu nárokov z vád. Nároky z vád formulované ako sľub odškodnenia by však mali byť súdne vymáhateľné, keďže reflektujú slobodnú a ekonomicky odôvodnenú dohodu strán.

Všetky uvedené možnosti – teda inominátne záväzky ako aj sľub odškodnenia – sú podľa môjho názoru v súlade s právnym poriadkom a mali by byť súdne vymáhateľné. Aj keď rozsah nárokov môže závisieť od koncepčného uchopenia „representations and warranties“ a detailnosti konkrétnej zmluvnej úpravy, súdy by nejakú formu nárokov určite mali priznať. Zneplatňovanie dohôd, ktorými strany slobodne alokovali ekonomické riziko určitej transakcie, by bolo v príkrom rozpore so zásadou zmluvnej autonómie a právnej istoty a v konečnom dôsledku by viedlo k systematickému opúšťaniu slovenského právneho poriadku ako rozhodného práva pre akvizičné zmluvy.

kusii o „representations and warranties“

(diskusia k GYÁRFÁŠ, J.: **Reps & warranties v slovenskom práve**. In: Lexforum, 11. 9. 2011, <http://www.lexforum.cz/338>).

16 Uznesenie NS ČR, sp. zn. 29 Odo 564/2006, 4. 12. 2007.

17 Na viaceré problémy konštruovania nárokov z „representations and warranties“ ako sľubu odškodnenia upozorňuje aj Vicen (VICEN, dielo cit. v pozn. 8, s. 60 – 61).

e) Vyhlásenia netýkajúce sa vlastností prevádzaných aktív

Vyššie uvedené úvahy možno aplikovať na „*representations and warranties*“, ktoré sa týkajú vlastností prevádzaných aktív, pričom v praxi ide o veľkú väčšinu vyhlásení. Časť vyhlásení sa však bude taktiež týkať skutočností, ktoré nie sú vlastnosťami prevádzaného aktíva. Ide napríklad o vyhlásenia, že transakcia nie je v rozpore so zákonom, že predávajúci je spôsobilý uzatvoriť danú zmluvu, nie je v úpadku, osoby konajúce v jeho mene sú oprávnené takto konať a že transakciu schválili príslušné korporačné orgány podľa zákona alebo stanov (napr. v prípade predaja podniku valným zhromaždením podľa § 125 a § 187 ObZ).

Uvedené vyhlásenia možno rozdeliť na tie, ktorých nepravdivosť znamená neplatnosť celej zmluvy a ostatné. V prvom prípade bude zmluva ako taká neplatná a kupujúci bude mať pravdepodobne nárok na náhradu škody podľa § 268 ObZ alebo § 42 OZ.

V prípade nepravdivosti ostatných vyhlásení zmluva ostáva platná. Ak existuje zmluvná úprava, bude sa postupovať podľa nej. Pri absencii zmluvnej úpravy by bolo možné nároky riešiť prostredníctvom náhrady škody na základe porušenia zmluvy alebo porušenia všeobecnej preventívnej povinnosti podľa § 415 OZ (podobne ako nároky z *culpa in contrahendo*). Alternatívne by zmluva mohla byť relatívne neplatná z dôvodu omylu podľa § 49a OZ. Ideálnym riešením je však aj v tomto prípade výslovná zmluvná úprava nárokov, pričom okrem inominátnych záväzkov by v tomto prípade mohlo byť na mieste aplikovať inštitút sľubu odškodnenia.

5. Komparatívny pohľad

Ako bolo uvedené v úvode, inštitút „*representations and warranties*“ do nášho právneho poriadku preniká z anglosaského práva prostredníctvom medzinárodnej praxe zahraničných podnikateľov a právnických kancelárií.

S podobným prenikaním anglosaských právnych inštitútov do kontinentálneho právneho poriadku sa vysporadúvajú aj iné štáty, ktorých právny poriadok je príbuzný slovenskému.¹⁸ Osobitne nápomocná pre slovenské účely je pritom detailne rozpracovaná právna doktrína v Nemecku,¹⁹ a to vzhľadom na celkovú podobnosť právneho systému a výraznú inšpiráciu česko-slovenského zákonodarcu nemeckým Občianskym zákonníkom (BGB).

Pri absencii inej zmluvnej úpravy subsumuje nemecké právo nepravdivosť vyhlásení v akvizíčných zmluvách pod zákonnú úpravu väd predávanej veci. Pre ustálenie nárokov je pritom kľúčové, či ide o kúpu podniku (*Unternehmenskauf*) alebo o kúpu práva (*Rechtskauf*).

Uvedené delenie však nemožno bez ďalšieho stotožniť s formálnym delením na kúpu podniku (*asset deal*) a kúpu akcií alebo obchodných podielov (*share deal*). Každá transakcia štruktúrovaná ako predaj podniku bude zároveň aj *Unternehmenskauf*. Avšak tak isto niektoré transakcie štruktúrované ako kúpa akcií alebo obchodných podielov budú spadať pod pojem *Unternehmenskauf*, a to vtedy, ak sa nadobúda celý alebo takmer celý majetkový podiel (*im Wesentlichen alle Anteile oder Aktien*) a tým ekonomicky v podstate ide o kúpu podniku. Presná výška podielu nevyhnutného na to, aby sa z kúpy akcií stala *de facto* kúpa podniku nie je legislatívne ani judikatórne stanovená. Nadobudnutie 90 % obchodného podielu už podľa všetkého zakladá kúpu podniku, zatiaľ čo 60 % zrejme nestačí, pričom však záleží aj od toho, aká väčšina je potrebná na zmenu stanov.²⁰

V prípade kúpy podniku (v zmysle *Unternehmenskauf*, teda vrátane kúpy všetkých alebo takmer všetkých akcií) bolo v Nemecku ešte pred modernizáciou záväzkového práva judikatórne ustálené, že na vady podniku sa primerane aplikujú ustanovenia o vadách tovaru. Novelou BGB bolo uvedené pravidlo výslovne zakotvené v § 453 BGB, ktorý aplikáciu zákonnej úpravy väd rozširuje aj na „iné predmety“, medzi ktoré podľa prevládajúcej doktríny možno subsumovať aj podnik.²¹

Nárokmi z väd sú v tomto prípade náprava (*Nacherfüllung*) a po uplynutí primeranej lehoty odstúpenie (*Rücktritt*), zľava z kúpnej ceny (*Minderung*) a náhrada škody (*Schadenersatz*) alebo náhrada výdavkov (*Aufwendungsersatz*). Náprava môže spočívať v odstránení väd (*Mangelbeseitigung*) a dodatočnej dodávke (*Ersatzlieferung*), aj keď v prípade akvizíčných zmlúv si dodatočnú dodávku v praxi zväčša nemožno predstaviť.

V prípade kúpy práva (*Rechtskauf*, teda kúpy menšieho množstva akcií alebo nižšieho obchodného podielu) sa tak isto aplikuje zákonná úprava väd, avšak len väd samotných akcií, nie

18 TRIEBEL, V.: **Anglo-amerikanischer Einfluss auf Unternehmenskaufverträge in Deutschland – eine Gefahr für die Rechtsklarheit?** In: *Recht der Internationalen Wirtschaft*, 1/44, 1998, s. 1.

19 ROTTHEGE, G., WASSERMANN, B.: **Mandatspraxis Unternehmenskauf**. Carl Heymanns Verlag : Köln, 2002.
FISCHER, M.: **Die Haftung des Unternehmensverkäufers nach neuem Schuldrecht**. In: *DStR*, 07, 2004, s. 277.
SCHRÖCKER, S.: **Unternehmenskauf und Anteilskauf nach der Schuldrechtsreform**. In: *Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht*, 2005, s. 63.
NIEWIARRA, M.: **Unternehmenskauf, 3. erweiterte Auflage**. BWV : Berlin, 2006.

20 SCHRÖCKER, dielo cit. v pozn. 19, s. 67 a 68.

21 Tamtiež, s. 72.

automaticky aj väd podniku. Inými slovami, pri kúpe 1 % akcií sa faktické vady podniku nebudú zo zákona považovať aj za vady predávaných akcií. Ak si však strany výslovne alebo konkludentne dojednávajú určité vymienené vlastnosti podniku, nie je dôvod takúto dohodu nerešpektovať.²²

Okrem nárokov z väd v nemeckom práve subsidiárne existujú nároky z *culpa in contrahendo*. Prostredníctvom *culpa in contrahendo* sa pred modernizáciou záväzkového práva subsidiárne riešili mnohé prípady, ktoré sa z dôvodu rigidnej definície väd nemohli riešiť cez nároky z väd (napr. vady jednotlivých súčastí podniku, ktoré sa však neprejavovali ako vady celého podniku). Od modernizácie záväzkového práva aplikácia *culpa in contrahendo* nie je zväčša potrebná.²³

Ak sa nemožno domáhať nárokov z väd, je subsidiárne taktiež možné napadnúť platnosť zmluvy z dôvodu omylu podľa § 119 BGB.²⁴

6. Záver

Ako potvrdzuje aj komparatívny pohľad do Nemecka, nepravdivé „*representations and warranties*“ v akvizičných zmluvách možno najbližšie pripodobniť k zákonnej úprave väd predávanej veci. Zároveň sa potvrdzuje, že v prípade kúpy takmer všetkých akcií (resp. obchodného podielu) v obchodnej spoločnosti je rozumné brať do úvahy aj vady podniku prevádzanej spoločnosti. V prípade kúpy menšieho podielu nemožno automaticky vady podniku považovať aj za vady akcií alebo obchodných podielov. Nič však nebráni tomu, aby sa tak strany v zmluve dohodli. Výpočet „*representations and warranties*“ týkajúcich sa podniku v zmluve o kúpe akcií alebo obchodného podielu je potrebné považovať za takúto dohodu a nie je dôvod ju nerešpektovať.

V prípade nepravdivosti „*representations and warranties*“ sa zákonná úprava nárokov z väd podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka alebo Občianskeho zákonníka javí ako vhodný konceptuálny základ pre formuláciu nárokov kupujúceho. Určite je však vhodné tieto nároky podrobnejšie upraviť v zmluve. Zákonné nároky nie sú síté na mieru akvizičným zmluvám a problémy môžu nastať napr. pri výpočte zľavy z kúpnej ceny a pri následkoch prípadného odstúpenia. Vzhľadom na dispozitívny charakter príslušných zákonných ustanovení nie je dôvod, aby podrobnejšia zmluvná úprava nebola rešpektovaná, pričom konceptuálne zrejme pôjde o zmluvné nároky z väd, inominátne záväzky alebo nároky zo sľubu odškodnenia.

V niektorých prípadoch sa bude kupujúci zrejme môcť domáhať aj relatívnej neplatnosti zmluvy pre omyl, bude však musieť preukázať, že išlo o omyl v rozhodujúcej skutočnosti (podľa prvej vety § 49a OZ) alebo že druhá strana omyl vyvolala úmyselne (podľa druhej vety § 49a OZ). Otvorenou otázkou ostáva, do akej miery možno relatívnu neplatnosť zmluvne vylúčiť.

Nepravdivé „*representations and warranties*“, ktoré sa netýkajú prevádzanej veci (napr. vyhlásenia týkajúce sa predávajúceho) by mohli zakladať relatívnu neplatnosť z dôvodu omylu alebo nárok na náhradu škody podobný nárokom z *culpa in contrahendo*. Aj v tomto prípade je určite vhodné upraviť nároky čo najpodrobnejšie v zmluve napr. vo forme inominátnych záväzkov alebo sľubu odškodnenia. To isté zrejme platí o „*representations and warranties*“ v iných ako akvizičných zmluvách (napr. úverové zmluvy alebo zabezpečovacie zmluvy), aj keď tie neboli predmetom tohto článku a zaslúžili by si samostatnú analýzu.

Ambíciou tohto článku nebolo vyčerpávajúco zodpovedať všetky otázky týkajúce sa praktickej aplikácie inštitútu „*representations and warranties*“ v akvizičných zmluvách podľa slovenského práva. Nepochybne by sa dalo napísať množstvo článkov o výpočte zľavy z kúpnej ceny, o notifikačných a mitigačných povinnostiach kupujúceho, o premlčaní práva domáhať sa nárokov z väd alebo o význame prípadnej vedomosti predávajúceho o vadách. Považoval som však za potrebné poukázať na fenomén, ktorý je v niektorých sektoroch každodennou súčasťou právnej praxe na Slovensku, napriek tomu však zatiaľ nenachádza (až na vzácne výnimky) odraz v slovenskej odbornej literatúre, či judikatúre. Verím, že odborná diskusia môže prispieť k ustálenejšiemu názoru, väčšej právnej istote účastníkov akvizičných zmlúv a v konečnom dôsledku aj vyššej atraktivite slovenského právneho poriadku ako rozhodného práva pre komerčné transakcie.

Článok predstavuje osobný názor autora, ktorý sa nemusí zhodovať s názorom Allen & Overy. Článok je rozšírenou a prepracovanou verziou textu autora publikovaného na stránke [lexforum.sk](http://www.lexforum.sk) (GYÁRFÁŠ, J.: **Reps & warranties v slovenskom práve**. In: *Lexforum*, 11. 9. 2011, <http://www.lexforum.cz/338>). Autor by rád poďakoval Mgr. Martinovi Magálovi, LL.M., doc. JUDr. Kristiánovi Csachovi, PhD., LL.M. a Mgr. Martinovi Mendelovi za cenné pripomienky pri spracúvaní témy analyzovanej v tomto článku.

22 „Soweit eine ausdrückliche oder konkludente Beschaffensvereinbarung vorliegt, ist kein Grund ersichtlich, warum die Parteien nicht auch beim Kauf eines Rechtes frei über dessen Beschaffenheit disponieren können sollen und im Falle des Nichtvorliegens der vereinbarten Beschaffensmerkmale rechtlich haften“. Tamtiež, s. 87.

23 ROTTHEGE, WASSER-MANN, dielo cit. v pozn. 19, s. 332.

24 Tamtiež, s. 336.

RESUMÉ

Inštitút „representations and warranties“ v slovenskom práve

Autor analyzuje inštitút „representations and warranties“ – teda vyhlásenia a záruky v akvizíčných zmluvách, ktorý z anglického práva prostredníctvom medzinárodných zmluvných zvyklostí a zahraničných právnych poradcov preniká do slovenskej právnej praxe. Sústreďuje sa pritom na koncepčné zaradenie tohto inštitútu v slovenskom práve a na nároky, ktoré v prípade nepravdivosti týchto nárokov slovenské právo priznáva. Autor argumentuje, že nároky z nepravdivých vyhlásení by mali byť ideálne upravené priamo v zmluve. Pri absencii zmluvnej úpravy však možno tieto vyhlásenia koncepčne pripodobniť nárokom z väd predávanej veci a súdy by nároky z nepravdivých vyhlásení v nejakej forme určite mali priznať.

SUMMARY

The concept of representations and warranties under Slovak law

The author analyses the legal concept of „representations and warranties“ in sale and purchase agreements. The concept has its origins in English law and is entering Slovak legal practice via international business and foreign legal advisors. In this context, the author focuses on how this concept fits into Slovak law and what remedies are available under Slovak law in case the representations and warranties are untrue. The author argues that available remedies should ideally be set out in the contract. In the absence of contractual provisions, representations and warranties are conceptually similar to rights arising in the case of defects of sold goods. In any case, courts should award some form of remedies in the case of untrue representations or warranties.

ZUSAMENFASSUNG

Das Institut der „Representations and Warranties“ im slowakischen Recht

Der Autor analysiert das Institut der „Representations and Warranties“ – d. h. Zusicherungen und Gewährleistungen in Kaufverträgen, das aus dem englischen Recht über internationale Geschäftspraktiken und ausländische Rechtsberater ins slowakische Recht durchsickert. Er konzentriert sich dabei auf die konzeptuelle Aufnahme des Instituts im slowakischen Recht und auf die Ansprüche, die dem Käufer im Falle von falschen Zusicherungen nach slowakischem Recht zur Verfügung stehen. Der Autor behauptet, dass diese Ansprüche im Idealfall direkt im Vertrag geregelt sein sollten. Falls dies nicht der Fall ist, kann man Zusicherungen jedoch konzeptuell als Sachmängelgewährleistungsansprüche betrachten. Gerichte sollten solche Ansprüche anerkennen.

Nie je všetko zlato, čo sa blyští a/alebo pár poznámok k jednému novotvaru

JUDr. Ondrej Bukna LL.M.

Spoločenské zmeny po roku 1989 so sebou priniesli vznik celkom nových odvetví práva a významne ovplyvnili aj našu právnu terminológiu. Dnes úplne bežným termínom, ako je napríklad due dilligence alebo disclaimer by pred dvadsiatimi piatimi rokmi rozumel len málokto. Napriek nespornému prínosu mnohých zmien sme ale toho názoru, že nie všetko, čo k nám preniklo, možno hodnotiť kladne. Aj keď očakávať samé pozitíva by bolo naivné, neznamená to, že si prípadné nežiaduce javy môžeme dovoliť ignorovať.

Podľa nás jedným z negatívnych javov je aj krátky výraz, ktorý je medzi právnikmi (a nielen nimi) používaný čoraz častejšie. Zaslúži si však jedno slovo toľko pozornosti? Domnievame sa, že áno, a pokúsime sa toto naše presvedčenie zdôvodniť. Výrazom, ktorým sa chceme zaoberať, je spojka **a/alebo**.

Hoci v slovníku slovenského jazyka výraz **a/alebo** ešte nenájdeme,¹ niet pochyb, že ide o spojku. Prínajmenšom sa ako spojka používa v anglických právnych textoch, z ktorých k nám preniká. Dôležité je však najmä to, že spojky, z ktorých pozostáva – **a** a **alebo** – sú súčasne logickými operátormi spájajúcimi viacero jednoduchých výrokov do výrokov zložených. Logickým operátorom je teda aj výraz **a/alebo**. Každá zo spojok, z ktorých spojka **a/alebo** pozostáva, však pravdivostnú hodnotu zloženého výroku ovplyvňuje rozdielne. Pri spojke **alebo** pre pravdivosť zloženého výroku stačí, aby bol pravdivým iba jeden zo spojených

JUDr. Ondrej Bukna LL.M.
absolvent Právnickej
fakulty Univerzity Komen-
ského v Bratislave. Pôsobí
ako advokát v Dolnom
Kubíne, venujesa prevažne
obchodnému právu.

výrokov. Zložený výrok je preto automaticky pravdivý aj vtedy, ak sú pravdivými oba čiastkové výroky. Pri spojke **a** však nepravdivosť čo i len jedného čiastkového výroku znamená automaticky nepravdivosť aj celého výroku zloženého. Pre názornosť je možné uviesť tento príklad:

Máme dva čiastkové výroky:

- 1) Jablko je červené.
- 2) Jablko je sladké.

Ich spojením použitím spojok **a** a **alebo** vzniknú tieto zložené výroky:

- 3) Jablko je červené a sladké
- 4) Jablko je červené alebo sladké.

V zmysle toho, čo už bolo povedané, je zložený výrok vytvorený použitím spojky **a** (č. 3) pravdivým len a len vtedy, ak platí, že jablko je súčasne červené a tiež aj sladké. Pri zloženom výroku vytvorenom použitím spojky **alebo** (č. 4) však pravdivosť zloženého výroku nastáva aj situácii, kedy jablko jednu zo spomínaných vlastností nemá. Takže v prípade kyslého červeného jablka pravdivosť zloženého výroku nijako dotknutá nie je.

Schematicky sa dá fungovanie oboch spojok znázorniť v nasledovných tabuľkách. V prvých dvoch stĺpcoch každej z tabuliek sú uvedené čiastkové výroky A a B spolu s ich pravdivostnou hodnotou. Výrazom AB v treťom stĺpci je zas výrok vzniknutý ich spojením použitím príslušného logického operátora a jeho výsledná pravdivostná hodnota. Pravdivosť každého výroku je označená číslom 1, nepravdivosť 0.

¹ Napr. Kolektív autorov. **Slovník súčasného slovenského jazyka**, VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 2006.

č. 1

A	B	A a B
1	1	1
1	0	0
0	1	0
0	0	0

č. 2

A	B	A alebo B
1	1	1
1	0	1
0	1	1
0	0	0

V tabuľkách sú rozdiely medzi povahou spojky **a** a **alebo** jasne viditeľné. Ak ale majú tieto dve spojky tak rozdielne účinky, aký význam má výraz **a/alebo**? Otvplyvňuje nejakým spôsobom význam tohto výrazu znak „/“, ktorá obe spojky spája? Alebo ide len o „neškodnú“ lomku? Aká je pravdivostná hodnota zloženého výroku vytvoreného spojkou **a/alebo**? Líši sa nejakým od pravdivostných hodnôt v našich tabuľkách? Domnievame sa, že jednoznačná odpoveď neexistuje. Napriek tomu si však myslíme, že na účely jej nájdenia môžeme s pokojným svedomím vychádzať zo spôsobu, akým sa spojka **a/alebo** bežne používa v právnych textoch. Z neho väčšinou pomerne jasne vyplýva, že sa ňou dva výroky spájajú vtedy, keď má byť zložený výrok pravdivý, pokiaľ sú pravdivé obe jeho zložky (**a**), ale aj vtedy, keď je pravdivá aspoň jedna (**alebo**). Teda presne vo význame, ktorý má spojka **alebo** (viď tabuľka). Minimálne z toho pohľadu sa preberaný výraz javí ako úplne zbytočný a dokonca škodlivý. Veľmi často totiž možno v analyzovanom texte popri výraze **a/alebo** nájsť aj jednoduché **alebo**. Ide v takomto prípade len o nedôslednosť autora, alebo nejaký zvláštny významový odtienok, ktorého pravý zmysel pozná azda len autor? Nevedno. Voči používaniu výrazu **a/alebo** je však možné mať aj ďalšie výhrady.

Predovšetkým si myslíme, že neprijateľné, aby sa význam logického operátora odvodzoval z kontextu, v ktorom je použitý. Význam kontextu pre správny výklad však vôbec nespochybnujeme. Práve naopak, v mnohých prípadoch je správna interpretácia možná výlučne vďaka nemu (a to nielen právne, ale aj spoločenskému, hodnotového a pod.). Špecifická povaha kontextu je však súčasne jeho najväčšou slabinou – kontextuálna interpretácia so sebou totiž nevyhnutne prináša väčšiu či menšiu mieru subjektivity. Odborné diskusie vyvolané nejasne formulovanými právnymi predpismi to presvedčivo dokazujú. No pretože spojka, ktorou sa zaoberáme, je logickým operátorom, je v jej prípade akákoľvek subjektivita vylúčená. Logika totiž pozná len dve hodnoty – pravda/nepravda, 1/0. O nejakom kontexte alebo významových odtienkoch (skoro pravda, takmer nepravda...) nemôže byť ani reči. Práve z dôvodu potreby absolútnej jednoznačnosti si vieme bez problémov predstaviť, že v prípadnom súdnom spore bude právna veta obsahujúca výraz **a/alebo** posúdená ako nezrozumiteľná, t. j. neplatná.

Problematická povaha výrazu **a/alebo** je teda viac-menej zrejماً. Kvôli čomu sa potom objavuje čoraz častejšie? Dokonca aj v legislatíve?² Skutočný dôvod zrejme nikdy nespoznáme. Dovolíme si však predložiť našu hypotézu. Bez nároku na úplnosť sa domnievame, že dôvody používania výrazu **a/alebo** sú dva. Dobré svetlo na jeho používateľov nevrhá ani jeden. Teda:

- 1) Nedostatočná znalosť jazyka. Je celkom dobre možné, že používanie výrazu **a/alebo** je prejavom nedôvery v znalosť vlastného jazyka a z toho vyplývajúcu prehnanú snahu formulovať text tak, aby nepripúšťal žiadnu pochybnosť. U pisateľa teda zrejme existuje úsilie – inak chvályhodné – vyjadriť, že zložený výrok je pravdivý vtedy, keď je pravdivá aspoň jedna jeho časť a tiež aj vtedy, keď sú pravdivé obe. Napríklad s cieľom vylúčiť zámenu so spojkou **buď – alebo**, tzv. kontravalenciou (*toto je azda jediná situácia, kedy je možné o opodstatnenosti výrazu **a/alebo** aspoň teoreticky uvažovať*).³ Táto snaha o jednoznačnosť však, z už spomenutých dôvodov, spôsobuje skôr problémy. Ten, kto riadne pozná svoj jazyk a má na jeho používanie dostatok odvahy, si podobnými poistkami pomáhať nemusí. A s čistým svedomím podľa danej situácie použije buď výraz **alebo** alebo **buď – alebo**. Ak ale dostatok vedomostí alebo odvahy nemá, je to dôvod na zármutok. Najmä ak ide o právnik. Jazyk je totiž jeho pracovným nástrojom a slová sú preňho tým, čím sú pre výrobcu stroja súčiastky. Môže však stroj, ktorého výrobca nerozumie použitým súčiastkam, fungovať? Akú kvalitu má zmluva, ktorej tvorca neovláda alebo nemá odvahu správne používať správne jazyk, v ktorom zmluvu píše?
- 2) Druhý možný dôvod je ešte prozaikejší. Lenivosť. Nemyslíme tu lenivosť v tradičnom zmysle slova, ale nechotu samostatne myslieť a klásť otázky. Takéto kritické myslenie je však pre právnik nepostrádateľné. Sme presvedčení, že ak by sa každý právnik predtým, ako výraz

2 Napr. Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, čl. 13 ods. 4. Tu sa výraz **a/alebo** nachádza spolu s výrazom **alebo**.

3 Zámenny spojky **alebo** (alternatíva) a spojky **buď – alebo** (kontravalencia) sa napríklad dopúšťa slovenská právna terminológia vo výraze *alternatívny petit*. Alternatívnym petitom totiž žalobca žiada, aby mu súd priznal vždy len jedno z dvoch požadovaných plnení, nikdy nie obe súčasne. Z logického hľadiska teda nejde o spojku **alebo** (alternatíva), ale o spomínanú kontravalenciu (zložený výrok je pravdivý len vtedy, ak je pravdivým práve jeden z jeho čiastkových výrokov).

a/alebo použije, sám seba opýtal, či vie, prečo tak robí, určite by sme sa s ním stretávali menej. Myslenie však niekedy – a to doslovne – bolí. Mnohokrát je preto jednoduchšie nasledovať stádo. Obávame sa, že táto duševná lenivosť je ešte závažnejšia ako neznalosť jazyka. Neznalosť je totiž pri dostatočne pevnej vôli možné napraviť, no lenivosť akúkoľvek nápravu vylučuje.

Samozrejme pripúšťame, že existujú prípady, kedy sa použitiu kritizovanej spojky nevyhneme. Preklady zahraničných právnych textov sú vhodným príkladom. Hoci o teórii prekladu máme len minimálne vedomosti, domnievame sa, že účelom prekladu je čo najneutrálnejšie preklopiť význam textu z jazyka A do jazyka B, nie preklad vylepšovať. Ak teda originál textu obsahuje výraz, ktorý je nejasný, mal by ho zrejme obsahovať aj preklad (pripúšťame, že sa mýlime). Ak však ide o pôvodný slovenský právny text, nejasnostiam by sme sa mali podľa možnosti vyhnúť.

V tomto momente sa možno už dá zodpovedať aj otázka položená v úvode tohto článku. Teda: bol výraz **a/alebo** hodný toľkého písania? Odpoveď podľa nášho názoru poskytuje už spomenutý príklad so strojom. Tak ako kvalitný stroj potrebuje kvalitné súčiastky, potrebuje kvalitné právne prostredie kvalitný právny jazyk. A k tomu sa dá dopracovať jedine pevnou vôľou a dôsledným odhaľovaním a riešením všetkých problémových situácií. Prípád **a/alebo** je typickým – no určite nie jediným – prípadom, kedy tak nerobíme. Aj preto je potrebné tento príspevok chápať predovšetkým ako výzvu právnikom na ostražitosť a odvahu používať vlastný rozum. Jedine tak bude ich práca skutočne kvalitná. Samotný výraz **a/alebo** slúži len na ilustráciu toho, čo sa stane, keď na dôslednosť rezignujú.

Na záver ešte jedna dobrá správa. Výraz **a/alebo** nespôsobuje problémy len u nás. Hádám neprekvapí, že si nad ním už pomerne dávno lámali hlavu viaceré súdy v Spojených štátoch amerických. Veľmi jasne (a nediplomaticky) formulované stanovisko jedného z nich by mohlo slúžiť aj ako zhrnutie obsahu celého tohto článku:

Táto zmätočná, bezmenná vec, dvojtvará slovná ohavnosť, ani slovo ani fráza, dieťa mozgu niekoho tak lenivého alebo hlúpeho, že ani nevie, čo chcel vlastne povedať.⁴

4 Stanovisko sudcu Fowlera Najvyššieho súdu štátu Wisconsin z roku 1935. Stiahnuté z <http://en.wikipedia.org/wiki/And/or>, navštívené dňa 4. 8. 2012. Citovaná web stránka uvádza aj ďalšie zaujímavé stanoviská súdov k problematike.

RESUMÉ

Nie je všetko zlato, čo sa blyští a/alebo pár poznámok k jednému novotvaru

Autor článku sa zaoberá vplyvom zahraničnej právnej terminológie na slovenský právny jazyk. Dôraz pritom kladie na výraz **a/alebo**, ktorý sa v právnych textoch objavuje čoraz častejšie. Autor analyzuje predmetný výraz z logickej a významovej stránky a zamýšľa sa nad opodstatnenosťou jeho používania. Na základe výsledkov svojej analýzy predkladá názor o jeho problematickej povahe a prebytočnosti. V závere príspevku vyslovuje požiadavku, aby slovenská právna terminológia akceptovala nové výrazy až po jednoznačnom objasnení ich významu a dôslednej analýze ich vplyvu na kvalitu právnej praxe.

SUMMARY

All That Glitters Is Not Gold and/or a Few Notes on One Neologism

The author deals with the impact of foreign legal terminology on the Slovak legal language. He puts the emphasis on the expression and/or which has been used more and more frequently in legal texts. The author analyses logical and semantic aspects of this expression, and he thinks about the logic of its use. Based on results of his analysis he expresses his opinion regarding problematic nature and redundancy of the said term. In the end, the author requires that the Slovak legal terminology should accept new terms and expressions only after unambiguous explanation of their meanings and after a thorough analysis of their impact on the quality of legal practice.

ZUSAMENFASSUNG

Es ist nicht alles Gold, was glänzt und/oder einige Bemerkungen zu einem Neuwort

Der Autor befasst sich im Artikel mit dem Einfluss der ausländischen Rechtsterminologie auf die slowakische Rechtssprache. Betont von ihm wird der Ausdruck und/oder, der in den Rechtstexten immer öfters vorkommt. Der Autor prüft die Logik und den Sinn dieses Ausdrucks und analysiert die Begründetheit seiner Anwendung. Aus dieser Analyse ergibt sich seiner Auffassung nach die problematische Beschaffenheit und Überflüssigkeit dieses Neuwortes. Am Ende seines Beitrags fordert er, neue Ausdrücke in der slowakischen Rechtsterminologie erst nach einer eindeutigen Klärung deren Bedeutung und einer konsequenten Analyse deren Einflusses auf die Qualität der Rechtspraxis, zu akzeptieren.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Preukázanie oprávnenia na zastupovanie účastníka v odvolacom konaní

V prípade, ak odvolanie podáva advokát v mene účastníka konania ako jeho zástupca bez toho, aby bolo preukázané jeho oprávnenie na zastupovanie spôsobom uvedeným v § 28 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ide o nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý možno odstrániť. Súd je povinný skúmať splnenie tejto procesnej podmienky v každom štádiu konania, t. j. aj v odvolacom konaní a ak nie je splnená, musí vyzvať účastníka na jej odstránenie. Uvedená zásada platí aj v prípade, ak odvolací súd plnomocenstvo, založené v spise pred podaním odvolania, nepovažuje za postačujúce na preukázanie zastupovania účastníka v konaní. Procesným dôsledkom neodstránenia tohto nedostatku je zastavenie konania.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 16/2009
zo dňa 20. januára 2010)

Dotknuté ustanovenia:

– § 24 a nasl., § 43, § 104, § 218, občianskeho súdneho poriadku

Navrhovateľka podaním doručeným okresnému súdu žiadala o dodatočné prejednanie novoobjaveného majetku v dedičskej veci po nebohej poručiťelke. Okresný súd jej podanie podľa § 43 ods. 2 OSP¹ odmietol z dôvodu, že podanie nemalo všetky náležitosti návrhu na začatie konania a navrhovateľka podanie napriek výzve súdu v celom rozsahu nedoplnila. Za prekážku konania, pre neodstránenie ktorej súd nemohol v konaní ďalej pokračovať, okresný súd považoval absenciu riadneho označenia dedičov po poručiťelke.

Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podal v mene navrhovateľky odvolanie jej advokát. Jeho odvolanie však krajský súd podľa § 218 ods. 1 písm. b) OSP² odmietol ako podané neoprávnenou osobou. Krajský súd bol toho názoru, že advokát nepreukázal oprávnenie zastupovať navrhovateľku v konaní. Plnomocenstvo na jej zastupovanie advokát nepripojil ani v odvolacom konaní, hoci ho na odstránenie tejto vady vyzval už okresný súd pred podaním odvolania v rámci prvostupňového konania. Podľa krajského súdu iba fotokópia plnomocenstva založená v spise, ktorá navyše neobsahuje označenie účastníkov konania a vec neidentifikuje predmetom konania, nespĺňa podmienky plnomocenstva vyplývajúce z § 24 a nasl. OSP.³

Podaným dovolaním navrhovateľka žiadala toto rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Navrhovateľka bola toho názoru, že ak odvolací súd považoval nedostatok plnomocenstva za nedostatok procesnej podmienky konania, mal sa po podaní odvolania pokúsiť takúto vadu odstrániť. Nestačí, že tak urobil súd prvého stupňa pred podaním odvolania (ktorý konanie nezastavil pre nedostatok plnomocenstva, ale z iných dôvodov), keďže odvolanie je samostatným procesným úkonom a predstavuje začiatok odvolacieho konania. Podľa navrhovateľky okrem toho krajský súd nesprávne dôvodil, že odvolanie bolo podané neoprávnenou osobou, pretože advokát ho podal v mene navrhovateľky a namietala, že zo žiadneho ustanovenia

1 § 43 ods. 1, 2 OSP:

„(1) Sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní.

V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať. Ak ide o podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania, odošle súd uznesenie do 60 dní od doručenia takéhoto podania.

(2) Ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania. Ak bolo podanie doplnené alebo opravené v celom rozsahu v súlade s uznesením podľa odseku 1 najneskôr do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o odmietnutí podania, o odvolaní proti tomuto uzneseniu môže podľa § 210a rozhodnúť súd, ktorý ho vydal“.

2 § 218 ods. 1 písm. b) OSP:

„Odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané niekým, kto na

odvolanie nie je oprávnený“.

3 § 24 OSP:

„Účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26, môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. V tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu; to neplatí, ak ide o zastúpenie podľa § 25“.

4 § 28 ods. 1 OSP:

„Zástupcovi, ktorého si účastník zvolil, udelí písomne alebo ústne do zápisnice plnomocenstvo buď pre celé konanie alebo len pre určité úkony“.

5 § 104 ods. 2 OSP:

„Ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví“.

6 § 211 OSP:

„(1) Ak súd prvého stupňa nesprávne postupoval podľa § 209 ods. 1, odvolací súd sám vyzve toho, kto podal odvolanie, aby doplnil chýbajúce náležitosti, a poučí ho o následkoch neodstránenia väd odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d). Vo veciach podľa § 120 ods. 2 odvolací súd odstraňuje vady odvolania tým, že sa obmedzí len na zistenie rozsahu, v akom sa rozhodnutie napáda. Odvolací súd sám odstráni vady pri doručovaní odvolania a výzvy podľa § 209a ods. 1 tak, že sám vykoná doručovanie. Odvolací súd rozhodne aj o návrhoch podľa § 138 ods. 1 vrátane tých, o ktorých nerozhodol súd prvého stupňa.“

občianskeho súdneho poriadku nevyplýva pre účastníka povinnosť preukázať súdu zastupovanie účastníka zaslaním originálu plnej moci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky je dôvodné. Uviedol, že skutočnosť, že zástupca je oprávnený konať za účastníka pred súdom, musí byť preukázaná, a to spravidla predložením písomného plnomocenstva. Podľa Najvyššieho súdu SR: „V prípade, ak odvolanie podáva advokát v mene účastníka konania ako jeho zástupca bez toho, aby bolo preukázané jeho oprávnenie k zastupovaniu spôsobom uvedeným v § 28 ods. 1 OSP,⁴ ide o nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý možno odstrániť. Súd je povinný skúmať splnenie tejto procesnej podmienky v každom štádiu konania, t. j. aj v odvolacom konaní a ak nie je splnená, vyzvať účastníka na jej odstránenie. Uvedená zásada platí aj v prípade, ak odvolací súd plnomocenstvo založené v spise pred podaním odvolania, nepovažuje za postačujúce na preukázanie zastupovania účastníka v konaní. Procesným dôsledkom neodstránenia tohto nedostatku je zastavenie konania (§ 104 ods. 2 OSP⁵ v spojení s § 211 OSP⁶)“.

V preskúmvanej veci advokát podal v mene navrhovateľky ako jej zástupca odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa. Písomné plnomocenstvo, ktoré by preukazovalo jeho oprávnenie za navrhovateľku pred odvolacím súdom konať, súčasne s odvolaním nepripojil. Keďže týmto úkonom uplatňovala procesné práva v konaní navrhovateľka a nie zástupca, podľa názoru Najvyššieho súdu SR bolo potrebné túto vadu považovať za odstrániteľný nedostatok podmienky konania a nie za jednu z podmienok prípustnosti odvolania. Najvyšší súd konštatoval, že súdy nižších stupňov boli aj v štádiu odvolacieho konania povinné postarať sa o odstránenie nedostatku plnej moci bez ohľadu na to, že pokus o odstránenie uvedeného nedostatku urobil už súd prvého stupňa pred podaním odvolania. Splnenie podmienky konania, vrátane nedostatku plnomocenstva, je totiž súd povinný skúmať osobitne v každom štádiu konania. Uvedená zásada platí aj vtedy, ak odvolací súd plnomocenstvo založené v spise nepovažuje za postačujúce na preukázanie zastupovania účastníka v konaní tak, ako tomu bolo v posudzovanej veci. Navyše, v danom prípade, hoci okresný súd vyzval navrhovateľku na odstránenie uvedeného nedostatku v rámci prvostupňového konania, konanie nezastavil pre jeho neodstránenie, ale podanie odmietol pre jeho vadu v zmysle § 43 ods. 2 OSP

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd SR dospel k záveru, že ak súd prvého stupňa navrhovateľku po podaní odvolania k odstráneniu nedostatku plnomocenstva nevyzval a odvolací súd, ktorý plnomocenstvo založené v spise nepovažoval za postačujúce, bez nápravy jeho pochybenia, odvolanie advokáta ako podané neoprávnenou osobou odmietol, ide o postup nesprávny, ktorým súdy nižších stupňov znemožnili navrhovateľke riadne uplatniť svoje práva v odvolacom konaní a teda odňali jej možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP⁷ Najvyšší súd preto napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd okrem toho konštatoval, že ak odvolanie podáva advokát v mene účastníka konania ako jeho zástupca bez toho, aby bolo preukázané jeho oprávnenie na zastupovanie účastníka spôsobom uvedeným v § 28 ods. 1 OSP, nejde o odvolanie podané neoprávnenou osobou v zmysle § 218 ods. 1 písm. b) OSP V takomto prípade totiž osoba, v odvolaní vystupujúca ako zástupca účastníka, neuplatňuje v konaní procesné práva vo vlastnom mene, ale procesnoprávny úkon robí za zastúpeného. Nedostatok preukázania plnomocenstva potom treba považovať za nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť; procesným dôsledkom jeho neodstránenia je zastavenie konania.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia.

*Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: Mgr. Zuzana Fabianová
advokátska koncipientka*

... pokračovanie poznámok

(2) Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa“.

7 § 237 písm. f) OSP: „Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom“.

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory zasadalo dňa 14. februára 2013 v Bratislave. Rokovanie viedol predseda SAK JUDr. Hrežďovič. Po odsúhlasení programu určili členovia P SAK za overovateľa zápisnice JUDr. Bajtoša.

Predseda SAK JUDr. Hrežďovič informoval predsedníctvo o Novoročnom stretnutí právnikov 10. januára 2013, ktoré bolo spojené s krstom knihy Advokát P. O. Hviezdoslav. Osobitne poďakoval JUDr. Kerecmanovi, na podnet ktorého komora knihu vydala. Vydanie knihy sa stretlo s veľmi pozitívnym ohlasom, krstom knihy podujatie získalo iný rozmer a charakter a komora sa vhodným spôsobom zviditeľnila.

o podujatí Právnik roka organizovanom Českou advokátskou komorou, na ktorom sa zúčastnil s JUDr. Chrenkovou a Mgr. Hellenbart. Vyzdvihol vysokú spoločenskú úroveň a noblesu, ako aj inšpiratívnosť tejto akcie; k pozitívno-právnym odvetviam pribudlo aj ocenenie za mladý počín advokátskeho koncipienta v oblasti ochrany ľudských práv.

o bežnom výkone činností v rámci funkcie predsedu SAK. Členovia P SAK **vzali na vedomie** informácie o súdnych konaniach vedených SAK, správu spoločnosti Legium s. r. o. o stave všetkých súdnych konaní.

V prítomnosti zástupkyň PR agentúry Devon prerokovalo predsedníctvo upravený návrh mediálnej kampane SAK a požiadalo agentúru o prepracovanie návrhov v zmysle pripomienok vyplývajúcich z diskusie členov P SAK.

Predsedníctvo sa venovalo akciám *Deň advokácie* a *Deň otvorených dverí SAK*. Na základe predložených návrhov vzoriek odznakov zástupkyňami agentúry **schválilo** vyhotovenie 200 ks odznakov s logom SAK, ako moderátorku večera Andreu Belányiovú a poverilo Mgr. Hellenbart vystúpiť v rámci Dňa otvorených dverí 10. apríla 2013 s prednáškou na tému *Advokácia v minulosti a dnes*.

Na základe uznesenia P SAK 70/1/2013 z 10. januára 2013 predložil JUDr. Kalata návrh uznesenia P SA o zmene

článku IX ods. 4 Skúšobného poriadku, ktorý členovia predsedníctva **schválili** (viď priložený Vestník, čiastka 31)

V rámci bodu o vzdelávacích podujatiach advokátskych koncipientov JUDr. Kalata navrhol a následne predsedníctvo **schválilo** nový termín seminára advokátskych koncipientov 1. ročníka v oblasti civilné právo na 2. – 5. mája v hoteli Sitno vo Vyhniciach a určilo za moderátorku JUDr. Chrenkovú.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie JUDr. Kerecmana o stave prác na Komentári k zákonu o advokácii a venovalo sa prípravám Konferencie advokátov 2013.

Predsedníctvo SAK **schválilo**

text poučenia na kandidátnej listine v nasledovnom znení: „Kandidáta navrhnete vpísaním **mena, priezviska a registračného čísla advokáta**. Navrhnuť môžete ktoréhokoľvek advokáta zapísaného v priloženom *Zozname advokátov*. Nemusíte navrhnuť vyznačený počet členov a náhradníkov. Ak navrhnete nižší počet, zostávajúce voľné riadky prečiarknite. Podpis sa musí nachádzať na každej strane kandidátnej listiny. **Podpis navrhovateľa na tejto strane ani na druhej strane nemusí byť osvedčený**. Návrhy, ktoré nespĺňajú tieto podmienky, sú neplatné. Kandidátna listina je platná iba na tomto tlačive.“

kultúrne predstavenie *Sanitárny deň* v Divadle Nová scéna s podaním čaše sektu po predstavení,

moderátora konferencie,

program konferencie advokátov.

Predsedníctvo ďalej **prerokovalo** ekonomické otázky, informácie odboru medzinárodných vzťahov, prehodnotilo stanoviská pracovnej skupiny pre veci advokátske na dopyty advokátov, žiadosti o zapísanie advokátskych koncipientov do zoznamu advokátskych koncipientov, o vykonanie zmien v zápisoch koncipientov v dôsledku zmeny zamestnávateľa a o vyčiarknutie zo zoznamu advokátskych koncipientov v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta, žiadosti advokátskych koncipientov o započítanie inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta; žiadosť o zrušenie rozhodnutia o pozastavení výkonu koncipientskej praxe, a rozhodovalo o pozastavení výkonu advokácie (resp. koncipientskej praxe), resp. o vyčiarknutí zo zoznamu advokátov (resp. zo zoznamu advokátskych koncipientov).

Zapísala –no–

Pýta(j)te sa predsedníctva

Aká bude dĺžka praxe advokátskeho koncipienta zapísaného prvýkrát do zoznamu advokátskych koncipientov vedeného komorou pred 1. januárom 2013?

Podľa spoločnej správy výborov Národnej rady SR dôvodom takejto dikcie prechodného ustanovenia § 82b ods. 2 bolo stanoviť jednoznačné znenie prechodného ustanovenia vo

vzťahu k dĺžke koncipientskej praxe koncipientov zapísaných do príslušného zoznamu do 31. decembra 2012 tak, že v týchto prípadoch bude povinná prax advokátskeho koncipienta trvať tri roky. Z uvedeného s ohľadom na gramatický význam slovného spojenia „... zapísaný do zoznamu advokátskych koncipientov do 31. decembra 2012...“ vyplýva, že trojročná prax na zápis do zoznamu advokátov sa bude týkať jednak všetkých, ktorí boli prvýkrát zapísaní do zoznamu advokátskych koncipientov pred nadobudnutím účinnosti novely tohto zákona zákonom č. 335/2012 Z. z. a jednak všetkých, ktorí už trojročnú podmienku praxe advokátskeho koncipienta splnili pred nadobudnutím účinnosti novely tohto zákona zákonom č. 335/2012 Z. z.

●
Musia denný výkaz praxe advokátskeho koncipienta viesť advokátski koncipienti zapísaní do zoznamu pred 1. januárom 2013?

Výkaz praxe musia viesť aj advokátski koncipienti, ktorí boli do zoznamu zapísaní pred 1. januárom 2013. Vedú ho za obdobie od 1. januára 2013, počas zápisu v zozname advokátskych koncipientov, do úspešného absolvovania advokátskej skúšky. Komora v súlade s uznesením predsedníctva SAK č. 16/11/2012 zo 6. decembra 2012, ktorým sa stanovuje rozsah a podmienky účasti advokátskeho koncipienta na súdnych pojednávaniach a podrobnosti v súvislosti s vedením výkazu praxe advokátskeho koncipienta č. 16/11/2012 zo 6. decembra 2012, uverejnila vzorový dokument denného výkazu praxe advokátskeho koncipienta s cieľom jeho jednoduchej a rýchlej distribúcie na webovom sídle komory pod odkazom www.sak.sk/blox/cms/sk/adv/doc/59/41/80/_event/open.

●
Musia odovzdať denný výkaz praxe advokátskeho koncipienta aj advokátski koncipienti, ktorí chcú vykonať advokátsku skúšku v jarnom termíne 2013?

Advokátsky koncipient, ktorý doručí žiadosť o vykonanie advokátskej skúšky po 1. januári 2013, má povinnosť viesť denný výkaz koncipientskej praxe do dňa podania prihlášky a priložiť ho k prihláške na advokátsku skúšku.

Aké má byť postavenie advokátskeho koncipienta pri jeho účasti na minimálnom počte súdnych pojednávanií, ktorých sa má advokátsky koncipient zúčastniť podľa § 62 a ods. 4 zákona o advokácii?

Z hľadiska praktickej prípravy je prioritou aktívna účasť v rámci substitučného zastúpenia školiteľa. Ak to nie je možné, v druhom rade ideálnym riešením je spolupráca s inou kanceláriou so sporovou agendou a vyslanie na sťaž do tejto kancelárie. Ak nie je možný ani jeden z týchto spôsobov, postačuje v záujme vykonateľnosti právnej povinnosti aj účasť na pojednávaní, na ktorom ako zástupca účastníka konania nevystupuje školiteľ advokátskeho koncipienta ani advokát spolupracujúci na účely zabezpečenia účasti advokátskeho koncipienta na súdnych pojednávaniach. Vo výkaze praxe sa uvádza súd, na ktorom sa pojednávanie uskutočnilo, spisová značka, dátum a čas pojednávania. Zodpovednosť za prípravu advokátskeho koncipienta nesie vždy školiteľ, ktorý je povinný zabezpečiť mu účasť na pojednávaniach v primeranom rozsahu.

●
Musí viesť výkaz praxe aj advokátsky koncipient, ktorý už splnil podmienku trojročnej praxe podľa starého predpisu, a navyše už aj absolvoval skúšku?

Denný výkaz praxe advokátskeho koncipienta je vyhotovovaný za účelom preukázania praxe a je jednou z podmienok na vykonanie advokátskej skúšky. V prípade úspešného absolvovania advokátskej skúšky koncipient už nemusí viesť denný výkaz praxe advokátskeho koncipienta.

POZVÁNKA Šachový turnaj

SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA
NADÁCIA SLOVENSKEJ ADVOKÁCIE
v spolupráci s odbornými partnermi
a šachovým klubom ŠK Slovan Bratislava

organizujú odborný seminár pri príležitosti prijatia prvého zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii

a

VI. ročník medzinárodného šachového turnaja ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA

Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu

26. a 27. apríla 2013

vo veľkej zasadačke SAK, Kolárska 4, v Bratislave

Účastníkmi môžu byť advokáti, prokurátori, sudcovia, notári, exekútori, advokátski koncipienti, čakatelia, študenti právnických fakúlt a iné právnické povolania a pozvaní hostia. Právo účasti majú registrovaní aj neregistrovaní šachisti.

Počet účastníkov je ohraničený organizačnými možnosťami usporiadateľa. **Prihlášky posielajte do 15. apríla 2013.**

Kontakt: **Katarína Marečková**, tel: 02/204 227 28, fax: 02/529 61 554, e-mail: mareckova@sak.sk.

Záujemcov, ktorí sa na turnaji zúčastnia prvýkrát, prosíme pripojiť k prihláške **doklad o právnickom vzdelaní, resp. o štúdiu na právnickej fakulte**. Formulár prihlášky a propozície nájdete na www.sak.sk

Advokácia v spomienkach advokátov

V priestoroch historickej budovy Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici sa 8. marca 2013 konala milá udalosť – krst nevšednej a významnej knihy *Advokácia v spomienkach advokátov*. Zišlo sa tu viac ako 50 advokátov z celého Slovenska, ktorých profesionálne životopisy a osudy naplnili obsah publikácie. Dielo tak bolo slávnostne uvedené do verejného života.

Podujatie svojou účasťou poctili aj primátor Banskej Bystrice pán Gogola, podpredseda Českej advokátskej komory pán Poledník, predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici pán Ďurica, krajský prokurátor pán Bedlovič a prodekan Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici pán Kypta.

Príjemnú atmosféru navodil úvodným slovom predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Ľubomír Hreždovič. Prejavil radosť z toho, že kniha sa krstí v jeho rodnom meste a vysvetlil zrod myšlienky vydať knihu: „Slovenská advokátska komora v snahe uchovať spomienky na začiatky advokácie na Slovensku prišla s myšlienkou osloviť starších kolegov, aby porozprávali svoje životné príbehy formou štruktúrovaného rozhovoru. V spolupráci so Slovenským syndikátom novinárov bolo oslovených 61 advokátov z jednotlivých regiónov Slovenska tak, aby boli zastúpené všetky bývalé advokátske poradne. Redaktori sa vybrali za každým respondentom do terénu a výsledkom ich rozhovorov je unikátne dielo, ktoré priblíži čitateľom, aká bola a je advokácia a vzťahy medzi ad-

Podujatie sa uskutočnilo v priestoroch historickej budovy Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici.

Prvý rad zľava: Peter Kubínyi, podpredseda Slovenského syndikátu novinárov, prodekan Právnickej fakulty UMB Banská Bystrica Pavel Kypta, Anton Blaha, primátor mesta Banská Bystrica Peter Gogola, predseda SAK Ľubomír Hreždovič a Vilma Slopovská

vokátni a klientmi za prvej republiky, počas socializmu, pred nežnou revolúciou i po nej.“

Prvý impulz na zmapovanie novodobých dejín advokácie vznikol v pracovnej komisii pre históriu advokácie SAK, kde jej člen JUDr. Anton Blaha oživil staršiu myšlienku zozbierať spomienky advokátov. V krátkom príhovore zdôraznil: „Kniha je prvým autorským počinom tohto druhu počas existencie novodobej slovenskej advokácie. Je to kniha o hodnotách, význame a zmysle nášho povolania, ktorá je dôkazom vzácnosti a múdrosti bardov slovenskej advokácie. Predznačuje, že povolanie je poslaním a darom, umožňuje stáť na strane tých, ktorí to potrebujú, umožňuje nachádzať pravdu a zmysel, pre ktorý advokáti študovali a pre ktorý stále žijú.“

Predseda komisie JUDr. Peter Kerecman vo vystúpení poukázal na to, že najťažší bol výber respondentov. Rozsah knihy bol limitovaný a priestor nemohli dostať všetci, ktorí by si to zaslúžili. Vyjadril presvedčenie, že kniha bude mať pokračovanie, v ktorom nájdu miesto ďalší kolegovia. Príhovor ukončil slovami: „Verím, že Advokácia v spomienkach advokátov povzbudí spolupatričnosť medzi advokátmi, stane sa nielen trvalou spomienkou na časy v advokácii, ktoré sme my, mladší, nezažili, ale ostane aj prejavom našej úcty všetkým, ktorých prežili.“

Na krste knihy sa zúčastnili aj novinári, ktorí realizovali rozhovory. Za všetkých sa prihovoril podpredseda Slovenského

*Symbolicky paragrafmi pokrstila knihu
Vilma Slopovská (v strede), vľavo predseda SAK
Lubomír Hreždovič, vpravo Peter Kerecman*

Na krste knihy sa za všetkých novinárov, ktorí realizovali rozhovory s advokátmi, prihovoril podpredseda Slovenského syndikátu novinárov Mgr. Peter Kubínyi

JUDr. Anton Blaha, člen pracovnej komisie pre históriu advokácie SAK (vľavo) a JUDr. Ľubomír Hreždovič, predseda Slovenskej advokátskej komory

syndikátu novinárov Peter Kubínyi slovami: „Tisíc strán pre advokátov – aj takto by sa dala zhrnúť práca kolegov, novinárov na publikácii o osudoch advokátov, ale bolo by to príliš zjednodušujúce. Pretože ani v novinárčine nie je strana ako strana, dôležité je, o čom píšeme. Projekt Slovenskej advokátskej komory mal čím obohatiť aj nás. Medzi advokátmi a novinármi totiž nejestvuje žiaden pomyselný múr, naopak, tieto povolania majú k sebe veľmi blízko a osudy advokátov a novinárov boli rovnako v minulosti aj dnes veľmi podobné.“

Vzácnu publikáciu symbolicky paragrafmi pokrstila dáma, ktorú – ako sama povedala – advokáti prijali za svoju. Dlhé roky mala pod palcom matriku komory a všetkých vtedy činných advokátov poznala osobne. Pani Vilma Slopovská zažehlala knižku, aby si našla dôstojné miesto v knižniciach advokátov a zároveň aj v srdciach čitateľov rozhodnutých zalistovať v spomienkach všetkých, ktorí pomohli uchovať spomienky pre ďalšie generácie advokátov.

Podujatie bolo vzácné nielen preto, že kniha sa vydala na cestu za čitateľmi, ale najmä preto, že mnohí kolegovia, ktorí pôsobili v advokácii či už v časoch socializmu, v časoch formovania novodobej advokácie v deväťdesiatych rokoch či v dobe súčasnej mali možnosť stretnúť sa, zaspomínať, poosmiať sa nad vlastnými príhodami spojenými s každodennou advokátskou praxou, zamyslieť sa nad smerovaním advokácie v budúcnosti a stráviť čas s priateľmi, ktorých nevi-

S kolegami si na časy minulé zaspomínali najstarší hostia z Banskej Bystrice JUDr. Čendula (vľavo) a JUDr. Lovrant

deli desaťročia a ktorí napriek tomu tvoria neoddeliteľnú súčasť ich profesijných či osobných životov. Spomienky by nemali upadnúť do zabudnutia, treba vedieť, aká bola minulosť, čím môže súčasníkov poučiť, k čomu vyzývať a pred čím zasa varovať.

Na záver patrí poďakovanie všetkým, ktorí do knihy prispeli spomienkami a sprístupnili kolegom svoj pohľad na minulosť advokácie a najmä predsedníctvu Slovenskej advokátskej komory, ktoré vydanie tejto knihy podporilo.

Každý, kto si nájde čas začítať sa do riadkov knihy, sa nepochybne dozvie rôznofarebné informácie o starších kolegoch, o ich práci a názoroch na výkon advokácie kedysi a dnes. Knižku si môže v kancelárii komory kúpiť každý, kto má o novodobé dejiny povolania záujem.

-no-

Foto Vladislav Zigo

**Knižku možno kúpiť v Infocentre
Slovenskej advokátskej komory
na Kolárskej ulici v Bratislave.**

Iniciátor vydania publikácie
Peter Kerecman

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Spolupráca s klientom – predloženie vyjadrenia súdu

- 1.) Advokát, ktorý nespolupracuje so svojím klientom a súdu nepredloží požadované vyjadrenie, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 6 Advokátskeho poriadku SAK.
- 2.) Advokát, ktorý nereaguje včas na výzvu SAK vyjadriť sa k sťažnosti klienta, napriek tomu, že túto výzvu riadne prevzal, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 28 ods. 4 zákona o advokácii.

Rozhodnutie IV. disciplinárneho senátu zo 7. apríla 2011, sp. zn. DS IV.-74/10:2042/2010

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1^a a § 28 ods. 4² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení
- § 6 Advokátskeho poriadku SAK³ zo dňa 16. júna 2010 v platnom znení

Rozhodnutím IV. disciplinárneho senátu zo 7. apríla 2011, sp. zn. DS IV.-74/10:2042/2010 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zák. o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 a 28 ods. 4 zákona o advokácii,

tým, že

- 1.) nespolupracoval so svojím klientom, ktorého zastupoval v konaní o náhradu škody vedenom na okresnom súde a súdu nepredložil požadované vyjadrenie,
- 2.) na výzvu predsedu Revíznej komisie SAK zo 17. 6. 2010, ktorú prevzal dňa 25. 6. 2010, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľa, takto nespravil ani po urgencii zo dňa 6. 9. 2010 a ani do podania návrhu na začatie disciplinárneho konania 15. 11. 2010, ale až dňa 27. 1. 2011,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške dvojnásobku minimálnej mzdy, t. j. **634 eur**, ktorú bol povinný zaplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii v spojení s § 42 ods. 2 Disciplinárneho poriadku SAK bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet Slovenskej advokátskej komory paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške **317 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda Revíznej komisie SAK podal dňa 15. 11. 2010 Disciplinárnej komisii SAK návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutky popísané vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený sa k návrhu na začatie disciplinárneho konania vyjadril tak, že s ohľadom na jeho pracovnú zaneprázdnenosť nemohol vyhovieť žiadosti sťažovateľa o poskytnutie právnych služieb, a preto mu odporučil iného advokáta a keďže sa s kolegom nevedel dohodnúť, napokon s ohľadom na jeho vek a zdravotný stav ho sťažovateľ presvedčil, aby mu poskytol právnu pomoc. V rámci poskytovania právnej pomoci sťažovateľovi pre jeho údajnú nespoluprácu sa nemohol disciplinárne obvinený objektívne vyjadriť k tvrdeniam protistrany v konaní vedenom na okresnom súde. S tvrdeniami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti, že s ním nemohol komunikovať, nesúhlasil, aj keď bolo pravdou, že od 1. 1. 2010 zmenil sídlo svojej advokátskej kancelárie, o čom však informoval nielen klientov, ale aj všetky inštitúcie. Za nereagovanie na výzvu predsedu Revíznej komisie SAK sa v podanom vyjadrení písomne ospravedlnil, pričom uviedol, že tak neurobil preto, že by podceňoval a ignoroval význam a dôvodnosť postupu orgánov SAK, avšak s ohľadom na skutočnosť, že advokáciu vykonáva sám, nemá k dispozícii žiadny pomocný personál, je, žiaľ, pod vážnym časovým tlakom pri organizácii svojho pracovného času a času, ktorý venuje najmä svojej rodine.

Disciplinárny senát vec prerokoval na pojednávaní dňa 7. 4. 2011 v neprítomnosti disciplinárne obvineného a na základe vykonaných dôkazov (predovšetkým návrh na začatie disciplinárneho konania, vyjadrenie disciplinárne obvineného, vyjadrenie sťažovateľa a ďalšie listinné dôkazy) mal za jednoznačne preukázané, že disciplinárne obvinený sa dopustil skutkov tak, ako boli popísané v návrhu na začatie disciplinárneho konania a tieto skutky právne kvalifikoval ako disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii s poukazom na porušenie § 18 ods. 1 a § 28 ods. 4 zákona o advokácii a § 6 Advokátskeho poriadku SAK.

Po vyslovení záveru o disciplinárnom previnení senát dôsledne a zo všetkých potrebných hľadísk vyhodnotil všetky okolnosti posudzovaného prípadu, rozsah a povahu porušenej povinnosti, spôsob konania, následok a mieru zavinenia, ako aj na osobu disciplinárne obvineného, ktorý sa dosiaľ nedopustil žiadneho disciplinárneho previnenia. Na základe uvedeného senát dospel k záveru, že v prípade disciplinárne obvineného v rámci individuálnej prevencie je najvhodnejšie uloženie disciplinárneho opatrenia podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii – peňaznej pokuty vo výške dvojnásobku minimálnej mzdy, t. j. 634 eur a zároveň disciplinárne obvinenému uložil povinnosť nahradiť paušálne trovy disciplinárneho konania v súlade s § 57 ods. 5 zákona o advokácii.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“

2 § 28 ods. 4 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný na požiadanie komory bezodkladne vyjadriť sa o obsahu sťažnosti alebo iného obdobného podania v rámci konania, ktoré proti nemu v súlade s týmto zákonom a predpismi komory vedie komora na podnet iného, a poskytnúť jej potrebné vysvetlenie a požadovanú spisovú dokumentáciu“.

3 § 6 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát je povinný

- a) riadne a včas písomne informovať klienta, ako postupuje pri vybavovaní veci a posielat klientovi všetky písomnosti, z ktorých pre klienta vyplývajú práva a povinnosti, ak sa s klientom písomne nedohodne inak,
- b) starostlivo zaobchádzať s dokladmi, ktoré mu klient zveril, alebo ktoré za klienta počas poskytovania právnej služby prevzal,
- c) písomne odpovedať na písomné dopyty klienta súvisiace s poskytovaním právnych služieb“.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

Dňa 7. februára 2013 sa zástupcovia Slovenskej advokátskej komory, JUDr. Popovec, Mgr. Bužek a Mgr. Lackovičová zúčastnili na zasadnutí Stáleho výboru CCBE vo Viedni, ktoré bolo prvé pod vedením gréckeho predsedu, Evangelosa Tsouroulisa.

Výbor CCBE pre vzdelávanie informoval o aktuálnom štádiu návrhu novely smernice o uznávaní kvalifikácií, ktorú Európskemu parlamentu predložila Európska komisia. Výbor Európskeho parlamentu pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa prijal niektoré zmeny návrhu, ktoré zohľadnili aj výhrady CCBE a v máji by sa mal návrh dostať do prvého čítania.

Smernica 2005/36/ES sa vzťahuje na odborníkov, ktorí chcú vykonávať to isté povolanie v inom členskom štáte. Ak sú rozdiely v náplni daného povolania v jednotlivých členských krajinách také veľké, že sa vyžaduje absolvovanie úplného programu vzdelávania a odbornej prípravy v hostiteľskom štáte na kompenzáciu týchto nedostatkov, ak o to odborník požiada, hostiteľský členský štát by mu mal udeliť čiastočný prístup. Museli by však byť splnené tri podmienky: úplný prístup už bol predtým odmietnutý, žiadateľ je v domovskom členskom štáte plne kvalifikovaný a nesmelo by ísť o profesiu, na ktorú sa vzťahuje automatické uznávanie. Rozdiely v náplni jednotlivých povolaní v rôznych členských štátoch by však mali byť posudzované v každom jednotlivom prípade a odmietnutie by mohol vydať len príslušný orgán z dôvodu všeobecného záujmu.

Z pohľadu advokácie je významné, že by sa novelizovaná smernica mala vzťahovať nielen na plne kvalifikovaných advokátov, ale aj na advokátskych koncipientov, ktorí majú záujem vykonávať povinnú prax v zahraničí. Otázka umožnenia praxe v zahraničí a jej uznania v domovskom štáte vyvstala v súvislosti so známym prípadom Morgenbesser. Súčasný znenie smernice vytvára určitú neistotu, pretože neposkytuje dostatočné procedurálne garancie, keď sa absolvent uchádza o prax v zahraničí (na ktorý orgán je potrebné podať žiadosť, dĺžka rozhodovania, súdne preskúmanie rozhodnutia). Nerieši ani otázku, ako sa má domovský štát vysporiadať so započítaním tejto praxe. Kým Komisia vo svojom návrhu hovorí iba o platenej praxi, ktorá by mala byť uznaná v domovskom štáte automaticky, CCBE podporuje názor Európskeho parlamentu, že smernica by sa mala týkať nielen platenej praxe, ale aj neplatenej stáží. Prax by nemala byť uznaná a započítaná automaticky, ale mala by podliehať celkovému zhodnoteniu vedomostí a zručností, ktoré žiadateľ o uznanie praxe nadobudol.

Smernica by sa mala vzťahovať aj na notárov. V prípade žiadostí o uznanie kvalifikácie na účely usadenia by členské štáty mali mať možnosť uložiť povinnosť vykonať skúšky ne-

vyhnutnej spôsobilosti alebo stanoviť adaptačné obdobie, aby sa predišlo akejkoľvek diskriminácii pri vnútroštátnych postupoch výberu a nominácie kandidátov. Takíto notári by však nemali mať právo vyhotovovať verejné listiny a vykonávať ostatné činnosti overovania, ktoré si vyžadujú pečať hostiteľského členského štátu.

Delegácie schválili návrh stanoviska CCBE k vytvoreniu Úradu európskeho prokurátora (EPPO). Vytvorenie EPPO je v programe EÚ dôležité a cieľ tohto úradu – zvýšenie ochrany finančných záujmov EÚ – je cieľ legitímny. Avšak vytvorenie takéhoto orgánu (s potenciálne rozsiahlymi vyšetrovacími a donucovacími oprávneniami) by malo byť založené na dôkladnom zvážení všetkých aspektov, vrátane otázky, či je EPPO potrebný, a či by vytvorenie úradu bolo v súlade s princípmi proporcionality a subsidiarity. Podľa názoru CCBE nedostatky pri riešení finančných podvodov a trestných činov súvisiacich s čerpaním eurofondov sú skôr výsledkom slabého fungovania existujúcich európskych a národných agentúr, než nevyhnutnosti vytvorenia EPPO. Vhodnejšou alternatívou by bolo racionálnejšie a efektívnejšie využitie už existujúcich inštitúcií (Eurojust, OLAF, Europol...). O vytvorení EPPO by bolo vhodnejšie uvažovať až po vytvorení účinných nástrojov na ochranu práv jednotlivcov v trestných konaniach a zavedení všeobecne akceptovaných pravidiel zbierania a prípustnosti dôkazov. Oba tieto ciele sú zatiaľ v nedohľadne.

CCBE informovala o stave rokovaní o registri transparentnosti, ktorý občanom poskytuje priamy a jednotný prístup k informáciám o tom, aké subjekty ovplyvňujú rozhodovacie procesy EÚ, koho záujmy zastupujú a aké finančné prostriedky investujú do týchto činností. V priebehu tohto roku budú vydané usmernenia o budúcnosti tohto inštitútu založeného Európskou komisiou a Európskym parlamentom. Hoci mnoho strán zúčastnených na rokovaní by prijalo povinný zápis do registra, tento model nemá oporu v Zmluve o fungovaní EÚ. Vedúci útvaru Komisie pre transparentnosť vidí riešenie skôr vo vytvorení spoločnosti založenej na dobrej viere a v zavedení praktických opatrení, vďaka ktorým by bolo de facto nevyhnutné pre lobistov zapísať sa do registra. CCBE vyslovila obavy o ochranu mlčanlivosti advokátov. Možným riešením by bolo zaviesť tzv. „príkaz mlčanlivosti“: ak by mal advokát dôvodné obavy, že odhalenie klientovho mena by predstavovalo podstatné riziko pre neho alebo klienta, mohol by požiadať Komisiu o príkaz mlčanlivosti, ktorá by ho od povinnosti oznámiť meno do Registra transparentnosti oslobodila. Rovnako má CCBE výhrady k oprávneniu Európskej komisie udeľovať sankcie, čo by zasahovalo do samosprávneho charakteru advokácie. Komisia preto uvažuje, že by pri rozhodovaní zvažovala aj stanovisko príslušnej stavovskej organizácie.

Výbor pre trestné právo informoval o výhradách voči niektorým častiam návrhu smernice o práve na prístup k advokátovi a o práve informovať tretiu stranu o pozbavení slobody. CCBE nesúhlasí so zavedením výnimiek, v ktorých by styk klienta so jeho advokátom nepodliehal dôvernosti. Dočasné derogovanie od práva na prístup k advokátovi je prijateľné,

len ak by to bolo v záujme odvrátenia vážnych následkov pre život, slobodu alebo fyzickú integritu osoby a ak by o ňom rozhodoval nezávislý súd. Podozrivý by mal byť písomne upozornený na možnosť odmietnutia práva na prístup k advokátovi a na dôsledky tohto odmietnutia. Smernica by sa mala vzťahovať na celý proces od upovedomenia osoby o tom, že je podozrivá alebo obvinená zo spáchania trestného činu až do uzavretia procesu, bez ohľadu na to, či je osoba pozbavená slobody. Diskusia o návrhu smernice by mali byť ukončené v prvom polroku 2013.

Výbor CCBE pre korporátnu zodpovednosť avizoval potrebu vypracovania usmernení v tejto oblasti pre advokátov,

keďže podľa kritérií Európskej komisie v stratégii na roky 2011 – 14 sa korporátna zodpovednosť vzťahuje aj na advokátske firmy a komory. Mnohé zásady zodpovednosti sú obsiahnuté v zákonoch, interných pravidlách komôr a etických kódexoch, ale Výbor bude hľadať práve oblasti, v ktorých sú zatiaľ medzery. Podobne sa bude výbor pre korporátnu zodpovednosť zaoberať aj rodovou rovnosťou v advokátskych firmách i komorách, keďže najmä v západných krajinách je advokácia stále oblasťou s tradičnou dominanciou mužov.

Mgr. Lucia Lackovičová

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 1-2/2013 českého *Bulletinu advokacie*

Úvodník čísla venuje predseda Českej advokátskej komory JUDr. Martin Vychopeň situácii v českej advokácii. Akcentuje skutočnosť, že počet advokátov presiahol hranicu 10 000 advokátov a počet advokátskych koncipientov je 3 500. Za problém však považuje pôsobenie subjektov poskytujúcich právne služby bez oprávnenia. Upozorňuje tiež na skutočnosť, že podobne ako na Slovensku, kde je plánovaná riadna Konferencia advokátov v dňoch 14. – 15. júna 2013, aj v Českej advokátskej komore sa bude v roku 2013 konať Snem 11. októbra 2013.

V rámci **Aktualít** prináša Bulletin advokacie obzretie sa za galavečerom Právnik roka 2012 a uverejňuje laureátov cien sv. Yva v jednotlivých kategóriách.

Časť **Z advokácie** obsahuje stanovisko výboru pre odbornú pomoc a ochranu advokátov z 5. decembra 2012, sp. zn. 440/VOPOZA/12-Vesp./41, podľa ktorého je spornou právnou otázkou, kde možno pripustiť pochybenie úradného orgánu (v zmysle ustanovenia čl. III ods. 4 písm. b1) rokovacieho poriadku výboru), ak je advokát opatrením súdu určený jedným zo spoločných splnomocnencov poškodených v trestnom konaní a pokiaľ je zjavné to, že všetky náklady spojené s výkonom jeho právnej služby v podobe zastupovania poškodených v celom trestnom konaní mu budú uhradené v zmysle § 151 ods. 1 Trestného poriadku, ako náklady nevyhnutné k vykonaniu trestného konania, následne je advokátovi priznaná a uhradená značná záloha na takúto právnu službu a v konečnom dôsledku je jeho návrh na priznanie odmeny a náhrady hotových výdavkov zamietnutý súdmi všetkých stupňov s následnou hrozbou vymáhania uhradených záloh ako bezdôvodného obohatenia, hoci právna služba bola riadne poskytnutá a hotové výdavky advokáta vynaložené.

Podľa rozhodnutia kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 9. septembra 2012, sp. zn. K 76/2011 je kárnym previnením, ak advokát po splnení podmienok zmluvy o úschove vykoná prevod až s oneskorením a ak včas nesplní záväzok na náhradu nákladov právneho zastúpenia advokátom.

V rubrike **Z Európy** číslo obsahuje pohľad na Všeobecné obchodné podmienky v Nemecku tak pohľadom do minulosti ako aj s pohľadu perspektív v budúcnosti.

Vo výbere z judikatúry je obsiahnutý rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 30. novembra 2011, sp. zn. 22 Cdo 3766/2011 k dohode, ako spôsobu riešenia záležitostí podielových spoluvlastníkov a procesným a hmotnoprávnym aspektom vysporiadania podielového spoluvlastníctva v širšom zmysle, rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 16. mája 2012, sp. zn. 31 Cdo 717/2010 k zmluvnému úroku z omeškania, rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 15. augusta 2012, sp. zn. 33 Cdo 4276/2010 k zvýšeniu ceny diela na základe zmluvy uzavretej len s jedným z manželov a rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 28. marca 2012, sp. zn. 21 Cdo 4394/2010 ku konkurenčnej doložke dojednanej pracovnou zmluvou.

Časť čísla venovaná **odbornej literatúre** prináša recenzie publikácií, knihy *Zákon o advokácii. Komentár* (Jaroslav Svejkovský, Martin Vychopeň, Ladislav Krym, Aleš Pejchal a kol.), knihy *E-government v České republice. Právní a technologické aspekty* (Pavel Mates, Vladimír Smejkal), knihy *Právní subjektivita* (Róbert Pelikán), knihy *Občianske právo hmotné* (Peter Vojčík a kol.), knihy *Praktikum civilního procesu* (Klára Hanuláková, Jana Křiváčková, Renáta Šínová), knihy *Ochrana před nečinností veřejné správy* (Kateřina Frumarová), knihy *Cizinecké právo* (Pavel Čižinský a kol.), knihy *Smluvní vztahy výstavbových projektů* (Lukáš Klee).

Výber z iných odborných periodík obsahuje excerpty z článkov uverejnených v iných periodikách, článku *Mediá-*

cia ako nový zákonný spôsob mimosúdneho riešenia civilných sporov (autor Mgr. Libor Ulovec), uverejneného v periodiku Právnický rádce č. 8/2012, s. 21 – 24, článku *Nájom a spol. alebo načo je výprosa či pacht* (autor JUDr. Petr Čech, PhD., LL.M.), uverejneného v periodiku Právnický rádce č. 9/2012, s. 16 – 17, článku *Fotografie ako súčasť osobného spisu žiaka* (autori JUDr. Eva Janečková a JUDr. Václav Bartík), uverejneného v periodiku Právo a rodina č. 9/2012, s. 6 – 8, článku *Ochrana vlastníckeho práva so zreteľom k inštitútu dobrej viery. Duplicita vlastníctva* (autorka JUDr. Jana Bílková), uverejneného v periodiku Právnický rozhledy č. 15-16/2012, s. 528–531, článku *O akciách s rozdielnou váhou hlasov v budúcom českom akciovom práve*, uverejneného v periodiku Obchodně-právní revue č. 7-8/2012, s. 193 – 196.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc.

K rozlišovaniu medzi tzv. subjektívnou a objektívnou zodpovednosťou

Autor v príspevku reaguje na rozsudok 25 Cdo 2533/2007 z 29 septembra 2009, v ktorom Najvyšší súd Českej republiky dospel k záveru, že zodpovednosť za škodu spôsobenú advokátom v súvislosti s výkonom advokácie vychádza zo zodpovednosti bez zreteľa na zavinenie, teda z objektívnej zodpovednosti. Účelom príspevku je vyjasniť základnú otázku povahy zodpovednosti advokáta za škodu. Autor sa venuje významu zodpovednosti za zavinenie, najmä v kontexte zodpovednosti advokáta, účelu deliktuálneho práva, resp. deliktuálnej zodpovednosti, relevantným faktorom pre stanovenie miery prísnosti zodpovednosti, zavineniu a nebezpečnosti konania, rozdielom medzi objektívnou a subjektívnou zodpovednosťou, ich použitiu, ako aj otázke prevencie. Zaoberá sa výkladom samotného ustanovenia § 24 českého zákona o advokácii upravujúceho zodpovednosť advokáta za škodu. V závere autor upozorňuje na pochybenia, ktoré má podľa jeho názoru vyššie citovaný rozsudok Najvyššieho súdu ČR a navrhuje legislatívne riešenie vo vzťahu k § 24 českého zákona o advokácii.

RNDr. Ing. Jiří Peterka, Mgr. Jan Podaný

Problematika podania na súd prostredníctvom dátovej schránky

Účelom príspevku je zhrnúť hlavné argumenty používania dátových schránok a navrhnuť základné obrysy možného riešenia súčasnej nejasej situácie okolo aplikácie legislatívy upravujúcej používanie dátových schránok pri podaniach na súd vrátane stanovenia podmienok aplikácie tzv. fikcie elektronického podpisu. Upozorňujú na zdroj problémov, ktorým je aplikácia ustanovení zákona č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonoch a autorizovanej konverzii, ktoré neriešia rad praktických situácií. Po analýze procesu použitia dátových schránok a realizácii podaní, rekapitulujú, za splnenia ktorých kumulatívnych podmienok je možné vyvodiť fikciu podpisu na odoslanom dokumente. Ako riešenie výkladových a praktických problémov navrhujú právnu úpravu fikcie podpisu zo zákona vypustiť.

JUDr. Zdeněk Jankovský ml.

Žalobné návrhy vo veciach nárokov podľa zákona č. 82/1998 Sb.

Jadrom príspevku je podľa autora dospieť k podobe žalobného návrhu, ktorým sa začína občianskoprávne konanie o nárokoch podľa zákona č. 82/1998 Sb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, so zreteľom k možnosti kumulácie nároku na náhradu škody s právom na primerané zadosťučinenie za vzniknutú nemajetkovú ujmu. Autor sa zaoberá povahou žalôb kompenzačnými dôvodmi, spôsobmi kompenzácie, žalobnými tvrdeniami, žalobnými návrhmi, to všetko s ohľadom na právnu úpravu zákona č. 82/1998 Sb. V závere konkretizuje nedostatky v právnej úprave zákona č. 82/1998 Sb. a predkladá odporúčania *de lege ferenda*.

JUDr. Jiří Straka

Ako je to skutočne s „adresnými“ závermi písomznaleckých posudkov

Autor príspevku reaguje na príspevok PhDr. Jiřího Závora, publikovaný v čísle 11/2012 Bulletinu advokacie s názvom *Adresné závery znaleckých posudkov určujúcich pravosť podpisu*. Aplikácia názorov PhDr. Jiřího Závora, s ktorými autor nesúhlasí, by podľa jeho názoru mohla v praxi viesť k procesnému chaosu v rámci dokazovania v konaní. Upozorňuje na skutočnosť, konštatovanú v samotnom pôvodnom článku, že PhDr. Jiří Závora nie je znalcom v odbore písomznalectvo a upozorňuje na rozdiel medzi odborom písomznalectvo a odborom kriminalistika – expertíza ručného písma.

JUDr. Tomáš Vacík, JUDr. Karel Paleček

Na základe akých právnych skutočností dochádza (ešte) k prevodu činností alebo úloh zamestnávateľa podľa § 338 a nasl. Zákonníka práce

Článok v úvode upozorňuje na skutočnosť, že jeho ambíciou nie je zaoberať sa prevodom činností alebo úloh zamestnávateľa podľa § 338 a nasl. Zákonníka práce (českého) komplexne, ale poukázať na možné výkladové problémy pri aplikácii predmetných zákonných ustanovení v prípade zmluvného prevodu alebo prechodu niektorých zložiek podnikania v rámci podniku medzi zamestnávateľmi za situácie, keď tento súbor zložiek slúžiacich na podnikanie nenapĺňa značku časti podniku tak, ako tento pojem vníma judikatúra českých súdov. Z pohľadu výkladu smernice Rady 2001/23/EC z 12. marca 2001, uzatvárajú, že k tomu, aby došlo k prechodu práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov z pôvodného zamestnávateľa na zamestnávateľa nástupníckeho, musí na nástupníckeho zamestnávateľa, ktorý má predpoklady byť zamestnávateľom podľa § 7 až § 10 českého Zákonníka práce, dôjsť k prevodu činnosti pôvodného zamestnávateľa so súčasťou stratou predpokladov pôvodného zamestnávateľa naďalej vykonávať túto činnosť.

Spracoval: JUDr. Peter Kalata
kancelária SAK

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb

Advokát, ktorý po tom, čo poskytoval právne služby klientovi v opatrovníckom konaní, týkajúcom sa nesvojprávneho občana a získal tak informácie o jeho duševnom stave a majetkových pomeroch, prevezme po skončení tohto zastupovania právne zastupovanie iného dediča po zomrelom nesvojprávnom občanovi, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu ČAK z 21. októbra 2011, sp. zn. K 94/2011¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 19 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii v platnom znení

Obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:

- § 21 písm. a) a d)² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

napriek tomu, že v dobe najmenej od 31. 3. 2010 do 21. 7. 2010 poskytoval F. F. právne služby, spočívajúce v zastupovaní F. F. v opatrovníckom konaní vedenom na okresnom súde a vo vybavovaní majetkovoprávných vecí, týkajúcich sa priamo či nepriamo aj nesvojprávneho C. F. a v súvislosti s poskytovaním týchto právnych služieb získal informácie o duševnom stave a majetkových pomeroch C. F., a potom, čo nesvojprávny C. F. dňa 21. 5. 2010 zomrel a F. F. mu dňa 21. 7. 2010 vypovedal plnú moc k zastupovaniu vo všetkých jeho právnych veciach, prevzal právne zastúpenie G. G. v dedičskom konaní po zomrelom C. F., v ktorom hájil záujmy G. G., ktoré boli v zjavnom rozpore so záujmami F. F.,

čím porušil

§ 19 ods. 1 písm. a) a c) zákona o advokácii.³

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške **10 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania prostredníctvom vylúchu disciplinárne obvineného a obo-

známením sa s listinnými dôkazmi, ktoré boli súčasťou disciplinárneho spisu, zistil nasledovný skutkový a právny stav:

Bolo nepochybné, že disciplinárne obvinený od roku 2005 poskytoval ako advokát právnu pomoc C. F., a to formou konzultácií, ktoré sa týkali predovšetkým jeho osobných pomeroch. Klient ho niekoľkokrát za týmto účelom navštívil v advokátskej kancelárii a disciplinárne obvinený klienta taktiež navštívil v jeho byte. V priebehu poskytovania tejto právnej pomoci disciplinárne obvinený získal informácie o jeho majetkových pomeroch, hoci len vo všeobecnej rovine, a taktiež informácie o jeho vzťahu k F. F. Následne potom v roku 2010 navštívil disciplinárne obvineného v jeho kancelárii F. F., ktorý ho informoval o tom, že C. F. bol súdom zbavený spôsobilosti na právne úkony, a zároveň požiadal o poskytovanie právnych služieb v súvislosti s konaním o ustanovení opatrovníka nesvojprávneho C. F. s tým, že vo veci už bolo rozhodnuté prvostupňovým súdom tak, že za opatrovníka bola ustanovená iná osoba.

Disciplinárne obvinený prevzal zastúpenie F. F. v opatrovníckom konaní, vypracoval odvolanie proti rozhodnutiu prvostupňového súdu a následne potom uskutočnil ďalšie právne úkony v zastúpení F. F. vo vzťahu k súdu i orgánom činným v trestnom konaní. Disciplinárne obvinený poskytol F. F. právnu pomoc aj pri príprave listín, na základe ktorých boli nehnuteľnosti, ktoré F. F. získal darovaním od C. F. prevedené na p. G. G. V priebehu poskytovania právnej pomoci získal disciplinárne obvinený od klienta F. F. informácie, ktoré sa týkali majetkových pomeroch C. F.

Potom, čo C. F. dňa 21. 5. 2010 zomrel a F. F. vypovedal dňa 21. 7. 2010 disciplinárne obvinenému plnú moc na zastupovanie vo všetkých jeho právnych veciach, disciplinárne obvinený prevzal zastupovanie G. G. v dedičskom konaní po zomrelom C. F. a predložil notárovi dva závetý zomrelého C. F., z ktorých bolo zrejmé, že univerzálnym dedičom je práve G. G.

Podľa názoru disciplinárneho senátu disciplinárne obvinený svojím konaním evidentne porušil § 19 ods. 1 písm. a) a c) zákona o advokácii. Bolo nepochybné, že počas zastupovania F. F. disciplinárne obvinený získal informácie jednak o majetkových pomeroch zomrelého C. F. ako aj informácie o jeho duševnom stave, už predtým poskytoval právnu pomoc aj zomrelému C. F. a pokiaľ po jeho smrti následne prevzal zastúpenie G. G. v dedičskom konaní, ide podľa názoru disciplinárneho senátu o kolízne konanie v zmysle vyššie uvedených ustanovení zákona o advokácii. Na tomto závere nemení nič ani tvrdenie disciplinárne obvineného, podľa ktorého disciplinárne obvinený nevedel, že C. F. spísal v minulosti závet aj v prospech F. F. a teda nemohol predpokladať, že aj F. F. by mohol byť účastníkom dedičského konania. Disciplinárne obvinený mal od bývalého klienta F. F. vedomosť o tom, že F. F. vybral z účtu C. F. v dobe, keď už bol zbavený svojprávosti, určitú čiastku a pokiaľ to tak skutočne bolo, tak by tieto prostriedky museli byť vrátené v rámci dedičského konania, a teda záujmy F. F. a G. G. boli už z tohto dôvodu vo vzájomnom rozpore. Disciplinárne obvinený bol preto povinný zastupovanie G. G. v dedičskom konaní odmietnuť, čo však neurobil a až následne sa s ním dohodol na skončení zastupovania, až v súvislosti s podanou sťažnosťou.

Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát vzal do úvahy, že disciplinárne obvinený najprv vo svojom písomnom vyjadrení striktnie popieral akékoľvek svoje pochybenie a žiadne svoje konanie nepovažoval za kolízne, počas disciplinárneho konania však tento svoj postoj čiastočne prehodnotil s tým, že po prevzatí zastúpenia G. G. dostatočne nevyhodnotil informácie, ktoré získal od F. F. a poukázal na svoje súčasné pomery, a za situácie, keď disciplinárne obvinený nebol dosiaľ disciplinárne postihnutý, senát rozhodol o uložení pokuty podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii, vo výške 10 000 Kč.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 Preložené a spracované z publikácie **Bulletin advokacie – Sbírnka kárných rozhodnutí České advokátní komory 2010 – 2011** (zvláštné číslo/březen 2001). Česká advokátní komora, Praha 2001, s. 92 – 94

2 § 21 písm. a) slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada“.

§ 21 písm. d) slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, by mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvyhodniť“.

3 § 19 ods. 1 písm. a) českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný poskytnutie právnych služieb odmietnuť, ak v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej už poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada“.

§ 19 ods. 1 písm. c) českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný poskytnutie právnych služieb odmietnuť, ak by informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvyhodniť“.

*Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková
advokátska koncipientka*

POZVÁNKA Karlovarské právnické dni

V poradí 19. konferencia Karlovarské právnické dni
sa bude konať

12. – 14. júna 2013

v Hoteli Thermal v Karlových Varoch

Jednou z hlavných tém XXI. ročníka Karlovarských právnických dní by mala byť rekonštrukcia súkromného práva v Českej republike, pretože účinnosť nového Občianskeho zákonníka, zákona o obchodných spoločnostiach a zákona o medzinárodnom práve súkromnom sa blíži milovými krokmi. Vystúpenia by mali uľahčiť pochopenie nových kódexov a ich zvládnutie v aplikačnej praxi. Účastníci konferencie sa môžu tešiť aj na ďalšie aktuálne témy napr. z oblasti daní, insolvenčnej, zabezpečovania dôkazov či práva EÚ.

Organizátori veria, že so záujmom sa stretne predovšetkým súťaž o najlepší príspevok k otázkam práva stavby – podzemné stavby pod pozemkom vo vlastníctve inej osoby.

Medzi prednášateľmi sa tradične objavia poprední právnici z Čiech, Slovenska, Rakúska a Nemecka, napr. prof. Eliáš, prof. Dědič či prof. Pelikánová, prof. Ovečková a tiež zástupcovia mladšej právnickej generácie.

Karlovarské právnické dni sú príležitosťou na osobné stretnutia aj na neformálne rozhovory s prednášajúcimi.

Ani tento rok nebude chýbať tradičné vyhlasovanie právnických cien.

Podrobné informácie o programe, o účastníckom poplatku a formulár prihlášky nájdete na stránke **www.kjt.cz**.

Niekoľko úvah o advokátskej etike

Slovenská advokátska komora začala od 31. marca 2011 v rámci vzdelávania budúcich kolegov advokátov a prípravy na ich povolanie organizovať semináre z advokátskej etiky.

Právnicki, ktorí boli zapísaní do zoznamu advokátskych koncipientov a majú za sebou prvý a veľmi krátky kontakt s advokáciou, tak povediac zvnútra, sa v krátkosti dozvedajú o právnych a etických normách, ktoré regulujú výkon advokátskeho povolania.

Počas jednodňového seminára sa v zasadacej miestnosti na prízemí v budove Slovenskej advokátskej komory oboznámi so základmi histórie advokácie, zásadnými princípmi, ako sú nezávislosť a mlčanlivosť advokáta, oboznámi sa s elementárnymi povinnosťami, predpismi regulujúcimi výkon povolania ako i praktickými zručnosťami pri vedení spisovej agendy, účtovania odmeny, ochrane osobných údajov, boji proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti a podobne. Pri vypočutí týchto prednášok musia mať občas pocit, akoby sa vrátili do detstva a v škôlke alebo od svojich starých rodičov počúvali rozprávky Hansa Christiana Andersena.

Ich údiv, je žiaľ, mnohokrát úprimný a niet sa čomu čudovať. Právnické fakulty naučili svojich študentov veľa vecí. Mnohí z nich však nepochytili základné dve, skutočné pochopenie práva ako takého a úctu k nemu.

Výsledkom je, že právo v spoločnosti devaluje a devaluje oveľa rýchlejším tempom, než iné mravné normy, ktoré sa krok po kroku zosúvajú na hodnotovom rebríčku.

Vidíme to všade. Začína sa to tvorbou práva. Zákon nie je vyhlásený pre spravodlivého, ale pre nespravodlivého, povedal v prvom storočí n. l. Saul z Tarzu, pre čitateľov Biblie známy tiež ako apoštol Pavol.

Spoločnosť sa snaží potláčať nežiaduce spoločenské javy, nemorálne správanie jednotlivcov tým, že čoraz viac celú spoločnosť reguluje, stiesňuje a dusí normami, ktoré sú mnohokrát nositeľmi protichodných povinností, kedy dodržaním jednej sa človek dopúšťa porušovania inej a mnohokrát obsahujú toľko povinností, že ich splnenie nie je vo fyzických ani psychických možnostiach človeka.

Koho toto ťaží a stiesňuje? „Nespravodlivého“, kvôli ktorému je „vyhlasovaných“ stále viac noriem a zákonov? Sotva, keď sa neunúval dodržiavaním ani jednoduchších noriem, ťažko sa bude namáhať dodržiavaním zložitejších úprav. Bič je ušitý na „spravodlivého“ človeka, ktorý má úprimnú snahu správať sa čestne a poctivo.

Čo vidia študenti práva u svojich učiteľov? Príklady poctivého dodržiavania právnych noriem a skutočnú úctu k nim? Ostáva dúfať, že vo väčšine prípadov áno.

Avšak zlý príklad sa stane veľmi skoro známym, najmä, keď porušovateľ sa javí ako zdanlivo nepostihnuteľný a čerpá mnohé výhody zámernou ignoráciou noriem, ktoré sú iným „kladené pod nohy na ich ceste k úspechu“. Zlý príklad sa súčasne stáva „pocitovo“ príkladom najrozšírenejším, hoci to tak nemusí byť.

Vráťme sa k advokátskej etike. Ťažko sa dá pochopiť, že advokát, školiteľ, pri výchove svojich koncipientov bez škrupúl porušuje stavovské predpisy a „vychováva“ ich na dialku, tak, že títo vykonávajú svoju prax a sú ním údajne vedení, hoci sídli na druhom konci republiky...

Aký príklad dáva takýto „školiteľ“ svojim koncipientom a budúcim advokátom? Čo si títo koncipienti myslia o stavovskom predpise, ktorý ich školiteľ tak flagrantne porušuje? Nabíflujú sa ho na advokátske skúšky ako ďalší z neživotných predpisov?

Právnická fakulta je v posledných rokoch obľúbenou destináciou študentov a fakúlt je čoraz viac. Za normálnych okolností sa spoločnosť, v ktorej každý druhý občan má vysokoškolské právnické vzdelanie, musí tešiť vysokej miere pohody a bezpečnosti. V skutočnosti by taká spoločnosť mala mať menej zákonných regulácií a čoraz sofistikovanejšie a tešiť sa skutočnej slobode.

Prečo je u nás opak pravdou?

Ako je možné, že Slovenská advokátska komora vedie vopred prehratý boj s právnikmi, ktorí sa venujú neoprávnenému podnikaniu? Ako je možné, že právnicki, ktorí majú ctíť zákon sa živia jeho porušovaním? Keď sme na spoločnom stretnutí s kolegami z Maďarska nadhodili problém s neoprávneným podnikaním zo strany právnikov u nás, zdvorilo odvetili, že vedia o čo ide, ale pre nich ide skôr o problém hypotetický, než reálny, pretože absolventi práva sa predsa nebudú živiť jeho porušovaním. Možno kvôli takýmto postojom advokátov u našich južných susedov spoločnosť vníma spolu s lekármi ako spoločensky najváženejšie povolania.

Boríme sa s problémom nárastu počtu advokátov, ktorý nezodpovedá potrebám trhu? Kde dochádza k deformácii? V počte absolventov právnických fakúlt? Sotva.

Absolvent právnickej fakulty sa nemôže stať advokátom, ak predtým nebol v pracovnom pomere u advokáta (okrem výnimiek u iných právnických profesií zákonom taxatívne vymenovaných). Za nárast počtu advokátov, tým aj zhoršenie možností ich uplatnenia, sú priamo zodpovední advokáti.

Prirodzená generačná výmena, odovzdávanie skúseností z praxe, výchova nových kolegov je narušená tým, že niektorí advokáti prijímajú do pracovného pomeru neprimerane vy-

soký počet koncipientov, ktorých výchovu nie sú schopní zabezpečiť, či už z dôvodu nadmernej jednostrannej administratívnej práce, ktorú im koncipienti zabezpečujú, alebo neodolajú tlaku záujemcov o výkon povolania advokáta a „zláka“ ich vidina zárobku na príspevku, ktorý im koncipienti za to, že ich advokát u seba zamestná, platia.

Pokiaľ advokátova kancelária nezarobí na plat koncipienta, advokát nemá dôvod ani možnosť, pri poctivom dodržiavaní stavovských predpisov, aby ho vychovával. Ak je čoraz viac kancelárií, ktoré si výchovu koncipienta nemôžu dovoliť, nie je to práve preto, že sa iní naši kolegovia správajú neeticky a prispievajú k enormnému nárastu počtu koncipientov a tiež budúcich advokátov, čím sa znižuje ich možnosť uplatnenia na trhu?

Ďalším páľčivým problémom je prístup školiteľov k výchove budúcich advokátov. Niektorí to berú ako formalitu, často nevedia, ako sa volajú ich advokátski koncipienti a už vôbec nezistujú, aké majú schopnosti. Málo im záleží, aby ich koncipienti boli informovaní o tom, čo patrí k etickému a vhodnému správaniu sa advokáta ku klientovi, ku kolegom advokátom, ktorých stretnú na pojednávaní alebo k sudcom. Majú spätnú väzbu o tom, ako sa ich koncipienti správajú na súdoch k sudcom a kolegom advokátom?

Všetci žneme následky neetického správania sa nás samých. Zdanlivo bezvýznamný čin jedného zásadným spôsobom ovplyvní všetkých ostatných.

Nečudujme sa preto, že názory o advokátoch na súdoch nie sú pre náš stav príliš lichotivé, arogancia je vlastnou sestrou hlúposti a človek, ktorý sa „nadrpuje“ vedomý si svojej absolútnej pravdy vysiela okoliu žiarivý signál o svojej obmedzenosti a nedostatku prirodzenej inteligencie. Prejav takého advokáta znie síce hlučne, ale duto, a skutočný dojem neurobí na sudcu, ale možno na klienta, ktorý nevie vždy posúdiť odbornú úroveň vystúpenia advokáta. Vedia to naši koncipienti? Majú možnosť uvažovať o svojom povolaní aj z širšieho hľadiska, vstupujeme im ako školitelia a vychovávateľa aj morálne normy, zásady etického správania a toho, čo patrí k noblese povolania?

Ako je to s etikou pri výkone advokátskej samosprávy? Je nutné chápať a ceníť si samosprávu ako takú, ako obrovský prínos pre demokraciu, pre zachovanie práv občana na spravodlivý proces a jeho práva na osobnú slobodu. V tomto smere nie je snaha o jej zachovanie len internou vecou advokácie, ale je to aj náš morálny záväzok voči spoločnosti.

Snaha o jej zachovanie sa však nezačína tým, že sa takto prezentujeme navonok, voči mocenským štruktúram štátu, ale predovšetkým dovnútra, úctou a vážnosťou v prístupe k advokácii a advokátskej komore ako takej. Začiatkom dobrého fungovania advokácie je vzájomná úcta a kolegialita medzi advokátmi. Definovanie „etického“ prístupu v týchto vzťahoch osciluje medzi dvoma krajnými polohami, pričom jednu charakterizuje postoj „voči kolegovi advokátovi nepôjdem, ani keby som videl ako kradne v obchode“, a druhú zase to, že „voči kolegovi advokátovi pôjdem vždy, pretože je mojou konkurenciou a vítam každý jeho prešľap a možnosť dokázať mu, že som v tej ktorej oblasti lepší“.

Za etické správanie rozhodne možno považovať len to, ktoré vedie k posilneniu a zlepšeniu vzájomných vzťahov a tiež k ochrane stavovskej cti aj v očiach verejnosti, pretože nevhodné správanie jedného poškodí meno a prax všetkých kolegov advokátov.

Rozumne zmyšľajúci advokát, ktorý si uvedomuje úlohu advokácie, ktorú svojím výkonom povolania plní, si je vedomý toho, že stavovské pravidlá platia pre všetkých rovnako.

Pokiaľ teda väčšina kolegov si vie plniť povinnosti bez toho, že by požadovali vynakladanie osobitných nákladov na svoju osobu, napríklad posielaním osobitných upozornení na dodržiavanie povinností, hoci ostatní kolegovia ich vedia splniť, pretože sa s nimi oboznáma v našich stavovských predpisoch, je namieste rozhorčovať sa nad tým, že komora mňa osobitne neupozorňuje na niečo, čo by malo byť pre advokáta notoriou a patrí k stavovskej cti?

Nie je skôr namieste pripustiť, že sme na niečo v dôsledku časovej náročnosti povolania pozabudli? Pravdepodobne nebude stavovsky etické si myslieť, že časovo náročná je len moja prax a kolegu od vedľa nie, a preto si vyžadujem osobitné zaobchádzanie, lebo som niečo viac?

Na druhej strane, advokátska komora je tu pre advokátov a mala by hájiť najmä ich stavovské záujmy, zaujímať sa o bežný život advokáta a napomáhať lepšiemu výkonu jeho praxe, nie naopak, tento výkon sťažovať. Stavovská samospráva by mala dať väčší priestor, aby sme sa vo „svojej“ komore cítili komfortne, pretože naše záujmy obhajujú „naší“ ľudia, ktorí na vlastnej koži vyskúšali, čo znamená advokácia v praxi, aké sú úskalia a peripetie tohto povolania.

Všetci vnímame, že jediným a najdôležitejším kritériom sa stáva záujem jednotlivca a jeho ego. Práca s klientom v týchto podmienkach je čoraz náročnejšia. Klient je schopný na to, aby dosiahol svoj zámer, bez akýchkoľvek problémov „zneužiť“ advokáta, nemá problém ohroziť jeho dobrú povesť a česť, ak má pocit, že sťažnosťou na neho získa nejaký osobný prospech. Zásada mlčanlivosti a diskretnosti vo vzťahu klient advokát sa obracia proti advokátom, keď klienti sú schopní poprieť takmer všetko, čo v osobnom rozhovore advokátovi povedali, na čo ho poverili a čo od neho chceli. Všetci advokáti vedia, že sa to stáva.

Komora by mohla razantnejšie vystúpiť na obranu kolegu, advokáta, keby sa nemnožili prípady neetického správania sa zo strany kolegov a opodstatnených sťažností od občanov.

Následky toho, že sa prepožičiavame na účelové odročovanie pojednávaní, sme zožali vo forme novely Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku, v ktorých sa objavujú až absurdné a neľudské kritériá pre uznanie napríklad práceneschopnosti advokáta. Je to však úroda, ktorú žneme za svoje vlastné neetické správanie a to podľa zásady všetci za jedného, jeden za všetkých. A, žiaľ, je nutné skonštatovať, že túto nezdravú úrodu zožne čestná väčšina kvôli neetickej menšine.

K zodpovednému prístupu patrí aj zodpovedné vykonávanie čestnej funkcie v orgánoch komory, ktorej výkon advokáti prijali. Keďže sme slobodným povoláním, nie je namieste očakávať názorovú jednotu a uniformitu, je však namieste

očakávať, že pohnútkou a motívom pre výkon takejto funkcie je snaha o obhajovanie záujmov advokácie ako takej a nie osobný profit.

Na druhej strane je rozumné sa domnievať, že záujmy mojej kancelárie sú totožné so záujmami advokácie ako takej? Pokiaľ mám pocit, že sa veci nedejú tak, ako by som chcel, že máme medzery, že veci sa vybavujú a rozhodujú dokonca nesprávne, priložím ruku k dielu? Zapojím sa do procesu v snahe kultivovať a zlepšovať svoju stavovskú samosprávu alebo len kriticky zhodnotím, že sú tam tí, ktorí na to nemajú a komoru treba zrušiť, a je nutné dodať, že s ňou aj občiansku slobodu a práva.

Zrušením samosprávy určite nebude ohrozený biznis s „právom“ spojený, ale urýchli sa tým inflácia spravodlivosti. Ako teda ďalej s „etikou“?

Pokiaľ neprežije v nás, neprežije vôbec a snahy o jej vyučovanie zostanú v polohe obyčajného *l'art pour l'art*.

Bolo by však naivné si myslieť, že bez etického prístupu prežijeme my sami. Svoju úvahu zakončím slovami klasika: „Inteligent si všíma krivdu, aj keď sa netýka jeho samého, hlupák na ňu zareaguje, až keď sa deje jemu samému.“

Mgr. Viktória Hellenbart
advokátka, členka P SAK

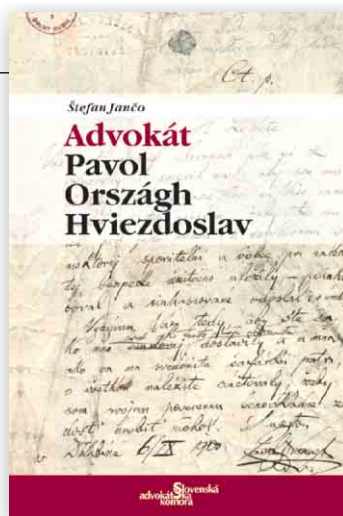
DO VAŠEJ KNIŽNICE

Advokát Pavol Országh Hviezdoslav

JANČO, Š.: **Advokát Pavol Országh Hviezdoslav.**
Slovenská advokátska komora, Bratislava, 2013, 168 s.
ISBN 978-80-971218-0-8

Zvláštne kúzlo advokátskej stavovskej príslušnosti sa v súčasnosti prejavuje stále výraznejším záujmom o vlastnú históriu. Nie je to bežné, ale okruh opravdivých záujemcov o históriu advokácie sa postupne rozširuje a aj záujem samotný je stále hlbší. Slovenská advokátska komora tieto sily zastrešuje a v januári 2013 vydala ďalší príspevok k svojim dejinám. Tentoraz išlo o vzácné prepojenie histórie, advokácie a literárneho umenia, pretože do stredu záujmu sa dostal Pavol Országh Hviezdoslav. Iskra skrsla z (dnes už všeobecne známej) vášne JUDr. Petra Kerecmana, PhD. o spracovávanie jednotlivých etáp histórie advokácie na Slovensku a jednotlivých osobností pôsobiacich v advokácii, a to objavením rukopisu precízne vypracovaného diela JUDr. Štefana Janča z roku 1980. Dôsledná príprava na spracovanie ďalšieho z radu advokátov v slovenských dejinách totiž JUDr. Kerecmana priviedli do Oravského múzea Pavla Országha Hviezdoslava, ale aj do Slovenskej národnej knižnice v Martine, kde okrem rôznych archívnych dokumentov objavil aj uvedený rukopis. Napokon, prípravy Medzinárodnej konferencie o histórii advokácie, ktorú zrealizovala Slovenská advokátska komora 30. novembra 2012 s názvom *Sloboda advokácie v dejinách*, na ktorej o. i. vystúpil aj JUDr. Kerecman s príspevkom o Hviezdoslavovi – advokátovi, priniesli aj svoje ďalšie ovocie – vydanie tejto útlej publikácie.

Slovenská advokátska komora vydala dielo dr. Janča *Advokát Pavol Országh Hviezdoslav* v pôvodnom stave, takmer

bez úprav. Deväť desiatok starodávneho textu rozoberajúceho advokátsku činnosť básnika je doplnených aj o dobové fotografie a listiny dokumentujúce básnikovu advokátsku činnosť a pre komplexnosť je do publikácie zaradený aj životopis tohto literárneho veľikána z pohľadu jeho právnického života, z pera už spomínaného JUDr. Kerecmana.

JUDr. Štefan Jančo sa narodil v roku 1906 v Dolnej Lehote pri Oravskom Podzámku, absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave a pôsobil na okresnom súde v Košiciach, Vranove n. T., Michalovciach, potom na Krajskom súde v Nitre, neskôr na okresnom súde v Martine a Žiline. Od roku 1968 žil na dôchodku v Martine a až do svojej smrti v roku 1983 sa venoval štúdiu i publikovaniu v oblasti práva a histórie. Do podrobného prehľadu jeho odborného pôsobenia i publikačnej činnosti možno nazrieť v diele na stranách 8 – 10 tak, ako ho uviedla autorova dcéra Mgr. Katarína Závadová, ktorá aj udelila súhlas na vydanie rukopisu.

Mimoriadne prínosným (predovšetkým pre právnikov) je, že dielo o Hviezdoslavovi – advokátovi napísal právnik so zaniatením pre históriu. Štefan Jančo totiž napísal svoju prácu ako výsledok vlastného bádania spisov advokáta Pavla Országha tak, ako sa zachovali v múzeu v Dolnom Kubíne. Okrem životopisných údajov sa ťažisko práce sústreďuje na sprostredkovanie náplne práce a charakteru činností, ktoré vykonával jeden z našich najväčších národných básnikov v rámci svojho civilného povolania – advokáta. Podkladom

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

na napísanie diela bolo štúdium približne piatich stoviek rukopisných listín, ktoré odovzdal múzeu synovec Hviezdoslava dr. Pavol Novák, ktoré obsahujú korešpondenciu s klientmi, poznámky k spisom, ale aj štúdium rôznych archívnych dokumentov súvisiacich s jeho vzdelaním, skúškami, súdnou i advokátskou praxou.

Dr. Jančo venoval krátky úvod obdobiu štúdií P. Országha, obdobiu advokátskej osnovníckej praxe i skúsenosti podsudcovského pôsobenia na Kráľovskom okresnom súde v Dolnom Kubíne (1876 – 79), ako aj obdobiu advokátskej praxe, ktorú vykonával prevažne v Námestove (1875 – 76, 1879 – 99). Jednotlivé kapitoly členil obsahovo podľa oblastí, ktoré vyplývali z advokátovskej agendy. Tým, že dr. Jančo vychádzal priamo z rukopisných poznámok i oficiálnej advokátskej agendy, pritom nie malého listinného materiálu, možno konštatovať, že advokáta Pavla Országha dobre spoznal. Mohol si preto dovoliť hodnotiť aj jeho štýl práce, spôsob vybavenia agendy, či spôsob komunikácie s klientmi, ba aj životný štýl. Na mnohých miestach uviedol, že advokát Pavol Országh bol človek spravodlivý, striedmy, svedomitý, rozvážny, k svojim prípadom pristupoval s vysokou odbornosťou a vybavoval ich včas, aby nepredražoval spor, a napokon, snažil sa spory predovšetkým priviesť k zmieru, v čom bol aj veľmi často úspešný.

Najobsažnejšia kapitola je venovaná kauzám oravských plátenníkov. Predovšetkým v tejto kapitole, ale aj v nasledujúcich, v ktorých je záber na ďalšiu agendu advokáta Pavla Országha: občianskoprávne veci, dedičské, rodinné veci, exekúcie, či trestné veci, si na svoje prídu najmä citelia právnych dejín. Veľmi konkrétne je možné preniesť sa do obdobia 80-tych a 90-tych rokov 19. storočia a celkom presne sledovať riešenie sporov obchodníkov s plátnom, s drevom, či bežných gazdov z Námestova, Dolného Kubína, Ústia, Slanice, Bobrova, Vavrečky, Rabčíc, Polhory, Hruštína, Zubrohľavy, Klina, Babína, Tvrdošína, Vasilova, Klina, Trstenej... Je zaujímavé sledovať mená, priezviská a najmä prídomky sporiacich sa, miestopisné vzťahy, súdobé výrazy zachytené v pravotách. Dr. Jančo pristúpil k spracovávaniu listín veľmi zodpovedne, lebo zároveň v úvode každej kapitoly k advokátskej agende Pavla Országha poskytol aj primerané vstupné informácie. Veľmi pútavo pôsobí stať, v ktorej vysvetľuje okolnosti obchodovania s domácim plátnom na Orave v tomto období, objasňuje pojmy *gazda*, *chlap (legěň)*, *psík*, *salaš* (sklad), *farbiareň*, *mangel*... v ich osobitých významoch v plátenníckom svete (s. 33), ale vysvetľuje aj jednotlivé právne inštitúty v súdobom kontexte (napr. *obligátor*, s. 62 a 64). Keďže v každom spore sú vyčíslované jednotlivé čiastky (dlžoby, pôžičky, dedičstva, za jalovicu, za grunt, za trovy, na výživné pre nemanželské dieťa... v zlatých a grajciaroch), čitateľ sa postupne celkom prirodzene dostáva do súdobých realít. Veľmi často k advokátovi Pavlovi Országhovi prichádzali manželky dlžníkov v čase hrozby dražby so žiadosťou podať „nárokovú žalobu o vypustenie hnutelností vzatých pod zátvor“ a dôkazom, že napr. „zabavený ovos pochádza z jej zemi“ (s. 39), inokedy zas manželka v obdobnom prípade žiadala „nárokovú žalobu na vylúčenie viac zabave-

ných vecí a to potraviny, zbožie, ďatelina z toho ročnej úrody a jej polovice gruntu“ (s. 43). Zábavne i vážne pôsobí spor o náhradu škody, v ktorom zastupoval advokát P. Országh poškodeného, a ktorý vznikol zo zámeny volov: „... roľníci z dvoch susedných dedín pokupčili svoje páry volov, jeden vôl sa potom uchádzal chorý, nechcel žrať, nemeridzal (po vysvetlení veterinárom – neprežúval, pozn. M. G.) a bol zduť... a do ôsmich dní zdochnul...“ – s. 67.

Dr. Jančo na konci svojho diela uviedol aj zopár Hviezdoslavových veršov, na ktorých ilustroval jeho spätosť so svetom práva (Hájnikova žena – hlavné pojednávanie na sedrii v trestnej veci, Bútora a Čútora – susedský spor o hranicu pozemku, Susedia – priateľské posedenie vyslúžilých advokátov, a iné). Advokát – literát svoje domáce prostredie, t. j. svet práva a pravôt, nezaprie (napr. ani advokát Janko Jesenský nezapieral...).

Na niekoľkých miestach dr. Jančo spomína Hviezdoslavov stesk, ba až sklamanie, že mu pre „chlebové povinnosti“ nezostáva veľa času pre múzu. Pre svoj svedomitý prístup k svojim advokátskym prípadom totiž k tvorbe pristupoval až v noci „... len tak mu chutila nočná milšia práca na poézii, keď nemal na stole žiadne reštancie...“ (s. 52). Nie je to však ojedinelý problém, a netýka sa len našich velikánov. Aj lekár – literát Martin Kukučín si na Brači ťažko, že mu pre neustále návštevy u pacientov zvyšuje veľmi málo času na tvorbu. Našlo by sa mnoho ďalších príkladov, kde múzou navštevované duše žijú s plnou zodpovednosťou z civilného povolania, ktoré im zaberá tak veľa času. Skôr by boli výnimkami tí, ku ktorým bol osud tak láskavý, že by mali optimálny priestor na umeleckú tvorbu a zároveň zabezpečené živobytie. Možno práve ten pocit nedostatku priestoru pre verše, talent a zodpovednosť za zabezpečenie rodiny (Pavol Országh svoju advokátsku prax vykonával samostatne, nemal osnovníka ani niet zmienky o pomocnej písárskej sile, čo značí aj o skromnosti, aj azda o nevyhnutnosti) Hviezdoslava vyniesli do umeleckých výšin. Možno žil pre tie noci.

Štefan Krčméry jeho zástoj v slovenskej literárnej histórii opísal peknými slovami: „... Hviezdoslav prišiel ako umelecký génus väčší od všetkých predošlých, aby zachytil všetky vlákna slovenského umeleckého tvorenia, nadpriadol ich mocnou jemnou rukou a s novým osviežením farieb utkal ich v tkanivo reprezentujúce slovenský život, vyrážajúce slovenskú dušu pre všetky časy. V ňom sa všetky vlákna zauzlili...“¹

Vďaka tejto knižke môže čitateľ spoznať Hviezdoslava – z jeho advokátskej strany.

JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

1 Kubištová, D.: **Hviezdoslav a Orava**. in: P. O. Hviezdoslav – Hájnikova žena, Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava Dolný Kubín 1996, s. 235.

V prípade záujmu je publikácia voľne dostupná
v Infocentre Slovenskej advokátskej komory
na Kolárskej ulici v Bratislave

Historická mozaika

Historická mozaika vstupuje na stránkách Bulletinu slovenskej advokácie do ďalšej etapy. Poté, kdy se v Bratislavě konala mezinárodní konference Sloboda advokácie v dejinách, budou příspěvky v této rubrice věnovány nejen dějinám advokacie na Slovensku, ale též v dalších evropských a mimoevropských zemích, a to s akcentem na historické právní předpisy o advokacii, dějiny advokátního stavu a jeho samosprávy, jakož i na životopisné medailonky významných osobností, které v advokacii působily.

Podle Seznamu advokátů v Republice československé působily k 15. 6. 1948 na Slovensku čtyři advokátky. Mária Stará-Čikvanová měla kancelář v Bratislavě, Náměstí Svobody 4. Advokacii vykonávala od 7. 1. 1938. V košické Krmanově ulici 16 mohli klienti navštívit kancelář Žaklivi Kértesové, která byla do seznamu advokátů zapsána 17. 10. 1936. Alžběta Halászová-Fáberová si otevřela advokátní kancelář v Královském Chlumci až 4. 9. 1946. Nejdéle sloužící advokátkou byla od 16. 8. 1932 praktikující Edita Neubergová v Šahách.

Ciceronovým starším současníkem byl starořímský řečník Quintus Hortalus Hortensius (114 – 50 př. Kr.). I on svými řečmi často zasahoval do veřejného života římské republiky. Hortensius byl zprvu Cicerovi protivníkem a soupeřem, později se oba sblížili. V roce 70 př. Kr. tak Hortensius neúspěšně obhajoval Verra proti Ciceronově žalobě. Dochovány zůstaly zlomky z pětadvaceti Hortensiových soudních řečí. Cicero pak Hortensia nejednou zmiňoval či citoval ve svých spisech. Vrcholu politické kariéry Hortensius dosáhl v roce 69 př. Kr., kdy působil jako římský konsul.

Kárné řízení před kárnou radou Advokátní komory v Čechách a kárným senátem Nejvyššího soudu proběhlo v letech 1936 – 1937 proti advokátovi, který podal směnečnou žalobu jménem neexistující osoby. Nejvyšší soud „nepřiznal oprávnění odvolání zástupce komory do nálezu kárné rady, jímž byl advokát zproštěn z obvinění“, neboť dovedl, že „jde o pouhou nepřistojnost, byla-li nedopatřením zaměstnanice advokátova podána směneční žaloba jménem osoby neexistující, jestliže advokát nedopatřením své kanceláře odčinil“. Kárná žaloba vycházela z názoru, že advokátovo jednání bylo porušením cti a vážnosti advokátního stavu. Nejvyšší soud dovedl, že advokátovo pochybení nenabýlo „rázu kárné závažnosti“. Vzhledem k tomu, že zpráva o rozhodnutí, publikovaná v časopise *Česká advokacie*, je anonymizována, nelze s odstupem doby zjistit, který advokát si tehdy udělal mezi svými kolegy zaručenou ostudu.

Zajímavou publikaci s názvem *Maître, vous avez la parole* vydala Pařížská advokátní komora v roce 2010. Archivář této komory Yves Ozanam nechává čtenáře nahlédnout do šestnácti historických advokátských spisů, uložených v muzeu Pařížské advokátní komory. Jedná se vesměs o případy věhlasných advokátů i známých klientů, nechybí například proces s Marií Antoinettou, Ferdinandem a Charlesem Lessepsovými, Emilem Zolou či maršálem Pétainem, mezi advokáty pak nechybí například François-Denis Tronchet, Léon Gambetta, Jules Favre či Fernand Latoru. Jednu z předmluv napsal i tehdejší francouzský prezident Nicolas Sarkozy. Reprezentativní publikace, bohatá textem i obrazovými přílohami, obsahuje i anglickou verzi textu.

„Porušení autonomie advokátské na Slovensku a Podkarpatské Rusi, nedbání její neodvislosti na soudech a úřadech, nedostatek sazebníku ve věcech sporných, který advokát co do jeho odměny vydával úplně v libovůli soudce, rychle se množící počet advokátů zužování agendy advokátské místo jejího přiměřeného a vhodného rozšiřování, nedostatek ochrany proti přístupu živlů neodborných a působení pokoutníků, fušerů a škůdců, rostoucí tíživé břemeno zastupování chudých, nedostatek zaopatření pro případ invalidity a stáří (pensijní) – vše to bylo příčinou, že se také advokacie musela ihned a co nejintenzivněji zabývat svými vlastními potřebami stavovskými.“ Těmito slovy popsal výchozí stav advokacie po vzniku Československé republiky prezident Advokátní komory v Čechách Alois Stompfe při přednášce, kterou proslovil 24. listopadu 1934 na přátelském večeru konaném Jednotou advokátů československých v Praze. Celý text referátu je otištěn v prosincovém čísle časopisu *Česká advokacie* pod názvem *Neodvislá advokacie podkladem občanské svobody v demokratickém státu*. Alois Stompfe popsal i kroky, které advokátní stav učinil za posledních šestnáct let pro zlepšení svého postavení. Nutno dodat, že řada řečníkových myšlenek má nadčasový charakter.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2013

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmyk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmyk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 400 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

JUDr. Ing. Imrich Flassik (čestný podpredseda)

Mgr. Marek Benedik

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števček, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, tel.: 02/5296 1236

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/5296 1556

darina.stracinova@sak.sk

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava

tel.: 02/5296 1556, 5296 1236

fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 6. 3. 2013

Uzávierka redakčnej časti: 15. 3. 2013

Toto číslo vyšlo 2. 4. 2013

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitolkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitolky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

